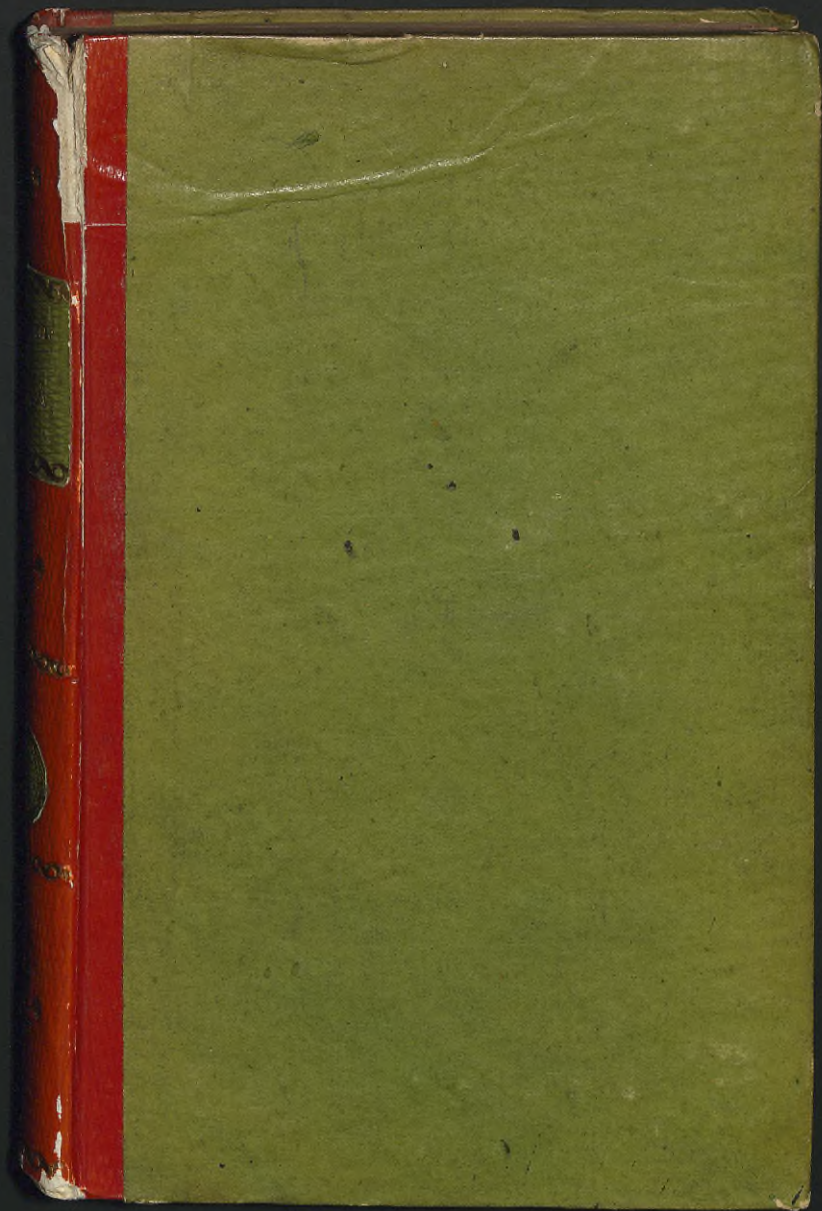

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

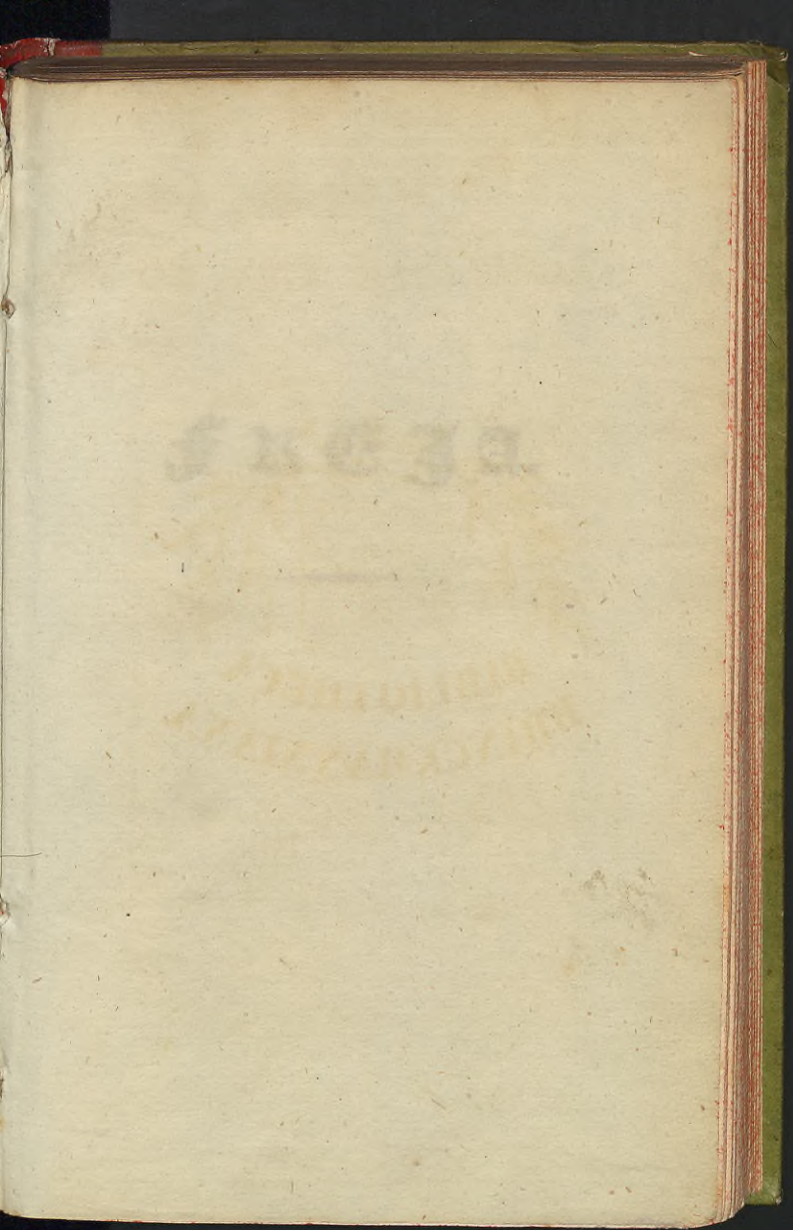
This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

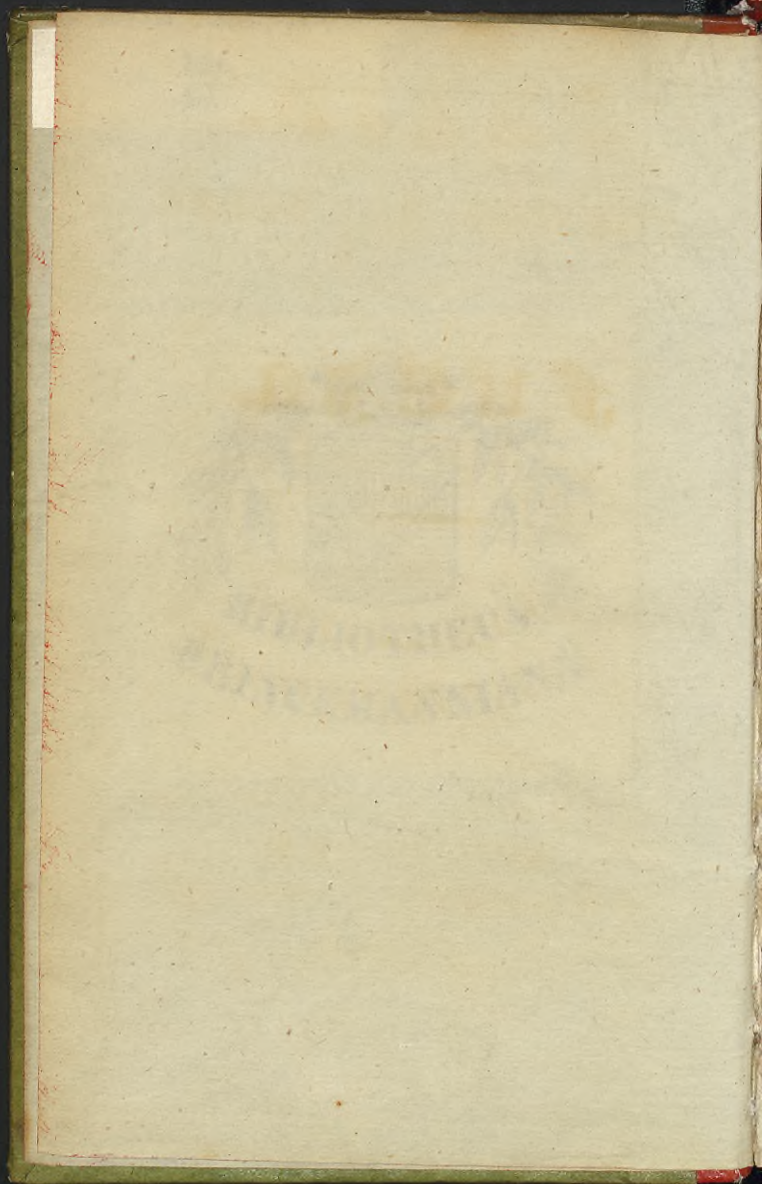

Litt.
Sv.

F R E J A.

REDA

FREJA.

POETISK KALENDER

FÖR ÅR

1832.

AF

E. Dahlgren.

II.

STOCKHOLM,

HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER, 1831.

TRIAL

FOR THE

1832

AT

IN

II

AND

BY

UNGDOMSFANTASIER,

ELLER

NAHUM FR. BERGSTRÖMS
KRÖNIKA.

af och öfver honom sjelf.

II.

UNIVERSITY OF CHICAGO

1911

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT

H

VII. Kapitlet.

En återblick på min barndom.

Jag minns den ljufva tiden.

Fru LENNGREN.

Det var en klar September dag. Solen hade, liksom fälten, antagit en blekgul färg. En och annan blomma stod, sedan sommarens högtid, ännu kvar; men stum och tyst var löfskogen. Sluten inom sig sjelf satt Nahum på det så kallade djeknelasset, och stirrade utåt vägen. Denna dag var den första sorgliga, som han öfverlevvat. Han hade tagit farväl från sitt hem och sin mor. Ännu efter en mils resa såg han henne i sin föreställning gråtande stå på farstutröskeln, följa med den långsamt, liksom i ett liktåg framskridande vagnen, ända öfver gårdet till den röda grinden, der hon räckte ho-

nom sin famn och gaf honom den sista kys-
sen. Han hörde ännu i sina öron de ömma
förmaningarne, att ej glömma skrifva, se väl
efter sina saker, stiga af och gå utför alla
branta backar, knäppa väl igen rocken om
sig, m. m. Han upptog sin näsduk och gret
ånyo bitterligt. Det var den första gången
han gjort en så beskaffad resa. Hans läng-
sta färd hade hittills sträckt sig till socken-
kyrkan, grannarne och den närbelägna staden.

Nu skulle han i sitt 10:de år på egen
hand afresa till skolan för att der, hvad
man kallar, studera. Schenbergs svinmage
och Sjögrens grammatika, båda en skänk af
kyrkoherden, lågo jemte kathekesen, Fants
postilla och diverse andra böcker, väl in-
packade och med hvitt pappers-omslag för-
sedda, helt lugna i kofferten, icke anande de
tårar, som likt ett stilla majregn, neddug-
gade på locket. Bonddrängen som körde,
klädd i korta skinnbyxor, blå tröja, röd väst
och filtmössa, satt tyst bredvid och smacka-
de med läpparne åt de i smått traf fram-

lunkande hästarne. Den ena bekanta skogs-
trakten efter den andra, den ena rödmålade
torparestugan efter den andra försvunno, och
allt stridare runno tårarne från Nahums re-
dan under natten vätta ögon.

Emellertid har en vacker dag, en mild
våderlek och nya föremål en oändlig läke-
kraft för hjertat. Efter några timmars resa
blef Nahum lättare till sinnes. Bonddrängen
började också bli litet friare. Han gjorde
redan på förhand en beskrifning på den
märkvärdiga staden, dit färden skulle ske,
och berättade huru han der, under en höst-
marknad, i skymningen bortbytt en blind och
15-årig häst mot en äkta Bucephalus, som
kunde springa öfver gärdesgårdar och hus.
Han bad den unga herrn ej vara ledsen; han
skulle snart få mycket roligt och många
kamrater. — Mot middagen upphann man
de så kallade L — — — backarne. Na-
hum, erinrande sig morgon förmaningen, vil-
le stiga af, då drängen försäkrade att ingen
fara var å färde. Han hade tusende gånger

passerat långt svårare, brantare och krokigare vägar. Icke destomindre steg Nahum af och härtill bidrog troligtvis ett annat skäl. Han ville nogare betrakta stället och isynnerhet sjelfva herrgården. Ett sådant palats hade han ännu aldrig sett, annat än i målningar. Till höger om sig hade han utsigten åt en täck och behaglig insjö med löfskog; till venster upp på backen flera sköna stenhusbyggnader. Betagen af den herrliga utsigten, frågade han, halft bedjande, sin skjutskarl, om man ej här kunde hålla för att beta. Peter, så kallades drängen, gick villigt in på förslaget, så mycket hellre, som nedanför låg en krog. Man höll och steg ur, afselade hästarne och tog foder ur hösäckarne. Peter föreslog den unga herrn att ta sig någon förfriskning och matskrinet öppnades.

Vinden hade emellertid börjat småfläta i de guldade löfven, och vid hvarje pust föll ett och annat blad, hvirflande, till marken. Asparne hade i toppen antagit en röd

färg. In i viken låg sjön som en krusad voffla. Längre ut plaskade böljorna med sina händer mot klipporna, liksom för att klappa byk. Efter måltiden trakterade Peter med ett stop öl från krogen, och tillade: "detta skall sätta mod i herrn!" Nahum drack och det smakade intet illa. Sedan Brunte och Grälle fått hvar sin halfkaka och litet af ölet, samt deras svansar blifvit uppknutna, satte man sig under en pisksmäll åter på.

Man passerade förbi åtskilliga herrgårdar, stora gården och ängar, betraktade med förnöjelse den nyss uppkomna rågbrodden, på hvilken de ännu våta dverjsnäten glimmade, mötte åtskilliga oxdrifter, hvarvid Peter höll och slog eld på sin pipa, och frågade efter ägaren och hvarthän de skulle. Man hann till K — —a gästgifvaregård, pustade en stund, och under tiden tog Peter åter ett stop öl för sig och hästarne, stälde sin klocka efter gästgifvarens, och visade Nahum tingstugan, spöpålen och fattigbössan. Under väntningen anlände åtskilliga foror

och äfven en vagn, i hvilken tvenne gossar suto. De närmade sig till Nahum och frågade, om han ej skulle resa till skolan, hvilket han genast bejakade, hvarpå de tillkännagåfvo, att de då alla hade samma väg. Ur en påse framtogo de äpplen, hvarmed de trakterade. Äfven Peter fick ett. Efter något samspråk kom man öfverens, att Nahum skulle sätta sig upp i deras vagn och drängen få åka ensam bakefter. Samtalet blef lifligt, man kallade snart hvarannan du, och inkom derefter på lärda ämnen. Man examinerade Nahum uti grammatikan, och fann honom hafva gjort skäligen framsteg. Man föresatte honom svårare frågor, förmodligen för att äfven visa egna stora kunskaper, och här måste Nahum bita i gräset.

Ett stycke bortom B — — började stadens domkyrkotorn höja sig öfver träden och den milslånga, framföre liggande slätten. Vid denna anblick liksom klack det i Nahum. Tornet förekom honom som en reslig skolmästare, hvilken skred honom till mötes med

karbasen i hand. I häpenheten genomgick han för sig sjelf alla fyra konjugationerna, samt Volo, Nolo och Malo. På det sista af dessa verber hade han helt och hållit för-gätit præsens indicativus, och en kall ilning genomlöpte nu hans kropp. Redan hördes sorlet af ett vattenfall, från en höjd syntes staden med sin långa, raka gata, sin bro, sina trenne torn, sitt slott och sin strömqvarn. Solen sjönk ned och dess sista strålar för-gylde domkyrkotornets klot, som, likt en eftersol, tycktes glindrande sväfva i molnen, sedan den verkliga ej mera var synlig. Tul-len passerades utan olägenhet, Nahum tog farväl af sina nya vänner, och anlände till sitt såkallade djekneqvarter, der genast syn och hörsel förbryllades af en mängd stojande skolgossar, som i skjortärmarne slogo boll. Han tyckte att allas ögon, till och med hu-sets, voro riktade på honom, och han smög sig, vid afhoppandet, tätt intill vag-nen, för att åtminstone mot den hafva ett ryggvärn.

Peter, som varit mera med i världen, var dristigare. Han röjde sig väg midt igenom skaran, och sökte upp värdinnan, med tillkännagifvande, att han nu vore här med den unga studiosen, och bad att få lassa af. En tjock, enögd och rödbrusig gumma, i uppsatt mössa och lintygsärmar, utkom, ref sig bakom örat, och linkade mot Nahum, som framgick och kyste hand. Gumman klappade honom på kindbenet och bad honom stiga in. "Jag håller just nu på", sade hon, när de voro inkomna, "att grädda pannkakor", och upplyftade dervid en af dem på spaden, och räckte henne åt Nahum. Han bockade sig och fattade den i hand; men som hon var temligen het, släppte han henne pladask i golfvet. Gumman upptog och lade henne på en stentallrick, afblåste sanden, strödde $\frac{1}{3}$:dels uns socker ofvanpå och tillade: "se så min lilla vän, der har han socker på, ät nu!"

Emellertid inbueros sakerna och den så kallade djeknekosten, bestående af potates,

ärter, kött, malt, gryn, m. m., hvilket allt gumman tog i förvar. Osten, smörbyttan, skinkan, mjölet och lingonsyltet, enligt den instruktion Nahum på förhand undfått af sina nya kamrater, behöll han för sig. Han var nu inträdd i en helt ny värld. Den enda bekanta han ägde kvar var Peter; men med morgondagen skulle äfven han begifva sig bort, och detta fylde Nahums bröst med en bitter ängslan. Han stälde sig stirrande vid fönstret, och såg utåt kyrkogården, der de gulnade löfven i stora flockar hvirflade omkring för vinden, under det några domherrar sökte sig föda i rönträden. Snart uppväcktes han dock ur sin betraktelse af tre obekanta, som inträdde och sades vara hans kammarkamrater. För den längste af dem visade de andre en synnerlig respekt, emedan, som Nahum sedermera erfor, han var gymnasist. De satte sig alla till sitt arbete. Peter, som varit ute i staden för att handla åtskilligt smått, kom tillbaka, tog äfven plats i rummet på en kista för att öf-

verräkna penningarne och nogare granska det köpta. Han påminde Nahum om brefvets skrifvande till modren; ”ty, tillade han, i morgon kl. 5 reser jag min väg.” Nahum satte sig genast ned att skriva det första bref han i sin lefnad sammanfattat; men kunde med möda vid hvarje ny rad tillbakahålla sin smärta. Snart var den lilla episteln färdig, alla begåfvo sig till hvila, Peter utsträckte sin långa lekamen i ett hörn af rummet, med hösäcken under hufvudet, och Nahum med sin sängkamrat insomnade efter ett kort samtal.

Om morgonen, när han vaknade, fann han rummet tomt; kamraterna hade redan begifvit sig i skolan och Peter på hemvägen. Hvilan och en half dags vana hade betydligt lättat hans hjerta. Man måste dock finna sig i sitt öde, tänkte han, och började vid dagsljuset närmare betrakta sin omgifning. Rummet var litet. Två sängar, en sönderslagen spegel, så stor som en vanlig

lig ostskifva, en mängd koffertar och en lutande kakelugn utgjorde, med undantag af ett långt fällbord, och några stolar, hela prydnaden. På väggen midt öfver gymnasistens säng hängde en viol och en urdyna. Smörbyttor voro stälde under sängen. På bordet primade i solskenet en stor trädstänka. Tvenne bokhyllor nedtyngdes af lexicæ, Grekiska och Latinska auktorer, m. m. En afbruten eldgaffel postade vid eldstaden, och mot fönstret lutade sig ett vanligt bord, som trängdes mellan tvenne trädstolar. Nahum ordnade nu sina saker, utlyftade de mindre behöfliga, jemte matvarorna, i kontoret, upphängde sina kläder, uppsatte efter storleken böckerna på bokhyllan, och afblåste dammet. Med förvåning upptäckte han, att hans högst dyrbara lingonsylt hade undergått en märkelig rubbning, och när han aftog papperet fann han moset temmeligen medtaget. Af naturen icke synnerligen misstänksam, hemtade han likväl häraf den var-

ningen, att för framtiden skrinläsa sina ätbara klenoder. Nu inträdde hans enögda värdinna, klappade honom på kinden och förkunnade, att hon mätt och uppvägt alltsammans af djeknekosten, och befunnit den riktig, isynnerhet prisade hon maltet, såsom godt och hållande sitt rundeliga mål. Också ville hon deraf brygga det herrligaste spisöl i verlden, ett sådant som sjelfva biskopen skulle anse för högst förträffligt. Hon förmanade Nahum att vara hushållsam, och ej låta kamraterna narra sig, emedan de, som hon sade, voro stora dansmästare, ehuru ganska beskedliga gossar. En spik borde han slå upp på väggen för sin hatt, och ditto en vid sängen för skoborsten; inrätta sig en bok för mjölkräkningen, och om han så ville, skulle hon taga hans röкта fläskskinna i förvar. Efter detta tal upptog hon snusdosan och lade an på näsan med en morgonpris. Nahum tackade för underrättelserna, och frågade, hvar skolans rektor bodde. Gumman gick till fönstret, visade honom hu-

set och sade: "kl. 8 skall du gå dit, min gosse, och anmäla dig till examen; ty då har han slutat i skolan och håller på att frukostera."

Nahum styrde nu ut sig på bästa sätt. Fotplaggen voro nya, kortbyxorna ej längesedan vända, strumporna af hvitt linn garn, västen af grönt och syrtuten af blått vallmar. Halsduk och nattkappa voro för honom okända persedlar. Skjortkragen föll utbredd öfver syrtuten. Messingsspännena i underkläderna hade för några dagar sedan blifvit skurade med ättika och krita. Med den gråa hatten på hufvudet och en blårutig näsduk i fickan, tågade han af, efter att dock förut hafva bläddrat i Sjögrens grammatika och kolloqien, för att påminna sig ett och annat. Hjertat klappade oroligt i bröstet. Ankommen till rektorns port, snöt han sig och gick långsamt uppför trapporna. Darrande frågade han en piga, som mötte honom med en sopqvast, hvar rektorn bodde; hon pekade på en dörr och sprang ned. Nahum

stod nu der med beklämdt mod. Han såg på sina skor, och rörde efter mycket betänkande på nyckeln. Dörren sprang upp. Han inträdde; men ingen menniska var synlig. Stum och rådvill, huruvida han skulle våga sig från dörren, tordes han knapt andas. Att han gått rätt, det såg han; ty han blef varse flera bokhyllor och kände tobaksrök. Huru länge han der kommit att stå, veta vi icke, om ej den nyssnämde pigan åter inkommit och öppnat en dörr midt emot. En något bleklad, men vördig man, med kallott och gråa hår, trädde ut och frågade: "Hvad vill du min gosse?" — Nahum, skälvande och försagd, framstammade efter en bugning: "jag skulle anmäla mig till examen." — Rektorn såg honom skarpt i ansigtet, frågade efter hans hem, hans föräldrar, om kyrkoherden i socknen, hvad han läst, m. m., på hvilket allt Nahum icke utan en fortfarande rädsla afgaf nödiga svar. Nu framtogs kolloqvien, novum testamentum och efter några styckens explicering och re-

solution, samt några frågor i katekesen och bibliska historien, förklarade examinatoren, att Nahum läst rätt beskedligt; men vore nog ung och kanske äfven allt för litet underbygd, för att komma i någon högre klass än den andra. Nahum ihågkom nu först, att han från prosten i socknen hade ett rekommendationsbref, och, efter något letande i fickorna, aflemnade han det. Rektorns ansigte ljusnade, brefvet var från en gammal ungdomsvän, och gossen omtalades der såsom mycket sedig och flitig. Presten hade sjelf undervisat honom i Latin och Grekiska. — "Ja så", sade rektorn och uppsteg, "du vill då ändteligen komma in i tredje klassen, ser jag af brefvet", och körde dervid handen ned i Nahums barm; "men du får ej gå så der barhalsad, du kan ådraga dig en förkylning". Härpå gjorde han åtskilliga spörsmål om prestens skörd; om han hade svår väg till kyrkan, och om han ofta predikade. Rektorn upptog klockan och sade: "på slaget 2 i eftermiddag kommer du till mig, jag skall då

ledsaga dig till din nya magister och dina blifvande kamrater." — Nahum bockade sig och gick, ett halfpund lättare till sinnes än förut. Gatan förekom honom rymligare, himmelen klarare och träden på kyrkogården blott milda väsenden, hvilka strödde sina gula löf, liksom till en högtid, framför hans fötter. När han hemkom, helsade honom hans tvenne kamrater (gymnasisten var ej i rummet) med utrop: "tag nu fram din matsäck; ty vi äro förbannadt hungriga!" Nahum pekade bortåt vrån och teg. En af dem uppyckte knytet och utbredde varorna på bordet. I detsamma inkom gymnasisten, knytet lyftades bort, och händelsen frälste den gången det lilla förrådet från en fullkomlig förstöring.

Nu underrättade han sig, hvilka böcker han behöfde; gick ut att köpa en Cornelius, en glosbok, Djurbergs geografi, m. fl.; hopbant en exercitiebok, en skrifbok; köpte sig en ny griffel och penna; tillhandlade sig utaf en af kamraterna i gården en bokrem,

och aftågade kl. 2 till skolan, infördes och föreställes magistern, som förmanade honom till lydnad och flit, samt anvisade honom sin plats nederst på en bänk. Rummet bestod af tjocka gråstensväggar, och hade ett dystert utseende, emedan husen vid den förbi fönstren framstrykande gatan bortskymde en god del af dagsljuset. Rundt omkring de tre sidoväggarne satt den så kallade öfre klassen; medlerst i rummet på lösa bänkar den nedre, och midt framför mot den fjerdde väggen hvilade sig en låg kathedern, hvars utnötta färger man ej mera kunde igenkänna eller åtskilja. Bredvid i fönstret befann sig en lång karbas, och vid dörren var en vedhög uppstapplad. Magistern hade en grönaktig syrtut på sig, nära sympatiserande med den ofvan beskrefne kathedern, papiljotter i håret och på hufvudet en hatt med breda bål. Rösten var rytande och skarp, minen bister, hvilken bisterhet ännu mer förökades af det orakade skägget. Vid minsta hviskning reste han uppå sig, slog boken i kathedern och röt till förfärligt.

Explicationen i Cornelius skulle nu taga sin början. Magistern föreläste det kapitlet ur Miltiades, der 10 tusen Greker kämpa mot 100 tusen Perser. När magistern kom till det stället: *adeoque perterruerunt, ut Persæ non castra, sed naves peterent*, hoppade Nahum, förglömmade helt och hållet stället och omgifningen der han var, upp från sin plats, alldeles utom sig och ropade: "ack, det var bra, att de fingo stryk!" — Alla häpnade, magistern tvärstodnade, fick tag i karbasen, sprang ned och skrek till, "och det gör dig godt att du också får det!" hvarpå han upplyfte karbasen, men seende gossens lugna blick, sänkte han åter sin arm och nöjde sig med att gifva honom blott en hårlugg.

Efter lektionens slut samlade sig hans kamrater omkring honom; en del öfverhoppade honom med frågor öfver hans besynnerliga utrop och skrattade; andra funuo hans förhållande rätt hjeltmodigt. Nahum, som nu äfven började öfvertänka sitt uppfö-

rande, fann snart, att det härstädes tillgick på helt annat sätt än hemma hos presten, och beslöt att för framtiden taga sig bättre till vara. Emellertid hade han väckt sina kamraters uppmärksamhet, och följden blef, att man på kyrkogården, der stora högar af torra nedfallna löf befunnos, beslöt leka Greker och Perser. Löfven skulle föreställa kulor. Men snart uppstod en tvist. Alla ville vara Greker, och ingen en Perser. Man skrek öfver hvarandra, skuffades och grälade. Nahum gjorde dock utslag i saken. Han tillkännagaf med en bestämd ton, att då alla syntes vara obenägne, ville han, om någon följde honom, oaktadt att han nyss varit af dem utsedd att föreställa Miltiades, icke destomindre afstå denna ära och blifva anförare för Perserna, på det att förslaget ej skulle gå öfver ända. Detta förändrade helt och hållet sinnena. De fleste önskade nu att vara Perser, och de få återstående, som troget ville kämpa som Greker, började blifva tvehögne och modfälde. Nahum föreslog då, att

man skulle dela sig i två hopar och sedermera draga lott. Men när lotten utföll, voro Perserna missnöjda, påstående, att en Grek skulle ställas mot tio. "Välän då, ropade Nahum, jag blifver då den ena mot tio, och bjuder eder alla spetsen". Derpå jagade han med en mängd löf i famnen efter några kamrater, samt upphann och kastade dem öfver ända. Men denna seger varade icke länge. I ryggen och på flanken angreps han af de efterföljande. Striden upphörde dock snart; men från denna stund fick Nahum af sina kamrater binamnet Miltiades.

Om morgonen vaknade han så sent, att ingen tid fanns för honom öfrig till läxornas öfverläsning. Ankommen till skolan, uppskrämdes han ännu mer genom den under rättelsen, att på magistrerns befallning färska karbaser blifvit gjorda, och att det var en vanlig plägsed att samma dag profva dem. Spådomen slog ej felt. Knapt var magistrern uppstigen i kathedern, för än han, erindrande sig gårdagshändelsen, befalte Na-

hum uppläsa sin läxa. Han började väl flera gånger, och en bakom honom sittande kamrat sökte genom hviskning hjälpa honom med resten. Men antingen af ärlighet att ej vilja begagna en annans biträde, eller slagen af sitt onda medvetande, teg han slutligen helt och hållet. Två handplaggor dansade genast mellan tårarne på hans hand. Men tragedien var ännu icke utspelas. Bibliska historien framtogs, och läraren tillsporde en af gossarne, hvad han förstod med gamla testamentet. Då intet svar följde, upprepade magistern med rytande stämma ånyo sin fråga. Ändock intet svar. — "Är det fogel eller fisk?" — Gossen alldeles utom sig af förskräckelse, svarade: "det är fisk, herr magister!" — "Är det fisk", skrek magistern ånyo till, så att murarne skakades. — "Nej, det är fogel, det är fogel!" — Då föll Nahum i ett gapskratt. Hela stormen vände sig mot honom; men det oskyldigt uppblickande ögat, som ej visste med sig något ondt, hejdade för andra gången den uppretade läraren, och läsningen fortsattes utan något vidare obehag.

Det var söndag. Himmelen hade ännu en gång kastat öfver sina skuldror den ljusblå sommarmanteln, hängd vid sin sida solskölden och bortblåst de små strömolnen, som i morgongryningen likt lätta dunmassor framflugit öfver densamma. Från domkyrkotornet dånade sammanringningen till gudstjenssten. En skara af män och qvinnor skredo långsamt in genom dörrarne. Det vissnade gräset tycktes darrande röra sig vid klockornas ljud; på grafstenarne glänste ännu dagdropparne. De lutande korsen vredo sina flaggor för en sakta sydost vind. Nahum skyndade äfven in. Midt fram i koret var ungdomen församlad, afdelad i klasser och stående på stengolfvet. Nahum intog sin plats och såg uppåt dômen. En så majestätisk syn hade förut aldrig nått hans blickar. Under det de andras ögon voro fästade på några svador, hvilka flögo rundt omkring, blefvo hans likasom fastnaglade vid sjelfva templets högtidliga hvälfning, dess många pelare, dess

höjd

höjd och längd, den i tre delar afskiftade altartaflan, den vördiga, fornlådriga, med guld öfverdragna predikstolen, vapenrustningarne och de gamla grafvårdarne vid templets väggar. Under syndabekännelsen föll han jemte de öfrige på knä och tårarne började tillra; ty nu först ihågkom han sitt åtta dagars långa skuldregister. Han hade ej sedan sin afresa tänkt på sin Gud, ej med någon enda bön invigt sitt dagsarbete eller sin hvila, och djupa suckar trängde ur hans bröst. Han såg sin mor förebrående nalkas, och innerligen sammanknäppande sina händer, bad han till höjden om tillgift.

En mild fläkt öfverfor hans hjerta. Han uppsteg tröstad och lugn. Vid predikstolsversens början gick ungdomen fram och satte sig å ömse sidor om gången midt för predikstolen. Nahum kom att få sin plats midt emot predikanten. En något fetlagd man med runda kindben och silfvergrått hår uppträdde, och höjde sin starka, imponerande

basstämma. Det var just Mikaëlsmessodagen, hvars Evangelium handlar om den största i himmelriket. Han talade om det olika sätt att bedöma storhet. "De väldige och rike äro ofta stora på jorden; men icke alltid i himmelen. Der står barnet, som äger ingen rang, intet guld, knappast något namn, och är närmare fadershjertat, än de som äro fullvuxne och kalla sig store, fullvuxna icke i dygd men i last, stora icke på ödmjukhet men på högmod. Barnet vet ännu intet ondt, anar intet ondt, tänker intet ondt. Huru väl, om de äldre kunde förglömma det gudlösa de lärt, för att lära sig det goda de vänt sig ifrån. Varen derföre, tillade han, rena och oskyldiga såsom barn." — Härvid öfvergick han till det himmelska att vara såsom ett barn, förmanade de fallna att vända om och blicka tillbaka på sin barndoms förloerade Eden, vända om från tviflet till sin barndoms tro, från verldskärleken till den första oskuldsfulla. Han tecknade vådan, visade afgrunden, men också räddningen ofvan-

ifrån, den utsträckta fadershanden. Nu öfvergick han till de unga, förmanade dem att förvara sina hjertan. Han framstälde de tvenne förförarne, vår inre svaghet, vårt vacklande mellan godt och ondt, och de yttre frestelserna, andras förledande exempel. Hans blick blef härvid eldigare, hans stämma högtidligare. "Äfven du skall en dag vandra ut ur fädernehyddan, taga farväl af alla dessa dina sköna barndomsfält, som bestrålades af en så klar himmel, och kring hvilka så herrliga drömmar sväfvade. Slut dem för sista gången i din famn. Tryck dem ömt till ditt bröst. Andra föremål komma dig snart till mötes, som kräfva hela din uppmärksamhet. Du fortskyndar med tårbestänkta kinder fram på den föresatta vägen. De fordna föremålen försvinna i ett fjerran. Du befinner dig liksom i en ny verld, en ny omgifning. Fädernerösterna äro tystnade. Då träda andra stämmor dig till mötes, af hvilka hvar och en vill leda dig ut på sina vägar. Hvarthän vill du nu gå för att hemta råd, finna styr-

ka, vishet, försigtighet och mod? Lita ej på de skatter du förde med dig ur fädernehyddan; de gifva intet stöd, intet råd, ingen tröst! Men bär du inom dig rikedomar af ett barnsligt sinne, som afskyr det onda, som älskar det sanna, det ädla, det sköna, det goda; har du en varm förtröstan till Honom, som upptog i sin famn och välsignade dessa små, hvilkas englar i himmelen alltid se deras faders ansigte som är i himmelen, då kan du vara lugn och tryggad, då skall du förstå att urskilja rösterna, liksom andarne inom dig. Och då skall du lära dig att följa endast de rena och sanna". — Sedan predikanten ännu ytterligare och med en rörande hjertlighet utvecklat dessa ämnen, slutade han med att teckna ålderdomen: huru menniskan då återgår liksom till barndomen. "O! att han, den gamle, äfven vid grafvens brädd, ägde qvar sitt barndoms sinne i helgelse och ära! Med hvad frid skulle icke då hans gråa hufvud träda in bland grafvens skuggor! Med hvad himmelsk för-

nöjelse lägga sig neder i det bättre livets
 vagga, för att en gång, uppvaknad och stärkt
 af den tusenåriga sömnen, uppblicka mot
 morgonrodnan af ett evigt ungdomslif!"

Nahum fattades djupt i sitt innersta af
 denna predikan. Den var visserligen extem-
 porerad, och ej med det sammanhang utförd,
 som till alla delar skulle hafva tillfredsstält
 en mera bildad åhörare. Men den gjorde
 ett starkt intryck genom sin okonstlade fram-
 ställning och sitt hjertligt välmenande språk.
 Gudstjensten var slutad. Uppfylld med de
 innerligaste rörelser gick Nahum ur kyrkan.
 Mycket förundrade honom, att han ej tyck-
 te sig förspörja samma känsla hos sina kam-
 rater. Med en tyst förargelse såg han några
 härma predikantens kastningar med armarne,
 andra hans röst, och när det blef fråga om
 att dagen derpå i skolan inför läraren göra
 reda för predikan, fanns ingen, som kunde
 afgifva några sammanhängande svar. Det
 enda de hade sig bekant, och hvilket de i
 sina plånböcker eller på en papperslapp upp-
 tecknat, var ingångsspråket.

En dag, under hemgåendet, väcktes Nahums uppmärksamhet på en gymnasist, hvilken, omgifven af en mängd kamrater och skolgossar, hade uppstigit i en på gården omstjelpt stegkärra för att derifrån härma en af lektorernas föreläsningar. Af en blågarnshärfva hade han tillskapat sig en peruk, ur hvilken ett grimaserande ansigte framstack. Omkring sig hade han svept ett hästtäcke, och i handen höll han en bokperm. Ett allmänt skratt uppstod. Nahum sjelf fann det mycket roligt, ehuru han ej kunde bedöma det mer eller mindre träffande i härmningen. Flere andra försökte nu att genom dylika karrikerande föreställningar, vinna samma uppmärksamhet; men de misslyckades, och efter hand upphörde det roliga för att lemna rum åt det platta. Samtalet återvände på karrikaturmakaren. Nahum var nyfiken att närmare lära känna honom, och nu berättade man om personen den ena historien löjligare än den andra. Vi vilja, till en omvexling af vårt enformiga ämne, här

inpassa några. Gycklaren kallades allmänt af sina kamrater för Carlvagnen, och vi vilja, låta honom uppträda under detta namn.

Några Dalkarlar hade med sina spadar på axlarne en gång på gatan gått honom förbi. Carlvagnen hade genast skyndat till dem med förfrågan, hvarthän de skulle begifva sig. "För att söka arbete," blef svaret. — "Förträffligt, jag är just nu i behof af några dylika, raska gubbar. Saken är den. Jag äger straxt utom staden en äng; men som är något vattensjuk. Jag har länge ernat tvers igenom henne uppkasta ett djupt dike. Har ni lust, gubbar, att åtaga er denna gräfning?" — "Ja, blott vi få anvisning på stället." — "Det skall genast ske. Följ mig utom tullen. Ängen är, som jag nämmt, vattensjuk och diket, för att uppfylla ändamålet, måste grävas bra djupt." — "Hur djupt?" — "Minst fyra alnar." — "Och huru bredt?" — "Äfven fyra." — "Och det tvärs igenom ängen?" — "Alldeles." — "Nå, hvad betalar herrn för vårt besvär?" — "Jag ger

er visst för famnen, hvad ni begär. Jag är baron och en rik karl, som ej är så nogräknad på skillingen, endast arbetet blir väl och fort verkställt. Ser ni det der stenhuset vid torget?" — "Ja!" — "Vet ni hvem som är ägare deraf?" — "Nej!" — "Det är just jag." — "Få vi något på förhand?" — "När ni slutat arbetet, gå då in i detta hus, och fråga blott efter baron, så vet hvar och en att det är jag. Se der har ni till tobakspengar!" — Han gaf nu anvisning på stället och Dalkarlarne började genast att gräfvä med all möjlig ansträngning. Tjärblomster, kattfötter och hundkaxe hvälfdes öfverända. En allmän förstörelse!

Morgonen derpå inträffade, att sjelfva den verkliga ägaren till platsen, händelsevis kom att taga sin kosa ditåt, icke så mycket för att bese sin äng, som fastmer en der bredvid liggande ärtlycka. Himmelens dalkullor, lärkorna, hade redan börjat att blåsa på sina säckpipor, och stoftets dalkarlar, myrorna, släpa på sina timmerstockar, då

han med pipan i hand, från betraktelsen öfver den vackra morgonen, rycktes till en motsatt, nemligen Dalkarlarnes härjande framfart. Med bestörtning ser han åtta man i skjortärmar på sin äng i fullt krig mot jordtorfvorna. Förgrymmad skyndar han fram mot rebellerna, då han finner dem förskansade af ett 4 alnars bredt dike. Under många omvexlande svordomar förhåller han dem ofoget, frågar på hvars befallning de vågat verkställa ett mot ägande rätt så rakt stridande företag. Med lugn fortsätta de sitt arbete, hota honom med spadärne, mumla högst besynnerliga ord mellan sig om en viss baron, m. m. Folk tillkallades; efter många ordvexlingar blir man upplyst om skälmstycket. Dalkarlarne nödgades igenkasta diket; men upphofsmannen till det elaka narrspelet fick man aldrig reda på.

I samma gård, der Carlvagnen hade sin hufvudstation, ehuru han tidtals, allt efter omständigheterna, bodde än hos den ene än hos den andre, på hvilkas bekostnad han då

lefde friskt, brukade en något fjollig arbetskarl söka sitt uppehälle med vedhuggning och andra utsysslors förrättande. En dag nedgick vår man till nämde arbetskarl, och höll till honom i vedboden följande tal: "Min kärra Magnus! I sanning är ditt lif beklagansvärdt! Från solens uppgång till dess nedsjunkande i Thetis armar måste du gå omkring och hugga ved för att förskaffa dig ett nödtorftigt och knapt tillskuret bröd, ehuru naturen ernat dig till någonting långt ädlare, högre och förträffligare. Låt den dumme, som ej kan använda något annat af sin mensklighet än sina händer, sysselsätta sig med att klyfva Oreaderna; men dig, som med känslans eld förenar tankens flygt, har i sanning naturen aldrig ernat att ställas i en vedbod. Denna hatt du bär, en relik sedan hatt- och möss-tiden, dessa trädskor, ett gammalt inventarium sedan den Egyptiska träl- domen, denna ylleväst, som solen och dina mödor urblekt, nej en sådan drägt höfves icke en man af dina talanger. Dig tillhör att

bära en hufvudbonad af strutsfjädrar, omkring ditt lif en rock med silfvergaloner. Du förvånas, du förtjuses, du hänryckes. Så hör då, dödlige, häpna, fall ned och tillbed. Icke är jag den lede djefvulen. Se på mig, känner du mig? Slår intet ditt hjerta eldigare? Vet då, till din själs hugnad, att jag är den namnkunnige baron Bajkow, som rest kring alla verdens delar; från Japan till Chimborasso, från Essex till Vestsex, som talat i parlamentet mot Pitten, farit till sjös med Nelson, i luften med Blanchard, genom hällebergen med Gulliver, har pengar som gräs och anseende som ett lejon. Jag talar alla språk, kör alla vägar, känner musti och stor-baschan, är kusin med drottningen af Golconda, och ämnar mig till rika Arabien på perliske. Men du skälfver lik ett Ætna, du häpnar lik en Memnons stod; välan, så hör då, hvad jag vill säga dig. — Jag bor här i ett hus, som du ser, icke väl, men ej heller illa; icke trångt, men ej heller otrångt. Inom fyra veckor har jag, som sagdt är, be-

slutat att resa till rika Arabien och det Förlofvade Landet, för att der, nemligen på det sednare stället, förlofva mig. Den betjent som hitintills ägt den oskattbara nåden att passa upp på mig, har blifvit befördrad till lifkusk åt Generalstaterna. Han reste i går, öfverhopad med mina välgerningar och rekommendationer. Ser du, så hushållar jag med mitt folk. Emellertid är jag utan betjent. Jag tarfvat en man, som jemte ett hyggligt propert och antikristiskt utseende, förenar talanger, genie och förstånd. Min barons-blick har länge hvilat på dig, likt din yxa på vedträdet. Har du lust och åhåga att blifva min första kammartjenare och medfölja på resan? Kläder, de aldrasubtilaste, tobak, ägta Virginiansk från Amerikas sydvestra polarkrets, stå dig till buds. Tänk dig endast den ousägeliga förnöjelsen att få genomresa fremmande länder. Har du sett någon kinesisk solhatt, någon kyrka af glas, något torn af diamanter, någon stångpiska af kristall?

kristall? Nej, svarar du. Nå, så tänk dig då citroner på alla träd, kaffeböner på alla åkrar, drufvor på alla kullar, och bränvin i alla fastager. Lägg från dig yxen, min gosse; den är ej din bestämmelse. Ej har naturen skapat dig till en bödel på al och björk. Lägg ifrån dig mödans ok, lätta ditt beklämda hjerta, och stig upp med mig. Du är ädel ser jag, ädel, som den stenen Onyx jag bär omkring halsen, för att förvara mig för strypsjuka."

De uppstego. Carlvagnen vände sig om och sade: "nå, Magnus, tycker du intet här är hyggligt och treffligt? Den der, som står der borta vid eldbrasan, är en af mina kökspojkar. Han sysselsätter sig nu med att koka karameller till min resa; ty jag har alltid den plägseden att ha ett par tusende sådane med mig, för att kasta vid grindarne. Sådant får du äta, så mycket du vill, när du blir min kammartjenare. Se här tag och smaka? Var det intet delicieust? Jo, jo jag

menar, slika ting växa intet på hvar buske. Ej kommer du att fara illa i min tjänst. Ser du, der borta står en koffert. Lyft på den samma! Ja-a, jag menar den var tung; men gissa på, hvad den kan innehålla? Det vet du ej; välan dödlige, så märk då! Denna koffert med sina stora hänglås, som äro gjorda af professor Kant von Byxlös i Berlin, innehåller blott och bart respenningar, hvilka du kommer att hafva om hand, när du blir min kammartjenare. — Nå, Magnus, hvad svarar du?"

Magnus, som genom allt detta prat ej visste rätt hvarest han var hemma, tackade för tillbudet; men anhöll om några dagars betänketid.

Efter några dagar återkom han också verkligen, bugade sig mycket ödmjukt för den föregifna baronen, och yttrade med glad uppsyn, att han nu besinnat sig, och vore beredvillig att efter en vecka emottaga sin nya tjänst. Han tillade, att han, i anledning af baronens tillbud, uppsagt det rum han hyr-

de, samt ernade en af dagarne hålla auktion på åtskilliga små bohagsting, som han ägde, emedan de nu mera i hans nya tjenst och lyckligare belägenhet vore honom öfverflödiga. Baronon berömde hans omtanka och sade: "för att till en början pröfva din duglighet för den nya tjenst, du hos mig kommer att bekläda, måste du uträtta ett ärende. Nära torget bor, i ett stort gult trädhush, en grefve vid namn Lingonmos. Honom skall du uppsöka och hälsa från baron Bajkow, med anhållan att få de gräsgröna byxorna tillbaka, som han fick till låns af mig vid sista balen på stadshuset. Men olycklig du, om du återkommer med oförrättadt ärende! Karlen, för att säga dig det i förtroende, har en liten osed, hvilken består deri, att han gerna vill lägga sig till och behålla sin nästas egendom. Det är nu öfver en månad han ägt persedeln utan att återlemna den. Det kunde till och med inträffa att han helt och hållet nekar till hela saken, eller ock vill köra ut dig. Men du måste vara envis

och stå på din herres bästa. Se så, skynda dig nu, kom ihåg grefve Lingonmos och de gräsgröna underkläderna!"

Magnus hastade åstad, kom till huset, steg en trappa upp, der han i farstun med sig sjelf öfverlade, i hvilket rum han skulle inträda; ty derom hade ej hans husbonde underrättat honom. Efter något besinnande insteg han till venster, der han hade hört några personer samtala. Han framförde sin fråga, alla började skratta; men när han förnyade densamma, blef han utkörd. Rummet var en betjent-kammare. Han vände sig till nästa dörr, inkom i en sal, der en något åldrig herre med kaschet på hufvudet spatserade af och an. — "Hvad vill ni?" — Magnus bugade sig. — "Vill ni tala vid mig?" — "Ja." — "Och ärendet?" — "Jag skulle anhålla" — — "Högre, högre," skrek mannen, "jag hör så förbannadt illa — anhålla säger ni" — "Ja, om de der gräsgröna byxorna!" — "Hvilka? dessa, som jag har på mig?" — Magnus såg på byxorna, och

fann dem verkligen lika med beskrifningen.
 — "Ja, de äro baron Bajkows." — "De är väl fan heller, och ingen barons, de äro mina egna." — "Jo, så sade baronen." — "Hvilken baron?" — "Bajkow!" — "Är du galen menniska, en sådan har jag aldrig känt." — "Herrn måste genast taga af sig dem." — "Hundsvott, vet du hvem jag är?" — "Grefve Lingonmos." — "Hvad, kallar du mig Lingonmos! jag skall min sann klappa dig!" — Derpå grep han till en käpp, och gaf Magnus en ganska kraftig aga.

Att beskrifva hela den enformiga gången af Nahums lif under några år, skulle allt för litet interressera läsaren. Skoltiden omvexlar sällan med annat än stundens läxor, karbasen och några pojkstrek. Det enda som afbryter är kanske nötningen mot kamraters karaktärer. Under skolåren befinner man sig liksom i ett samhälle på förhand, med sina bestämda institutioner, skiftande tilldragelser och förhållanden. Det är ett utkast till hvad världen i det kommande har att framställa,

och sådan som gossen eller ynglingen *då* visar sig, framstår han vanligast sedan, i fall ej några synnerliga omständigheter förändra riktningen. En och annan taffla kunna vi derföre icke underlåta att uppställa. Den torde i mången läsares bröst återkalla, om äfven blott i skuggbild, strödda minnen från de år, då han sjelf var en skolepilt.

På den tiden lärare och lärjungar ännu icke hunnit blifva alltför makliga, börjades skolgången vid de offentliga läroverken klockan sex om morgnarne, och fortsattes till åtta, och derefter från nio till tolf. Eftermiddags läsningen tog sin begynnelse vintertiden klockan ett, och om sommaren klockan två, samt fortgick i fyra timmar, ons- och lördagar undantagne, då undervisningen varade blott en timma. Man hade då ännu icke börjat detta experimenterande, hvori en senare tid så mycket utmärkt sig. Ambulatorisk läsning användes endast på gymnasium och i rektors klass. En Gud, en tro och en magister genomgick det hela, med

undantag af öfvermonitören, karbasen, hvilken, lik en del Grekiska verba, ägde sin reduplikation. Ännu mindre brydde man sig om de lefvande språken. Latinska grammatikan och hvad dertill hörde, var det första likasom det sista, när man uppvaknade och när man gick till hvila, när man satt och när man stod, när man åt och när man drack.

Nahum, som kommit i en högre klass, än den, hvilken gick i bredd med hans kunskaper, nödgades emellertid, för att försvara sin plats och sin opåräknade upphöjelse, böta med mången sömnlös natt. Hvarje morgon uppsteg han klockan fyra, ja ofta förr, och sällan gick han till hvila före midnatt. Den enögda gumman utgjorde härvid så väl hans som hans kamraters pålitligaste hjälprede. Hon väckte dem om morgnarne, förhörde dem deras läxor, gaf dem handplaggor, då de ej kunde, botade för utslag och kylsår, medlade mellan deras tvister, gömde deras tobakspipor, och sökte alltid ställa till

rätta, der något råkat på tok. Sjuknade någon, så hade hon för honom en mors hela omvårdnad, ingick till honom flera gånger i timman, kände på pulsen, höll handen öfver pannan, beströk tinningarne med ättika, smakade alltid först på medikamentet, försäkrade att det ej var elakt, och lofvade, i fall af en beskedlig intagning, en sockerbit eller en thesked sylt till belöning. Hade någon gjort en odygd, som blifvit inberättad, besökte hon gemenligen läraren, för att, om icke afböja, åtminstone mildra följderna af förbrytelsen. Gesäller och lärgossar voro hennes dödsfiender, och traditionen förmäler, att hon vid ett tillfälle blifvit instämd för rätta och pliktfäld för blodvite, emedan hon träffat en smedgosse om munnen med en såstång. Hände sig, att någon af de studerande under terminen afgick med döden, klädde hon sig alltid begrafningsdagen i sorgdrägt. Alla hennes unga hyresgäster undfågnades då med kaffe, brändt på rågbröd eller ekollon; sjelf satt hon i snibbhufva och hvitt sorg-

förkläde, ordade om den saligen aflidnes förträffliga egenskaper, hans ogemena kannedom af Latin och Grekiska, hvilket, i fall han fått lefva, säkert banat honom vägen till en biskopsstol, samt tillade, att om den beskedliga gossen eller ynglingen blifvit skött af henne, skulle han visserligen aldrig undergått en så oförmodad död. Det enda man annars hade att förevita henne, var en viss *långfingrighet*, så att i en bråd vändning, om man ej hade ögonen kring sig, det lätt inträffade, att hon i stället för en tog fyra skedar ur smörbyttan, ock skar fem i stället för två skifvor af fläskskinkan.

Matinrättningen var enkel och sådan som en ringa djeknekost kan erbjuda, det vill säga: två rätter om middagen och en om qvällen. Klädseln utmärktes af samma tarflighet. Galoscher och rockar af kläde voro nästan okände; i stället brukades massiva becksömskor och plagg af vallmar eller andra hemväfda tyger, samt om sommaren benkläder af skinn. Uhr, ringar, kedjor och

dylika klenoder utgjorde en lika så stor sällsynthet för ungdomen, som Walter Scotts tyger för Lapparne. Till hufvudsakliga nöjen räknades kälk- och skridsko-åkning samt bollkastning, hvaraf man hade flere variationer under olika benämningar. Bågskjutning öfvades äfven, hvilket stadens ankor och gäss ofta till sin förskräckelse fingo erfaras. Jernskodda pilar voro dock strängt förbjudna. En art pilkastning skedde med en half alns lång käpp, hvari en starkt tvinnad och med flere knutar försedd tråd fästades. Pilen, ungefär af ett kvarters längd, ägde på sidan en inskärning och fästes på detta sätt vid någon af knutarne, under det man med venstra handen höll i pilen, och med den högra, som fattade käppen, hastigt drog till. Ofta uppnådde en sådan pil en beundransvärd höjd. Till småsaker hörde musicerandet på rör- och pilpipor, kan-åkning utför bergshällarne på något gammalt hästben, byggandet af snöfästningar och kullerbyttorna i sandgropparne.

Någre sysselsatte sig med fogelfångeri, och detta utgjorde ett verkligt förledande nöje. Tidigt på morgonen måste man begifva sig ut, om fångsten skulle lyckas. Glimten af morgonrodnan trädde genast ögonen fröjdefullt till mötes, de första strålarne af solen framblänkte, och nu började tusende qvittrande stämmor att låta höra sig. Liffig och munter hoppade emellertid den lilla grönsiskan i den stängda buren, icke anande det bittra öde, att med sitt söta och ömma lock tjena sitt slägte till trældom och olycka. Nu upphann man skogsbrynet; stegen fördubblades, man såg sig omkring åt alla sidor, utvalde äntligen en tjenlig plats, upphängde buren, fullsatte honom äfven som trädens grenar med spengler, eller ock försedde man sig med en slagbur. Hjertat klapade, kinderna purprades, ögonen lågade, man pekade, man vinkade, man nickade, men intet ljud från läpparne; man gick på tå, man smög, man hukade sig ned, man gömde sig bakom och under buskarne; man

blef otålig, man satte sig på en tufva, framtog sin lilla matkost; plang! nu slog buren igen, som en blixtnedslag var man der, och se, den förskräckta och med vingarne flaxande fågeln var fångad. Men solen steg högre, mjölkflickorna i hagarne hördes kalla på boskapshjordarne, det dofva femslaget från stadens kyrkotorn dånade i luften och manade till uppbrott. Ack, icke sällan fick den korta njutningen umgällas med hårluggar och handplaggor. Väl förde man sin bok med sig. Väl försökte man att under tiden ögnå på de förargliga bokstäfverna; men själen satt i skogstopparne och tänkte på helt andra föremål.

I hjertat inpreglade sig dock ljufvast den innerliga kamratskapen. Delade man det glada, så delade man äfven det sorgliga. Behovet af några vänskaps försäkringar hade man sig icke bekant. Denna känsla var lika naturlig, som den, att solen borde värma och ängen bära blommor. Öppenhet belönades

lönades med öppenhet, och trohet med trohet. Att förråda en vän ansågs för ett gräsligare brott, än att förråda sin kung. Förmaningar, hotelser och stryk, intet halp, när fråga uppstod att förtiga en saks sammanhang för att frälsa en kamrat. Den som vågade sqvallra, afskyddes allmänt, och kunde sedermera aldrig påräkna något förtroende. Man spottade och pekade finger åt en sådan, ja, stundom i ett upprymdtt ögonblick fick han umgälla sitt förseende med både knuffar och kindpustar. Vänskaps förbindelser knötos utan beräkning eller öfverläggning, allt som tillfället och händelsen fogade. Den, hvilken bodde under samma tak, åt ur samma fat, bröt af samma bröd, i skolan satt på samma bänk, eller hade deltagit i samma streck och undergått enahanda straff, utkorades genast till vän. Den ene kände på det nogaste den andras lynne. Öppenheten och innerligheten bundo hjerta vid hjerta, och fel öfversågos lika hastigt som de be-

gingos. I det fallet qvittade man med hvar-
annan. Bedrägeri var nästan oerhördt, och
på ett blott ord lånade man den andra utan
tvekan och misstroende. Endast i ett hän-
seende var man förbehållsam, när det an-
gick att göra någon ting bättre än kamrater-
na, t. ex. i Latinska skriföfningar, med me-
ra sådant. Der gälde hvarken vänskap, bö-
ner eller mutor. Man skrinläste sitt arbete,
och läppen var för alla upplysningar stum
som grafven. På den tiden bibehöll sig än-
nu denna välgörande subordination, hvarför-
utan man aldrig lär sig hvarken lyda eller
befalla. För en gosse af högre klass iakttog
man alltid en viss aktning och hörsamhet,
och för en gymnasist lyfte man på hat-
ten. Hvad den sistnämde vågade utan klan-
der företaga, såsom att snusa, röka, bä-
ra käpp, sätta hatten på sned, och mera dy-
likt, dristade ingen göra efter, hvilken ej var
hans vederlike. Kredit sökte man ej i nå-
got, med undantag af att borga hvetebrod,
hvilken herrlighet kringbars af en halt gum-

ma. Gick hennes förskott öfver en à två riksdaler, ansåg man sig hafva vågat mycket. Vanligen godtgjordes hon innan hemresan, och slog detta felt, så skedde det alltid vid den påföljande terminens begynnelse. Hotelsen att i annat fall anmäla förhållandet, tyglade de obetänksammes lystenhet.

Några egentliga fiender kände man icke, om ej efter gamla sägner de så kallade gesäller och lärgossar. Men man kom nästan aldrig i delo med dem, på sin höjd den första Maj, hvilken dag så för lärare som ungdom utgjorde en allmän glädje- och förlustelse fest. Den som då ägde en besparad penning, offrade honom gerna på fröjdens vårbeprydda altare. Det var ock den enda dag man plögade sig med vin, hvaraf man kände endast Mallaga. Några spetsglas deraf omskapade verlden till ett paradys, och sjelfva karbasen till en ljusens engel derinom. Merendels slog man sig den dagen tillsammans, den ene försköt för den andre hvad som behöfdes, och hade någon i en lycklig stund

erhållit ett, hvad man kallar, *bud* hemifrån, så uppdrogs välfägnaden (hvilken bestod af hvetebullar, gåshalfvor eller dylikt), under hurrande och handklappning. Den enögda gumman kallade alltid första Maj sin drygaste plågodag. Hon var då mer än vanligt rörlig och beställsam. Lik korporal Mollberg skulle hon allting bestyra, koka, steka och tillaga. Hennes förmaning var nu, att intet hushålla med anständigt tillbehör af smörjelse, för det som skulle anrättas. Stundom läppjade hon på pankaks-spaden och mjölvispen, snusade, flåsade, hostade, prustade och höll tal, än i köksdörren, än ut på gården, än framför spiseln, än i trapporna. Med mössan på sned, en sotstrinima tvärs öfver kindbenet, högra tummen i vädret, och den himmelsåtsträfvande näsan ännu högre, försäkrade hon: "att matanstalterna skulle blifva högst förträffliga, intet skulle fattas, ej en gång ren duk och gröna blad. Vin drack hon väl aldrig; men skulle dock, i anledning af dagens högtidlighet, ej vägra att

mottaga ett glas; allt hurrande för sin person ville hon likväl undanbedja sig på det högsta. Det kunde väcka afundsjuke. Intet stoj, inga oordningar. Gården måste gossarne sjelfva rensopa. Skall det äntligen vara öl, så har den kongl. bryggaren det som duger. — Se så, nu fräser det öfver i grytan, ut med er ur köket! Dörren igen, fyrfatet hit, grytringarne tog väl f—n! Inom en timma är allt färdigt!”

Nahum, som trälade i sin anletes svett, förkofrade sig märkligen. Hans lärare fann sig nöjd med honom, och allt sedan de första dagarne, hade han undsluppit riset. Denne lärare var en ibland desse, till hvilka man nu för tiden fåfängt uppletar maken. Genom sin stränga tukt, ordning och uthållighet förmådde han ingifva både kärlek och fruktan. Han fördrog intet klem. Hvar och en skulle utan krus uppfylla sina pligter. Något annat drifhjul utom karbasen fanns icke. Den gick också som en smedslägga beständigt upp och ned. Alldeles outtröttlig,

uppdref han sin klass till en ovanlig grad af arbetsdrift och kunskap. Mot terminens slut gafs ingen rast, ingen hvila. Klockan fem om morgnarne satt han redan i kathedern, med ungdomen framför sig. Frukost och middag var knapt tid att tänka på. En qvart bestods till den förra, och en halftimme till den sednare. Dess mer gudsgåfvor af glosor, läxor och explicering. Dermed fortsattes till sent på aftnarne. Med en sällspord förmåga att i allt göra sig begripelig, undföll honom ej det ringaste, och det gafs ingen så dum, i hvilken han icke inprentade och inbastonerade åtminstone Latiniska grammatikan från perm till perm, med god insigt i alla dess reglor. I tillämpningen var han oförliknelig. Någon gång obillig i sina bestraffningar, erkände han uppriktigt misstaget vid närmare besinning. Ett vänligt ord, en glad blick, ett hjertligt klappande på axeln försonade allt.

Det försäkrades allmänt på den tiden, att ingen så skicklig, äfvensom ingen så

sträng och obeveklig lärare kunde vid något skolverk uppvisas. Han var en förskräckelse för alla, äfven för dem, hvilka ej stodo under hans handledning. Så hände det ej sällan, att när han inträdde på skolgården, hvilken upptog en ganska vid rymd, och han endast hviftade med sin käpp, flydde, som Judarne vid anblicken af Goliath och hans knölpåk, allt hvad ben hade in i sina klasser, och hela fältet var inom några ögonblick alldeles rensopadt. Ofta ingingo studenter i hans klass och nödgades vidgå, att de uti Latinska språkets grammatik och syntax knappast ägde vidsträcktare kännedom än desse skolpojkar. Hans utseende var som ett fjellberg, hans röst som en dånande skogsström. Sken åter glädjen på ansigtet, var det som solen derpå hade gjutit sina strålar. Hemma var han fryntlig, vänlig och mild. Blott i skolan en åskgud. Han tillbads; men med ett slags fasa. Hvar och en insåg hans välmening, hans nit, hans åhåga att bibringta sina lärjungar kunskaper, och

derigenom göra dem aktade, så väl inför kamrater som förmän. Men den eviga karbasen, — deri liknade han den Lerneiska hydran; för-
lorade odjuret ett, så uppväxte straxt tre andra hufvud i stället. Allt skulle ske på klockslaget. När sista klangen ljöd från tor-
net, stod han redan med ena foten inom skol-
tröskeln, och beklagensvärd den, hvilken
anlände några minuter sednare. Vid expli-
cering fick ingen se upp eller omkring sig.
Blef han detta varse, uppropade han den
tankspridde, och förmådde ej denne att på
ögnablicket fortsätta, så var han säker om
bestraffning. Ingen hviskning aflopp oan-
märkt, knappast en suck. De döda äro ic-
ke så stilla i grafven, som hans klass var i sko-
lan. Blott när han nös, fick man stiga upp,
bocka och skrapa, hvilket besvarades med
en nick. Moraliska fel voro nästan urbot;
de yppade sig dock sällan. Under bönerna
anbefalte och förevisade han sjelf den djupa-
ste andakt. Eho som då förglömde att hop-
knäppa händerna, hade vid uppstigande att
vänta sig en plagga.

Den ljusaste stunden var alltid examens dagen. Putsad och nyrakad, med sjelfva guden Frejs fridsamma blick i sitt anlete, inträdde då magistern i skolrummet; nickade till höger och venster, och låtsade, der något oordentligt föreföll, ej blifva det varse. Allt gick som en flytande ström. Det fanns ingen som stapplade; hvar och en var trygg och säker på sin sak. Ställningen hos lärjungen var till ock med litet vårdslös, och utmärkte en viss sjelfförnöjelse att examen så väl lyckades allt igenom. Åhörarnes högt framhviskade beröm, och Ephori offentligt gillande vittnesbörd upplifvade alla. Den annars åsk-storm-blixt-dundrande, brusande läraren, satt nu som en zephir, en jungfru, en ljusalf i den rosenbeprydda kathedern, myste på munnen och såg så innerligen förnöjd ut. Hjertligare sjöngs aldrig: *Nu tackar Gud allt folk!* än när allt var väl öfverståndet, karbasen gifven till spillo åt lärjungarne, hvilka då vågade på närmare håll betrakta fulingen, och deraf

tillhycka sig hvar sin qvist, för att plägga på hvarannan; gladare höjde sig aldrig bröstet, än när hvar och en, efter undfängen del af ett välförtjent loford, tog farväl för att vända hem till den älskade fädernehyddan.

✓ En gång kom Nahum att erfara ett synnerligt prof på sin lärares ynnest. En dag frampå våren yttrade denne med en mystisk, men dock ej afskräckande uppsyn, att han hade något serskildt att tala med honom och fyra hans kamrater, hvarföre de tillsades att medfölja hem. Som de ej kände sig äga något ondt på samvetet, vandrade de helt trygga bakefter, oaktadt kamraterna sökte uppskrämma dem genom hemliga miner och betydelsefulla vinkar, att något helt annat väntade dem. Sedan de inträdt i lärarens rum och stadnat vid dörren, tog denne sin pipa, kastade sig med benen i kors på en soffa, hvarvid ungefär följande samtal kom till stånd.

”Hör på, mina gossar, ni har denna gången skrivit edra exercitier rätt galant, och

dig, min kära Nahum, måste jag enkom beröma; ty du har ganska riktigt satt quod, och ej såsom de öfrige, uteslutit att. Du skall också för omaket erhålla ett godt videtur." — Nahum bockade sig. — "Men" i det han vände sig till en annan, "hvad tänkte du på, då du uteslöt cum? Har jag icke hundrade gånger sagt: när Alexander dog, delades riket mellan hans generaler: blir icke Alexander här genetivus? Huru lyder regeln? när i apodosis" — — Skälfvande uppläste gossen densamma. — "Ser du nu, hur det skall vara; och du då" pekande på en tredje, "har jag icke sagt om städers namn; — ja så, det var intet du, nå, nå blif ej så förskräckt; det var icke egentligen härom jag ville tala med er. Nu en annan sak. Vet ni hvar *Glädjen* ligger, det der torpet straxt utom tullen?" — Alla bugade och svarade: "Ja!" — "Godt! ni skall då uträtta åt mig ett ärende. Karin (så hette hans hustru) hur många orrar ha vi der?" — "Fem," svarades från det inre af ett rum.

— ”Hör på! Dem ska ni i qväll föra hem till mig. Men ej genom tullen, hör ni det! Jag slår armar och ben af er, om ni för dem genom tullen. Gå nu dit, helsa från mig; men bär er försigtigt åt. Foglarne gömmer ni under edra rockar. Ni får ej visa dem för någon, då slår jag armar och ben af er. Se så, gå nu; men intet förr än det blir skumt. Fem stycken är det. Kom ihåg, du Friberg, cum till en annan gång,” klappande Nahum på kinden, ”du har skrifvit rätt galant; quod skall det stå. Se så, gå nu tyst ner. Hör på; ni får intet medtaga några kamrater, då slår jag armar och ben af er!”

De gingo. Ett sådant förtroende var för dem högst smickrande, och stolte deröfver, skyndade de att på det hurtigaste utföra sitt uppdrag. — För att undvika all uppmärksamhet, togo de vägen icke genom tullen utan öfver gärdesgårdar och staket. Vid dessa år föreställer man sig alltid det värsta.

värsta. Samvetet uppspritter vid minsta knäpp. Att i gossåldern snatta ett äpple är redan en förskräcklig tilltagsenhet, och man ilar lång väg för att i all tysthet förtära det. Ingen tullnär syntes till. De anlände till torpet och fingo genast emottaga sitt byte, med hvilket de i firsprång kuskade af utåt vägen. Detta trafvande väckte emellertid en af tullbetjeningens uppmärksamhet; sakta smög denne sig fram längs efter en gärdsgård för att forska och lyss. På en höjd stavnade våra fyra hjeltar för att rådslå, hvilken kosa de tryggast kunde välja. Efter någon öfverläggning beslöto de, att hvar för sig taga serskildta vägar, och slutligen sammanstöta hos Nahum. Tullnären, som troligen gissat till afsigten, bestämde sig att följa en af dem i spåren, och den utkorade syndabocken blef Nahum. I början märkte denne ej sin öfverhängande fara; men knapt hade han hunnit inom staden, förrän han hörde en karl med starka steg följa sig. Han

tog åtskilliga krokvägar; men fåfångt. Den fördömda mannen var beständigt i hamn och häl efter. Hvad var att göra? Nahum samlade alla sina krafter, och grep till fötterna i fyrsprång gatan rakt hem. Utanför huset stod en stege. Som en lättfotad katt klättrade han upp för densamma, kastade orrarne ned genom skorstenen, skrillade längs efter tegelpannorna mot en takränna, i hvilken han fattade, och klängde sig på en knut ned i trädgården. Knappast hade han foten på en rimbetäckt krusbärsbuske, förrän tullnären grep honom i kragen under tillrop: "din slyngel, hvar har du foglarne?" — Det uppkomna skriket väckte allarm, någre af kamraterna skyndade ut, anande hvad som föregått, inberättade saken för den enögda gumman, hvilken ej blifvit mindre förskräckt öfver de genom skorstenen nedfallne orrarne, än om hon fått ett par verkliga på örat. Hon hastade att undangömma dem i bakugnen, tillkallade någre gymnasister, och vid deras bistra anblick fann tullnären för godt att aflägsna sig.

Straxt derefter anlände de öfrige tre med sina bördor. Under stark betäckning af rönn-påkar skedde aftåget till magistrern.

"Nå, hur gick det, utropade denne? Galant ser jag. Det var ena bestar att vara stora. Tänk, jag tror, att de ännu lukta krutrök. Min sann är icke vingen svedd på den ena. Ni har dröjt bra länge. Jag började verkligen blifva orolig. Hör på Karin, ge nu gossarne aftonvard!" — De bugade sig; men ingen vågade omtala äfventyret.

Två efterlängtade ting i världen hade Nahum ännu icke sett, en *kung* och en *biskop*. Den sednare hade, som det sades, under hela hösten och vintern vistats i hufvudstaden för att biträda vid utarbetandet af en ny kyrkohandbok; den förre var mindre hopp om att någonsin få skåda. Frampå våren gingo dock båda önskningarne i verkställighet. Likt en löpeld utbredde sig ryktet att monarken snart vore att förvänta till staden. Nahum hade visserligen ur salig domprosten Wåhlins Svenska historia hemtat ett slags

nödtorftigt begrepp, om hvad man förstod med en konung: 1:o under *hedniska*, 2:o under *kristna* tiden. Den förre for kring alla haf, härjade, brände och gjorde byte, tills hans sjelf antingen blef dränkt, hängd, ihjelslagen eller innebränd. Den sednare kunde tappert slå både Danskar och Ryssar, älskades af de lägre, hatades af de högre, och måste ej sällan umgälla sina välgörande åtgärder med att bli lönnmördad eller förgifven. Den förre stärkte sin lekamen med fraggande mjöd; den sednare med kirsedrank och Rostocker momma. Alla voro de till det mesta dugtiga karlar, tappre i krig, trofaste i löften, stränge mot den uppstudsige, milde och förlåtande mot den ångrande, prutade icke med sitt eget lif, och kunde väl slå sin man för örat, så att han tumlade. — Visserligen hade han sett ett porträt af en konung, nemligen den ofvannämdes på locket af ett tennstop; men det var blott i tenn. Emellertid blef han snart tillfredsstäld.

På en thorsdags eftermiddag inryckte några kompanier soldater till vaktgöring.

Morgonen derpå viftade en svajande plym i vinden. Det var en kurir. Man skyndar sig i galopp att följa honom vid sidan; han sitter af, man framstiger till honom och frågar: "när anländer konungen?" Klockan tre blef svaret. Allmän uppståndelse. Ungdomen får skollof samt tillsägelse, att kläda sig snyggt, iakttaga tystnad och ordning, undvika trängsel, hålla hatten i hand, när kungens vagn kom i ögnasigte, icke påsätta honom förrän majestätet anländt inom slottshvalfven. Ett tusende rakknifvar äro i rörelse för att uppsnygga hakorna, så väl på borgmästare och råd, som konsistorium och lärarepersonalen; fönster tvättas, gatorna rensopas; alla hundar tillsägas att hålla sig instängda. Landshöfdingen löper med sitt svärdsordens-kommendörsband mellan länsmän, skjutsbönder och gnäggande hästar. Kanoner uppställas. En halt konstapel står med ankaret i munn och en brinnande lunta i hand; skatorna skratta; lärkorna sjunga; solen glimmar blank och trind. Klockan ett

är Nahum redan ett godt stycke utom tullen, för att på förhand få njuta af det sällsynta skådespelet. Ett dam uppstiger. Nu är säkert kungen i antågande. Nej! det var ej han: blott en mängd köksvagnar. Åter ett buller. Silfversmida livrées glänsa. Hör, hur piskorna smälla. Det dånar i marken. Nu är han säkert här. Dock nej, det var icke han; endast kammarherrar. Klockan slår tu, hon slår tre, hon klämtar fyra; ändå ingen konung. Nahum uppklätrar i en pil.

Ändteligen är den efterlängtdade stunden inne. De många spannen för vagnen, dragonerne vid sidan, och framför allt förridaren tillkännagifva, att han är i annalkande. Som en blix kastar sig Nahum från toppen af trädet ned till jorden; med kascheten under armen skyndar han barhufvad och andtruten att i förväg hinna till tullen. Ofta ser han sig om; allt närmare nalkas vagnsdånet och dammet. Nu har han uppnått sitt mål. Men hvilken förfärlig trängsel! Här får han in-

genting hvarken se eller höra. Lyckligtvis erbjuder honom ett plank sitt biträde. Han uppklätrar derpå, med kascheten till sadel under sig. Nu är konungen vid tullen. Hjesorna blottas. Tobaksbussarne tagas ur munn; manskapet skyllrar; bisköpen framdrager sitt tal. En tystnad djup som grafven. Alla på tå. Ögonen på en punkt. Nu nedfaller kungen sitt vagnsfönster; man kan ganska väl se honom. En medelålders, smal herre med hårpiska, och en svart, starkt tilldragen halsduk kring halsen. Många stjernor och band. Minen alfvarsam och nästan butter. Helt kort och sakta besvarar han talet. Alla lägga till örat och lyssna. Zephirerna leka i pudret på Nahums magister, och lyfta sakta en och annan lock. Klatsch! nu smäller det; den förgyllda kongliga vagnen är åter i gång, alla buga sig; ett dystert alfvar har lagt sig på åskådarnes anleten; och nu rullar vagnen in genom slottshvalfvet, dit mängden af nyfikna strömmar efter. Nahum steg ned från sitt plank, litet misslynt och ej rätt tillfreds-

stald med hvad han sett, ehuru han ej sjelf kunde säga hvarföre.

Bittida den följande dagen afreste monarken; då var ej tid att förnya åskådandet, man satt stängd inom skolmurarne. Nahum höll just på att baklänges läsa passivum på mordeo, då dörren öppnades och en hög, ärevördig gestalt inträdde, med biskopskors på bröstet. Alla uppstego, och bugande gick magistern ur kathedern fram på golfvet, der han ännu ytterligare gjorde en djup bock. Den ärevördige tog honom i hand, bad honom fortfara, och satte sig sjelf på en bänk bland skolungdomen. Här exercerades nu med alla möjliga Latinska reglor. Allt visste man; ingen enda felade. Röda som trumpetare stodo gossarne. Emellan åt ett förstulet öga på den gamla patriarken. Hans blick var så god, hans uppsyn så vänlig. Nu gjordes ett uppehåll. Han gick omkring och samtalande med ungdomen, klappade den ene på kinden, strök håret ur pannan på den andre; frågade om deras ålder, vilkor, för-

äldrar; om de fått se kungen; hvem som var skickligast att spela viol, sjunga, kasta boll; hvad de i en framtid önskade blifva, med mera dylikt. Slutligen framdrog han en stor rulle, stälde sig vid sidan af kathedern och fortfor: "jag har någonting högst glädjande att säga er. Jag ägde i går den nåden att uppvakta Hans Majestät. Han frågade mig om mina gossar, och huru de läsa och skicka sig. Jag kunde ej underlåta att säga hvad jag visste, det ni i allmänhet ären ganska snälla och galanta. Härpå framlade jag edra stil- och examenssidor, och hvad tycker ni, Hans Majestät fägnade sig högst nådigt öfver eder skicklighet, och till bevis på sin goda tanke om er, har han med egen hög hand tecknat sitt namn på hvar och en af dem. Sen bara;" Härvid upplyftade han den utvecklade pappersrullen. Magistern bara bugade. Gossarne halfgreto af fröjd. — "Låt se, tillade han, att ni på sådant sätt alltid gör edra föräldrar, edra lärare, mig och eder sjelfve glädje och tillfreds-

ställelse. Varen lydige, sedlige, flitige; förkofren eder dagligen i kunskap och dygd. I skolen då vinna allmän kärlek och en rik välsignelse både af Gud, konung och edert eget fosterland. Serskildt, i det han vände sig till läraren, får jag tacka herr magistern för sin outtröttliga möda, sitt osparda nit. Jemte det ni från edert eget samvetes gillande vittnesbörd hemtar den rikaste belöningen, förvissas jag derom, att en rättvis och mild konung ej skall underlåta att i sinom tid ihågkomma eder med den vedergällning, ni så väl och till alla delar förtjent. Tröttna ej i edert kall, och välkommen i dag till middagen, tag några af de snällaste med er, jag skall, när vi komma att skära steken, ytterligare pröfva eggen på deras kunskaper. — Nahum blef en af gossarne som fick följa med; och då orrstecken framkom, rodade han ända upp till öronen, vid hägkomsten af sitt nyss öfverståndna äfventyr; men biskopens examen uteblef. — Så framskredo ungefärligen tvänne år, utan annan omvexling än det möjliga tillta-

gandet i kunskaper, och några dermed för-
enade högre uppflyttningar och utmärkelser.
Nära det andra årets slut spridde sig dock
ett sorgemoln öfver den annars vanligtvis
molnfria ungdomshimmeln. Magistern hade
fått befordran. Han hade sökt och genom
de fleste rösterna erhållit ett pastorat i sin
födelseort. I början gladdde man sig der-
åt. Ombyte förnöjer, och hvad man åtmin-
stone med visshet kunde emotse, var ett bät-
tre behandlingssätt af efterträdaren. Att kar-
basen ej skulle försvinna, det kände man;
men att hans outtröttliga påhälsningar skulle
blifva sällsyntare, tviflade man ej på. Man
såg redan ett litet rum för lättjan och lusten
att skolka. Man kunde hoppas att åtmin-
stone få sofva en timma längre om morgnar-
ne, och roa sig en timma mer om qvällar-
ne. Dessa betraktelser tände i början den
skönaste låga på det ungdomliga hjertats al-
tare; men ju längre fram det skred mot
målet, ju färre dagar, som återstodo, dess
mer förändrade sig sinnesstämningen. Man

började öfverväga allt det gagneliga man genom den outtröttlige läraren inhemtat, all den heder och ros han förstått att förskaffa sina lärjungar, och isynnerhet den stora uppoffring af tid och krafter, hvilka han slösat till ungdomens gemensamma båtнад. Man blef alfvarsam, man började ångra sina förra önsknigar, man blef ledsen, och vid åtan-kan på skiljsmessan, fylles ögat med tårar och hjertat insveptes i en djup bedröfvelse. Från boken upplystade man ofta ögat med en öm rörelse på läraren, under en tyst tanke: "ack! om du visste, hvad jag nu känner huru hjertligt jag håller af dig, huru gerna jag önskade sluta mig i din famn!" Härvid tillrade ej sällan en tår ned i boken, hvilken man så skyndsamt som möjligt tor-kade bort med fingret, på det att ingen skulle blifva den varse. Denna sinnesstämning intog efter hand alla, äfven dem hvilka mest blifvit ihågkomna med riset, och kanske någon gång orättvist erhållit en bestraffning.

Nu

Nu återstodo blott åtta dagar. Man trädde tillsamman och öfverlade, huru man skulle begå den sorgliga afskedsfesten. Efter åtskilliga förslag beslöts att den sista morgonen låta svartkläda skolrummet och katedern, upplysa det så godt man förmådde, samt öfverlemna till tacksamt farväl, några afskedsverser, dem en af gymnasisterna, som ansågs för ett snille, det vill säga han kunde rimma, hade lofvat att författa. Man öfverenskom derjemte, att alla skulle denna morgon väl kunna och tydligt uppläsa sina läxor, samt angifva sig för dubbelt emot hvad man annars plögade, likaledes, att den största ordning och tystnad skulle iakttagas. Hvilken som häremot i ringaste måtto bröt, skulle utan barmhertighet, efter läsningens slut, stutas och handplaggas af kamraterna. Den sorgliga dagen inträffade. Alla hade en timma förut infunnit sig i skolan. Hvar och en med sitt ljus till eklärering. Flere bestodo två. Framförallt var katedern upplyst, ej blott ofvanpå, utan äfven kring sidorna.

Läraren inträdde. Alla uppstego, bugade och fäste sina ögon på den älskade magistern. Vid anblicken af den oförmodade tillställningen bredde sig ett melankoliskt moln öfver hans anlete. Då den så kallade custos pligtmessigast och efter vanligheten framräckte karbasen; återlemnade han den småleende och med tillägg: "jag hoppas aldrig mera behöfva honom, och aldraminst i dag!" Läsningen tog sin början; custos anmälte då, att alla öfverläst dubbla läxor; detta bevis af tillgifvenhet pressade en oförmärkt tår ur lärarens öga; han förhörde; alla kunde förträffligt. Det var nu icke mer denna stränga, dundrande stämma; den hade blifvit så vek, så öm; det var icke mer denna hotande blick; den hade öfvergått till ett mildt och vänligt deltagande. Nu var lästimman förbi, läraren uppsteg. Då framgingo några af gossarne som ägde röst, och hälsade honom i en afskedssång; — han sjelf gret, alla greto, ja sjelfva murarne, ty det var högst qvast af värmen och de många ljusen.

En lång stund förmådde läraren icke svara härpå. Ändtligen höjde han stämman, och tackade dem för all deras flit, förtroende, vänskap och sedlighet. Ånyo en ström af tårar. Nu framträdde primus i klassen och räckte honom en stor silfverbeslagen sjöskumspipa, dem lärjungarne af sina små besparingar sammanskjutit. Alla gladda sig, då han emottog gåfvan, och tyckte att densamma var ganska hederlig. Till det sista slöt han hvar och en i famn och kyste honom. Nu insvepte han sig tårögd i sin kappa och försvann genom dörren. Ännu en lång stund stod hvar och en tyst och snyftande qvar på sin plats, det hade blifvit så tomt, så ödsligt. Lika tysta och försagda togo gossarne sina böcker, utgingo den ene efter den andre, icke som vanligt med gny och buller; och när Nahum hemkom, stod den enögda gumman i dörren, och berättade hela uppträdet, som var så oändligt rörande, ty hon hade stått vid skolfönstret och sett deruppå. "En sådan lärare, tillade hon,

erhåller ni aldrig mer; men så var han ock värd det goda pastoratet; himlen gifve honom lycka och trefnad!"

Mellanterminerna tillbragte Nahum i en djup enslighet hemma hos sin mor. Hon var från dessa gamla, ärliga dagar, då det, att känna väl sin christendom, förstå sig på att sköta ett hushåll och alfvarsamt upptukta sina barn, hörde till qvinnans förnämsta prydnad och åliggande. Likväl herrskade äfven på den tiden en slags fåfånga och mod-sjuka: dertill hörde till exempel, att äfven i den strängaste kyla i tunna bomullsstrumpor och siden eller saffiansskor besöka kyrkan, ha kyrkkryddor med sig och solfjäder i hand; äfvensom håret upplagdt i många vidunderliga fasoner. Arbetsdagarne var hon jemt sysselsatt; steg upp klockan fyra om morgnarne, och var det vinter, surrade spinnrocken ända till sju. Kom man ej om söndagarne till kyrkan, måste Nahum föreläsa evangelium och dess förklaring ur Norborgs eller Fants postillor, hvarvid hon ej sällan an-

märkte och rättade uttalet. Stundom läste hon sjelf, lade sedermera igen boken och frågade predikoord. Kaffe utgjorde hennes mest älskade dryck. Att vara detta förutan, var att beröfva sig mer än halfva lifvet. Tvenne koppar innefattade det vanliga quantum, hvaraf den sista dracks på bit. Hon umgicks med få. De husliga omständigheterna tillåto det ej heller. Hon fann sig nöjd och belåten med allt. Den enda klagan hon förde, var öfver de svåra tiderna, i motsats till dem hon i sin ungdom upplefvat. Morgon och afton läste hon sina böner och sitt kapitel ur bibeln, eller sin vers ur psalmboken, hvilket, som hon försäkrade, hvarje qväll skänkte henne en ljaf och angenäm sömn. Förskrock var hon icke helt och hållit fri; och vid godt lynne hade hon många historier att framdraga, om hvad som inträffat med hennes föräldrar, äfven som med henne sjelf. Sonen, hvilken trodde sin upplysning fordra, att härutinnan söka rätta henne, tedde sig dock, när det gälde, vida klenmodigare, och

när mörkret började utbreda sitt täckelse, kunde det minsta rassel af ett fallande löf, det obetydligaste surr af en yrvaken fluga sätta honom utom all fattning. Brist på umgänge bidrog kanske äfven härtill. Föröfrigt sysselsatte han sig på de lediga stunderne med botanik, och backar och klippor, ängar och bäckar blefvo snart hans käraste kamrater och omgifning. Härigenom införlifvade han sig innerligare med naturen. Dess friska, hälsosamma skönhet insmög sig oförmärkt i hans hjerta, renade och luttrade hans inbillnings-drömmar, och bevarade själen för dessa sjukliga utsväfningar, hvilka äro en följd af lösslitandet från det oskyldiga, enkla och behagligt sanna, som framställer sig i naturens yppigt omskiftande taflor.

På den tiden hade den så mycket omtalade, nu mer nästan förglömda och alldagliga Frimurare-orden börjat få rykte ned åt landet, hvarest flere loger voro inrättade. Tankarne öfver detta samfunds ändamål voro då ännu mycket delade. De upplystare be-

traktade den helt enkelt såsom en välgörenhets anstalt; de enfaldigare, om de just icke vidhänge den gamla sagan om slaktandet af barn för Storturkens räkning, runkade dock på hufvudet åt en inrättning, som äflades att insvepa sig i ett riktigt Egyptiskt mörker. Uppmärksamheten härå bragtes ännu ytterligare i omlopp genom följande tilldragelse. En dag inträffade en bonde med sitt lass på torget. Under det han sysselsatte sig med försäljningen af en stor gödkalf, framkom till honom en obekant, till växten reslig figur med stora polisonger och en bastämman till röst, lade handen på hans axel, under yttrande: "du ser mig ut att vara bra fet, hyarvid den fremmande såg honom skarpt i ansigtet; "du kunde rätt väl passa åt Hundturken!" — Bonden, som förstod halfqväden visa, sjönk härvid liksom stendöd till marken, och svarade med en skälfvande ton: "Jag är visst icke fet, nådig herre." — "Nå, nå, fortsatte den obekanta, så skola väl russin och mandel förskaffa dig bättre hull.

Får du spisa detta i tvenne månader, hoppas jag du skall blifva lagom, och såsom jag vill ha dig." — Bonden utom sig af fasa, sprang genast från lass och kalf, troende sig hafva idel frimurare efter sig. Ryktet om denna händelse utbreddes snart öfver allt på landsbygden; man talade redan om en förestående generalslagt, samt hur den och den bonddrängen hastigt försvunnit, utan att man fått veta hvarthän. Alla grufvade sig, och förskräckelsen tillväxte så, att ingen vågade sig till staden, än mindre till torgs, hvaraf en allmän hungersnöd hotade att utbrista, i fall ej hemliga tillsägelser mellankommit, hvilka uppmanade församlingarnes presterskap att för all del öfvertyga allmogen om det ogrundade i de kringlöpande dikterna. Tilldragelsen kom jemväl för Nahums och hans kamraters öron, med de närmare omständigheter, att den förut i vår berättelse omtalade, humoristiska gymnasisten tillställt hela det löjliga upptåget.

Händelsen verkade emellertid, att ungdomen började grubbla på hvad frimurarne egentligen kunde hafva för sig, och Nahum var ej bland de minst nitiske forskare. Det märkliga förhållande, att ingen, ej en gång under yrseln af det starkaste rus eller höjden af den vildaste galenskap, upptäckt något af detta förbunds hemligheter, stegrade isynnerhet nyfikenheten. Ändtligen fick saken luft. På en auktion öfverkom Nahum en bok, hvilken afhandlade *konsten att göra guld*. Genast förenade man sig till instiktelse af en orden, hvilken skulle hafva till föremål denna ädla och rara konst. Men boken var författad på Tyska, och ingen begrep deraf en rad. Lyckligtvis åtog sig en af ledamöterna, hvars fader varit Pomeran, att utarbete en öfversättning. Emellertid föresväfvade frimureriet allt igenom såsom det sanna idealet, hvarefter man borde bilda den nya stiftelsen. Till en begynnelse uppsatte man en gräslig förbindelse, skrifven på pergament, deri en och hvar utfäste sig till

den obrottsligaste tystnad. Dokumentet under-tecknades med ledamöternas eget blod, och förvarades i en bergsskrefva utom staden. Man aktade äfven nödigt att för Orden ut-tänka en serskildt schiffer, med de mest vid-underligt sammansatta krumelurer; ytterliga-re att med krutpunkter pricka sig på armarna. Prickningen förestälde en sexuddig stjer-na, med ett G i midten, hvilket skulle be-tyda *Guld*. Hos en tapetmålare bestälde man ett slags förhänge, som skulle afdela sjelfva arbetsrummet, och hvaraf det innersta fick namn af det *allraheligaste*. Likaledes lät man förfärdiga ett par ljuskronor af träd. Bråk-sammare tillgick vid öfverläggningarne, rö-rande det namn sällskapet skulle antaga, och hurudan klädedrägt ledamöterna borde bära. Riddare af det gyllene skinnet, de Helige och utvalde i pyramiderne, Memphis prester, Magerna i palmlunden, de Tolf Brahminerna vid Ganges, med flere lika klingande benäm-ningar föreslogos och förkastades. Hvad klä-debonaden vidkom, önskade någre en hemsk

och förskräcklig, med dödsskallar, dolkar och masker. Andre, som tyckte det konstn att göra guld, hörde till hvita och ej till svarta magien, yrkade ljusa och leende ferges, jemte symboler som motsvarade solen och firmamentet. Sedan man nära en månad tvistat om dessa ämnen, upplöstes sällskapet af sig sjelft, eller rättare fann sig nödsakadt dertill, emedan det vid närmare forskning uppdagades, att den förmenta öfversättaren icke ärft ett Tyskt ord efter sin fader, mer än *dass* och *aber*, och att föröfrigt boken, enligt en kunnig gymnasists försäkran, endast innehöll de mest förvridna galenskapen, samt att dessutom blotta tillrustningarna skulle kosta mer än hvad sjelfva guldets vore värdt.

Den ena ideén föder den andra. Sedan man misslyckats i guldmakeri, slog man sig på att blifva *röfvere*. En tallskog straxt utom staden erbjöd en tjenlig plats, och ett berg med sina skrefvor och gångar ett samlingsnäste för sjelfva röfvereflöcken. Platsen

hade äfven ett högst ohyggligt utseende. Rundt omkring växte halftförtorkade enbuskar och martallar. Från ett tätt bredvid liggande träsk uppkralade ödlor och grodor. Ljung, getpors och sqvattram utgjorde traktens enda prydnader, hvaraf de sednare spridde en från och obehaglig lukt. Inga sångfoglar i trädtopparne; endast svarta korpar och skrattande skator. Längre bort lågo spridda ben af hästkäkar och hästfötter. Stället fördystrades ännu ytterligare genom gamla traditioner om elfvor, gaster och bergstroll, och på en liten grön plan såg man verkligen en så kallad elfdans. — Man skred genast till verket. Gångarne i bergen rengjordes från ormbunkar och småsten, väggarne och golfven belades med frisk mossa, tak tillskapades af flätade granqvistar, och in i den största gången inrättades en slags soffä eller hvilobädd af sten och torf. Den längsta bland skolgossarne, en mörk och mager gestalt, med becksvart hår och bruna glänsande ögon, utsågs

sågs enhälligt till anförare, och lät kalla sig *Mazarino*, eller Rövvar-anföraren i den Svarta Skogen. Vanliga skjutgevärd hvarken ägde eller vågade man nyttja. I stället begagnade man sina kist- och kammar-nycklar, på hvilka man filade ett fänghål, och sköt hvarannan i ansigtet med löst krut. De som ej kunde förse sig med dylika vapen, buro bågar och trädsablar. Inom en half månad var trefjerdedelar af skolungdomen röfvar. Mat, sömn, läxor, allt försummades för nöjet att få deltaga häri. Skogen hvimlade, isynnerhet söndags eftermiddagarne, af dessa objudna gäster. Stadens pigor skrämdes från att mjölka kreaturen, hästar skenade på landsvägen, och ej sällan slutades leken med blodiga uppträden. Ändtligen blef saken bekant för skolans rektor; rövvar anföraren fick böta med en stut, någre med handplaggor och de öfrige med en skrapa. Som den ofvannämde *Mazarino* var bland de fattigare skolgossarne, sammansköt man efter råd och

lägenhet bröd och matvaror till en ersättning för hans öfverståndna lidande.

Slutligen började man bli något förnufvigare, och det öde, som öfvergått den arma rövvar-höfdingen gjorde, hvad det kunde. Men ordens-vurmeriet ville ej låta bota sig. Det kom äfven snart ånyo i gång, ehuru på annat sätt. Sedan man pröfvat sig i den fysiska, ville man försöka sig i den andeliga, tanke- och fantasi-styrkan, och så uppstod ett sällskap, hvilket skulle sysselsätta sig blott med litterära föremål, isynnerhet skaldekonsten och värtaligheten. Man tog härvid till mönster Svenska Akademien, såsom den mest idealiskt snillrika stiftelse man kände. I likhet med densamma fanns äfven här en Direktör och en Secreterare, item hedersbänk, stora och lilla medaljen, eller karamellen, såsom några skämtare sedermera benämde den, mention honorable, inträdes-tal, hvori man vidt och bredt ordade om sin egen oduglighet; med ett ord, sällskapet liknade på det nogaste sin förebild, med undantag af vakt-

mästare, amanuenser, stånddrabanter och åhö-
rare, samt en briljant sal, om hvilket allt
man ej ägde något begrepp, emedan det ej
stod att läsa uti akademiens tryckta hand-
lingar. Hvar och en ansåg sig naturligtvis
för ett stort ljus. De fleste täflingsskrifter
voro endast efterhärmingar, och de hvilka
ej på detta sätt utmärkte sig, buro stämpeln
af den mest originella dumhet. Skulle nå-
gon tala, så måste den arma Lehnbergs Bir-
ger Jarl eller Gyllenhjelm tillsläppa långa
rader; rimmade man, så briljerade den ene
med Leopolds pompösa fraser, en annan jem-
rade sig med Lidners Spastara, eller sökte med
Kellgren att skratta åt tidens dårar, och gjor-
de antitheser med Valerius. Blott man på-
hittade försvarliga rim och versen ej för myc-
ket haltade, var poëmet förträffligt. En af
de täflande tog dristighet till sig, och afskref
hela *Medborgaren* ur Silfverstolpe; ingen af
ledamöterna kände originalet. Man åhörde,
man hänrycktes, och täflaren, hvilken natur-
ligtvis tilldelades högsta priset, mottog kom-

plimenter i de mest bombastiska ordalag. Han gälde sedermera en lång tid för sällskapets yppersta skald, tills, efter några år, då stiftelsen var upplöst, tjufnaden till allas förvåning upptäcktes.

Från de nedre klasserna och den så kallade trivial-skolan uppflyttades Nahum efter några år. Att ytterligare orda om de större eller mindre tilldragelser, som under hand inträffade, äfven som att teckna de åtskilliga bruk och seder, hvilka så väl vid skolan som på gymnasium på den tiden voro gängse, anse vi för öfverflödigt, sedan den förträfflige Ödmann nyligen lemnat en så trogen teckning af allt detta. Blott en enda tafla utbedja vi oss att ännu få framställa, nemligen *Nahums första Nattvardsgång*, hvarvid vi låta honom sjelf omtala densamma.

”Det förhöll sig, gudnås, med mig som med många andra, hvilka skola beredas till det högtidliga *begåendet*, att man icke så synnerligen tänker derpå. Jag och mine kamrater betraktade det mera såsom en examen,

kvartill man, liksom till hvar och en annan, genom utanläsning och inpreglandet af några förståndsfrågor, gör sig skicklig; och dermed trodde man det hufvudsakliga vara vunnet. Så fortgick vecka för vecka och i fall eftertanken, genom lärarens förmaningar, någon gång väcktes ur sitt slummer, återsönk hon i samma dvala, under tyngden af fremmande sysselsättningar och förströelser med jemnårige. Någon eftergift från den vanliga läsningen gafs icke. Men ju närmare det skred mot målet, ju mer återkom småningom besinningen. Det högtidliga, som väntade, stod icke mer i ett fjerran; förlåten var uppdragen; man hade att framgå icke inför människors, icke inför lärares, utan inför en rättfärdig domares anlete, och en bäfvan fattade själen. En sinnesförändring, en rening borde för sig gå; men huru: derom visste vårt förstånd platt intet att säga. Vi började då leta i våra theologiska böcker, förnämligast Wöldicke, hvilken vi ansågo grundligast, och se, nyckeln var funnen i de så-

kallade *Actus Gratiae*. Desse voro sju, och vi ägde knappa 8 dar, som återstodo af vår beredelse. Alltså nära en actus om dagen. *Kallelsen* hade redan i födelse-stunden blifvit oss gifven, och *Upplysningen* genom läraren. Härpå följde *Omvändelsen*, och nu var det att friskt gripa sig an med genomgåendet af sitt syndaregister. Derefter kom yrkande på en *Lefvande Tro*, hvarförutan ingen nåd och frid, intet godt verk vore att förvänta. Detta blef det benigaste af allt. Man vädrade ånyo i alla theologiska luntor för att komma denna *fides vera et salvifica* på spåren; men förgäfves. Man stod der lika klok. Emellertid tillräknade man sig en förtjenst i sjelfva sträfvandet, och tyckte sig gjort vackert, när man sökt uträtta hvad man förmått."

"Sådan var min sinnesstämning, då jag en vårafton, med det Nya Testamentet i handen, vandrade utåt fältet, i mitt innersta på det högsta uppskakad och beklämd. Den ena tanken efter den andra flög som en mörk

läderlapp förbi min själ, den ena känslan efter den andra uppsvallade som en störtvåg, och slukade hvarannan inbördes. Allt befann sig i ett förskräckligt uppror. Intet visst, säkert och beständande. Utomkring mig hastade allt till nytt lif och uppblomstring, inom mitt eget bröst bodde död och förstörelse. Jag liknade en förhärjad borg, ett nedtrampadt fält, en öcken utan sol, utan grönska, utan något lefvande ting. Trött och betagen af dessa hemska känslor, nedsjönk jag på bädden af det friska vårgräset, tryckte mina darrande läppar mot marken och suckade: "o jord, huru tusende gånger lyckligare är icke du framför menniskan, som kallar dig sin konung! Hvarföre blef jag icke ett gräs-strå, en mask eller en liflös sten? Hvarföre kan jag ej med hjertat äfven slita detta qual ur mitt bröst och förinta min egen varelse? Hvarföre fick jag den förföljande tanken till min plågoande, och den förtärande känslan till min eld, och dessa tårekällor att gråta med utan uppehör? Och det evigt,

odödligt! Jag tror och tror dock icke; den döda bekännelsen på de kalla läpparne äro ingen tro. Det är is i mina ådror, och likväl brinner jag och förtäres. Och hvar stadnar allt detta? Hvar är målet, slutet, hvilant? En omätlig rymd utan gräns, ett brusande haf utan strand. Och du, hvilken kallar dig den heligaste bland böcker, alla böckers bok, all sannings och frids källa, tala jag vill höra! Jag vill gömma hvarje ord i mitt bröst, trognare än snäckan sin perla. Men tala icke med jordiska läppar och med pusten af denna dödsvind! Väck mig, upplifva mig, tänd ljus härinne och utbred din värma här, här inom detta toma iskalla likbvalf! Ännu mätte det dock kvarfinnas en streng på min själs luta; spela då derpå, att jag må få höra, jag ännu är mächtig af en minuts lif, en sekunds suck!"

"Matt och bedröfvad vände jag mitt ansigte bort från dagens stråle, och gömde det bland blomstren. Jag förmådde icke mera tänka. Nu hörde jag en i fjerran sjungande

lärka, och jag reste mig upp och lyssnade. Mot vestern nedflödade solens röda blodströmmar öfver fält och mark. En gråtande dagg nedsjönk och gömde sig i blomsterkalvarne, en hvirvelvind for öfver grästapeten, bortspade de fladdrande fjärlarne och uppslog den bredvid mig liggande boken. Är det ett tecken från ofvan, suckade jag, och satte mig att läsa. Det var det femtonde kapitlet i Johannes Evangelium. Då tänkte jag på det förflutna, och den Eviges godhet och hans allt förbarmande nåd, och jag påminste mig mästarens tröstande ord: *Af dem du mig gaf, borttappade jag ingen.* Alltså skall icke heller jag helt och hållet gå förlorad!"

"Jag fortsatte att läsa: *Hvilken, som icke blifver i mig, han skall bortkastas såsom en gren och förtorkas.* Ja, grenen, den har ännu icke inympat sig med vinträdet. Jag nedlade boken i gräset och gret; ty jag hade förgätit försonarens varning: *Mig förutan kunnen J intet göra.*"

Det blef så tyst. Intet löf rasslade. Foglarne hade upphört att sjunga, vinden att

fläkta. Det hade blifvit afton, och solen förgylde i sin nedgång de yttersta kanterna af molnen. Brännande tårar nedströmmade på min kind; hjertat var så fullt, men det var icke lugnt, icke stilla."

"Jag öppnade ånyo den heliga boken och läste: *Hade jag icke kommit och talat med dem, så hade de icke synd; men nu hafva de ingen ursäkt för sin synd.* Ack, huru ofta och huru länge har icke Gud talat till mig, och jag lyssnade dock aldrig rätt dertill!"

"Och nu uppsväfvade för mig vårens täckaste blommor, och de framstego till mig, den ena efter den andra och buro, hvar och en på sina blad, ett blomsterspråk om den Högste; och jag gret, ty mitt hjertas blomma var förvissnad."

"Och nu uppflögo alla himmelens foglar öfver mitt hufvud, och jag hörde deras tusenfaldiga stämmor och jag gret deröfver, att min oskuld toner voro tystnade; och de bevingade skarorna försvunno, och jag såg

mig stå i ett stort tempel. Skogen reste sig till grönskande pelare, mellan hvilka en sjunkande sol spred sina flammande lågor. Allt var stilla. Ingen ton, intet ljud. Nu bortdog den sista dagstrålen. På fästet stod aftonstjernen kvar, kullarne rörde sig, och ur dem uppstego vingade blomsterenglar. Ehvart jag såg, bar allt en mörkblå eller snöhvīt färg. Intet störande skimmer låg öfver det hela, men jag vågade icke upplyfta mina blickar, ty jag kände mig icke ren inför Gud."

"Jag igenlade boken, hopknäppte mina händer. Ack, jag nödgades med konungen i Hamlet säga: *jag kan icke bedja!*"

"Det blef mörkare. Det skred till midnatt. Någon ting likasom ringde i mitt öra och hviskade: "andarnes stund är kommen." Jag spratt upp, såg på mig sjelf och tänkte: "jag skall en gång ligga bredvid denna kropp, och då är han liflös och kall. Detta öga rör sig då icke mer, denna hand kan ej mer trycka någon väns!" — Nu hörde jag

tollslandet från det gråa tempeltornet. En andefläkt for öfver min panna. Tåren var förrunnen. Högra handen låg mekaniskt vid sidan, och den venstra under mitt hufvud. Ingen suck, ingen tanke rörde sig inom min själ. Jag befann mig liksom i ett döds-slummer. Då flög en blixtnad genom rymden af mitt inre, töcknet förskingrades, det klang som ett orgelspel, en dufva for mellan solen och stjernorna, och på en silfversky såg jag min moder vinkande och varnande. Några tårar föllo såsom silfverpunkter från hennes kind ned på mitt bröst. Jag uppspratt; synen var försvunnen."

"Hjertat lugnade sig mer och mer. Den ljufva friden återkom småningom. Tornets dofva slag och dess långsamt dallrande efterklang, en ensam fogels qvidån, som icke funnit sitt näste, väckte väl ännu en gång tanken på det jordiska; men efterband bortdago de sista ljuden. Det synliga var försvunnet. Jag såg en blickad fader i höjden,

som

som bär allt med sitt kraftiga ord och sjelf nämner oss sina barn. Jag suckade än en gång, och lätt och villigt steg bönen till himlen; ty hjertat hade öppnat sig för dess värmande ljus, och en röst hviskade mig till återsvar: "den är bönhörd!" Snart var jag hemma i min bädd, än en gång en i förkrosselse uppsänd, brinnande suck till höjden, och mildt tryckte sömnen sin kyss på mina ögon, händerna föllo korsvis tillsammans öfver det lätt andande bröstet och jag insomnade.

Detta var den första skapelsedagen af mitt inre, den fjerde före min nattvardsgång; ljus och mörker skiljde sig åt, och se, *det wardt af afton och morgon den första dagen.*

Ändtligen nalkades den viktiga stunden: "Pingst, föryngringens fest," då det högtidliga begäendet skulle firas. Den beskedliga, enögda gumman var med sjelfva solen uppe för att bränna och krusa vårt hår, tillse, att hvar och en klädde sig städadt och snyggt, utan

Ungdoms Fantasier.

något dun på rocken, och med hvit näsduk i fickan. Sjelf läste hon, med glasögonen på sig och snusdosan i hand, ett kapitel ur sin stora messings-beslagna bibel och sjöng der-till en psalmvers. Kaffe bjöds; men vi togo det icke, och gumman, under upprepande af orden ur katechesen, berömde vår samvets-granna känsla. Hjertat var så lätt. Det förekom oss, liksom sväfvade fridsenglar mellan oss alla, ifrån den ena till den andra. Vi tyckte, att de hvarje ögonblick med sina osynliga händer ville trycka oss närmare till-samman, hjerta mot hjerta och famn mot famn. Man var så god, så mild, så öm, så hjälpsam. Detta røjde sig äfven hos dem, hvilka ej hade denna höga fest att fira. Den som ägde en bättre klädespersedel, lånade gerna åt den andra af sitt förråd, den fattigare ihågkoms med en finare halsduk, ett helare skoplagg. Man hade allt *gemensamt*, och det fanns ingen, hvilken, åtminstone den dagen, nämde något vara *sitt*. Det herrskade bland oss alla ett hjerta och en själ. Allt

gammalt gnabb var förgätit och förlåtit, och äfven de lärare, hvilka man mindre älskat, inneslötos i våra tankar och böner.

Nu ringde den så kallade prestklockan, och erinrade om gudstjenstens snara begynnelse. Den gamla hedersgumman stod redan på tröskeln, utstyrd i en vid uppsatt mössa och en svart kamlotsklädning, med psalmboken under armen och manade till affärd. Vi uttågade. Hur skön och föryngrad framstälde sig ej naturen, hur ren, som en engels bröst, himmelen med sitt flammande hjerta, solen! Hur sjöngo ej emot oss kyrkogårdens nylöfvade träd, med sina gröna, lättrorliga tungor! Från grafstenarne hade vinden undanblåst det minsta dam. De reste sig som altaren i denna dödslund, beprydde med friska blomsterkransar, ej från förgängelsens, men lifvets gårdar. Med ödmjukt sänkta blickar, men med tanken upplyftad mot höjden, instego vi i det majestätiska templet. Talrikare än vanligt hade församlingen insunnit sig. Stämmorna från de sjungande

hördes denna dag starkare, ännu mera förhöjde af skolungdomens sång från orgelläk-
taren. Intet störande missljud afbröt det högtidliga, och andakten syntes upplifva alla, äfven de små barnen, hvilka på pallar stodo och höllo, jemte föräldrarne, i psalmboken. Predikan äfvensom talet till nattvards-
ungdomen var slutadt. I de oskyldiga ögonen glänste, hela raden utåt, tindrande, saliga tårar, liksom morgondagg från ett rosenfält, och äfven församlingen skakades af en djup rörelse. Under sjungandet af psalmen: *O Gud, som ej de spüdas röst föraktar*, begyntes tåget. Med den uppslagna psalmboken i den ena handen och den hvita näsduken i den andra, gingo vi två och två, och i spetsen för alla, sjelfva läraren, som beredt oss. När vi skredo förbi den gamla, beskedliga gumman, sågo vi upp mot bänken, der hon stod. Stora tårar tillrade utför de fårade kinderna, och vi hörde, huru hon med gäll röst instämde i sången; hoppknäppande sina händer, blickade hon än ned

på oss och än uppåt mot höjden. Då vi varseblefvo vår lärare, tycktes ett nytt mod upplifva allas bröst, liksom skulle han hafva framfört oss till den Eviges thron med dessa ord: *Här är jag och barnen dem du mig gifvit hafver.* Framkomne till altaret, delade vi oss i tvenne flockar, och när läraren knäböjdt, slöto vi oss på samma sätt kring den heliga altarringen. Hvad själen i detta ögnablick kände, hvilka himlar af saliga rörelser der utbreddes sig, upplysande, värmande, lifgivande, förmår ingen människotunga uttala. Det är ett språk för englar, ett tal i de saligas församling.

Efter begåendet, delade vi oss åter i tvenne flockar och knäfölla, ända till dess allt var slutadt vid altaret, då vi på samma sätt återgingo till våra platser. Vår gumma syntes icke till. Hon hade skyndat hem för att tillaga den lilla middagsanrättningen, efterse att allt var städadt och i ordning, färska löfqvistar satte i spiseln, i fönsterhakarne, kring väggarne och dörrposterna, sant

löf utströdt på golfvet, ja ända ut i förstuan och på trappan. Narcissor och tulpaner förhöjde ännu mer den enkla prydnaden. — Hur dubbelt skön förekom ej nu, vid utgåendet från kyrkan, naturen och den späda sommaren! Solen kastade sina varma strålar ej blott in i våra fridsblickande ögon, utan äfven i djupet af våra hjertan, hvilka återglänste som källspeglar, lugna och klara. Blott en bild, och den allena, såg sig deri, med sin oförgängliga frukt och sina lummiga grenar: *lifvets och korssets träd*. Rörde sig ett löje på läppen, så var det en majfläkt, en pingstmorgon öfver rosor, en fridsam bäcks lena krusning kring strandens blomster. Man ville älska, man ville omfamna allt. En gemensam frid genomtonade hvarje bröst. — Nu anlände man till sitt hem. Den hedervärda gamla mottog oss på tröskeln, och införde oss i sin lilla sal. "I dag, sade hon, skall ni spisa med mig, visserligen på husmanskost; men välment." Den första filbunken på året primade mellan majblommor vid ena ändan af

bordet och en rökt skinka vid den andra; ”emedan, som gumman sade, jag i morse hörde göken, och derföre kan man utan fara äta spicket.” En försvarlig kalfstek påminde slutligen, att det fanns mer än två rätter till i verlden. En af oss måste läsa högt till bords, och gumman lade före rätt rundeligt samt till och med trugade. Det erbjudna, men försmådda morgonkaffet förvandlades nu till traktamente för eftermiddagen, hvar efter man skyndade till kyrkan för att bevisa aftonsången.

Om qvällen företog man sig arm i arm en spatsergång i det gröna; ty man ville undvika kamraters stojande buller och lekar. Naturen nedblickade från fästet lika mild. De outröttliga lärkorna förtforo ännu med sin jublande aftonsång i den blå dômen, och när solen höjde sitt hufvud för att kyssa lönnarnes och almarnes kronor, sjöng en trast sitt gälljudda qvåde till farväl åt det glimmande klotet; I hennes bana uppsteg månen, liksom återhemtande de spridda strålar-

ne till en efterskörd. Tysta, som heliga tem-
 pel i Asiens palmlundar, stodo vännerna bred-
 vid hvarandra, och hvarje själ knäböjde så-
 som offerprest vid sitt hjertas altare inför den
 Allsmäktige; från höjden nedsvallade, med
 månens och stjernornas silfverfloder, frid och
 nåd och välsignelse öfver de bedjande, och
 Han, som var, som är och som *komma* skall,
såg på det Han gjort hade, och se, det var
godt; och det blef af afton och morgon den
sjette och sista dagen.

VIII. Kapitlet.

*Jag vet ej, om det jag ämnar skrif-
 va är det förrå; det sednare skall
 det icke blifva!*

Kritiska Anmärkningar om hjel-
 tedikten: TÅGET ÖFVER BÄLT.

På Serafias dag, den 4 Sept. 18 — — sutto-
 tidigt på morgonen tvenne i anfäktelse stad-

de ledamöter på hvar sin sida om Norrström, den ene i en hvit, den andre i grön nattmössa. Den förre var grefve Liljeconvaljestolpe, hvilken tagit kvarter tre trappor upp i Bergstrahlska huset; den sednare Hans Excellens, m. m. Herr grefve Husgafvel, hvilken bodde i sin egen våning nära Brunkebergstorg. Den förstnämde arbetade på en inlaga till Justitie-Ombudsmannen, med så lydande början:

"Till Sveriges, Göthes och Vendes Justitie-Ombudsman.

Ödmjukaste memorial!

Allt sedan den välsignade konstitutionen af år 1809, uppsatt och tillvägabragt genom några behjertade män, hvilka i farrans ögonblick insågo behofvet af en återgång till den högborna, med Nordens fjellar lika urgamla, Svenska friheten, borde väl i ett sjelfständigt och lagbundet samhälle intet högre syftemål afses än helgden af de lagars vård, genom hvilkas rätta tillämpning och noggranna efterlefnad, fosterjorden ser sig be-

tryggad, medborgarens rätt befästad, samhällsbanden fastare tillknutne, och rättvisan, utan afseende på mannamån eller våld, lika billigt och jemt skipad, så för regent som undersåte, så för den mäktige som den ringe, med ett ord, den verkställande magten, inseende gränslinien så väl för sina rättigheter som sina pligter, förstå att hemta från sjelfva den lagskipande både grunden och tillämpningen för sitt handlingssätt; — så mycket bedröfligare att då nödgas vidgå, att dessa gränсор öfverskridas, dessa pligter uraktlåtas, dessa åligganden nedflyttas under en ståndpunkt af toma ord utan betydelse eller innehåll, så mycket oförsyntare, då i de länder, der frihetens, upplysningens och hyfsningens välsignade fakla ännu icke strålat, dylika företeelser äro nästan okände; i länder, der despotism, hierarki och kastvälde ännu smida tresferdedelar i bojor och mörker. En stråle af hopp hvi-lar dock ännu qvar i det kraftiga handhaffvandet af ett embete, som äger sig uppdra-

get vaka öfver rätt och rättvisa, öfver frihet och lag, med ett ord öfver de konstitutionella föreskrifternas bibehållande i helgd, att statsmaskinen må orubbadt fortgå till sitt mål, hvarje hjul och hvarje kugg i den uppfylla sin bestämmelse; det blifver, säger jag för hvarje sitt fosterland nitälskande medborgare af högsta kraft, tillit och stöd att uppblicka till dessa mensklighetens ljusare höjder; och det är i medvetandet häraf, jag nu af behjertadt mod, med redligt lugn och tryggadt hopp vänder mig till det af Rikets Höglöflige Ständer utsedde, valde och konstituerade *Ombud*, hvilket blifvit kalladt till ofvannämde dyra och viktiga förtroende, på det sanningen må blifva uppdagad, vederbörlig upprättelse den förfördelade gifven, och blygsel och förakt offentligen stämpla, brännmärka och tillintetgöra öfverträdaren, äreskändaren och den lagbrytande." — — —

Så långt hade han hunnit, då han plötsligen stördes af den sofvande Kongl. Hofpredikanten, Theol. Licentiaten, Juris utriusque

Doktorn och Chirurgie Magistern Josua Bosander, hvilken i en rankig tältsäng arbetade på ett kärleksbref till sin älskade Lisette. — "O min aldrasötaste! med detta utrop börjar och slutar jag mitt bref. Mycket har jag lidit, men Gud ske lof, att det är väl öfverståndet. Grefven är en desperat man. Han måtte väl intet sakna den der kardusen, du var så huld och skänkte mig vid afresan." —

"Hvad är detta," skrek grefven, och reste på sig. "Får jag icke heller här förblifva i fred för den sakramenskade skolfuxen och pedanten? Hollah! Bosander! hvad är det herrn fuskar med om kardusen? Fort fram med historien! He! hur är det nu?"

Bosander spratt upp. — "Min Gud det är grefven sjelf." — "Ja, just han sjelf; men hur var det med kardusen? Lisette lär ha försett herrn, kan jag förstå, med tobak för hela terminen!" "Hvaba? Lisette!" — "Ja, just hon. Gör sig ej så storögd. Ni är en sakramenska hundsvott, och gjorde jag rätt, så

så skulle jag smörja er, om jag ej hade den här sakramenskade hedersmannen och justitiekarlen på halsen. Hvar var jag nu? Låt se! — ”och blygsel och förakt offentligen stämpla, brännmärka och tillintetgöra öfverträdaren, äreskändaren och den lagbrytande.”

”Pappa,” ropade det i en annan säng. — ”Hvad nu?” — ”Få Licentiaten Bosander och jag fram på förmiddagen gå ut, och se oss omkring litet grand i staden?” — ”För att rida barbacka och komma för polisen!” — ”Pappa!” — ”Tyst pojke! jag kommer alldeles ur koncepterna. Hvar var jag nu: ”blygsel och förakt offentligen stämpla, brännmärka och tillintetgöra öfverträdaren, äreskändaren och den lagbrytande.”—

Med icke mindre outtröttlighet arbetade framför sin mahogny-belagda skrifpulpet Hans Excellence Herr grefve Husgafvel. Han var nu som ifrigast sysselsatt med ihopalapandet af en stadga för ett af honom i hufvudstaden nyligen funderadt sällskap under

namn af *sällskapet för utrotande af stöld och tjufveri*. Bland ledamöterna hade vid det sist förflutna sammanträdet en slags söndring uppstått. Någre ville taga saken absolut, och att en hvar ovilkorligt och för alltid skulle afsäga sig icke blott att stjäla utan äfven att snatta. Emot ett sådant stadgande reserverade sig andre, och yrkade på vissa undantag. Bland föremål, hvilka förnämligast sysselsatte excellensens eftersinnande, var, utom det angifna, äfven det förslaget, att ehosom i trettio år bevisligen afhållit sig från stöld, skulle erhålla belöning; vidare, att alla tjufvar skulle inskrivas i den så kallade *Svarta Boken*; hjälpte ej detta, skulle de, till skräck för sig sjelfve och varnagel för andra, stentryckas och portraiterne uppklistras å fängelsemurarne; vidare att en större tillgång på dyrkfria lås borde beredas, tjenliga skrifter, såsom *Cartouches*, *Guntlachs* och *Silver-Jans* lefverne och förskräckliga ändalyckt, författas och för billigt pris hållas allmänheten tillhanda, samt slutligen oundgänglige

embetsmän, såsom ordförande, vice ordförande, öfver- och under-kamrerare, skattmästare, secreterare och arkivarie tillsättas, och det med så pass stora löner, att de ej inlockades i frestelse att stjäla.

Medan excellensen på sådant sätt offrade sina dyrbara krafter till det allmännas väl och förkofran, inburos dagens tidningar. Det första, hvarefter hans höga nåd nyfiket forskade, var naturligtvis det som för gårdagen blifvit *bortstulet och förloradt*. Med tårfulla ögon läser han här om matskedar, hvilka på ett besynnerligt sätt förkommit, gulduhr, som midt på ljusa dagen blifvit från väggen bortstulne, schawlar, hvilka vid bortgåendet ur krambodarne blifvit af välklädda fruntimmer tillgripne, galoscher vid det och det tillfället bortbytte och sämre eller alls- inga lemnade i stället, vidare om förrymda fästningsfångar: Carlsöner, Qvickar och Tullbergar, m. m. Sedan han häraf fått sitt tillhöriga lystmäte, vänder han om bladet för att genomögn *ankomne resande*. Hvad som

då synnerligast väcker hans uppmärksamhet är följande långa titel: Kongl. Hofpredikanten, Theologie Licentiaten, Juris utriusque Doktor samt Chirurgie Magistern Bosander, anländ resande från Vestmanland och boende i Bergstrahlska huset.

Ett ljus uppgår. En hög idé fattar och genomtränger hans inre. "Hvad, säger han till sig sjelf, om Sällskapet för stöld och tjufveri till sin sekreterare utkorade en sådan moraliskt och kristligt bildad man, ett ljus redan i och för sig genom sin theologie licenciatur, rättskunnig och lagfaren genom sin juris-doktors hatt, och skicklig i chirurgien, genom de medicinska examina han undergått? Kan möjligtvis för tjufvars och skälmars förbättring ett högre ideal, i en enda person sammanfattadt, uppställas? Visserligen känner man icke ännu hans karakter och uppförande; men tvifvelsutan äro de båda goda. En förträfflig acquisition! Jag vill på ögnablicket kalla honom till mig!

Betjenten inropas. Namn och adress lem-
nas med tillsägelse, att anbefalla ofvanbesag-
de man, att klockan tio infinna sig hos Hans
Excellens i afseende på en viss angelägenhet.
Någon utstyrsel med prestkappa eller skor
och silkesstrumpor behöfdes icke; såsom re-
sande vore han tillräckligt ursäktad. — Be-
tjenten gick att uträtta ärendet, och Hans Ex-
cellens att stärka sina afmattade krafter i fri-
kasé på kalf, ägghubbert och en glittrande
madera-butelj, för att äfven der *lefva i sina*
mödors minne!

Under tiden hade grefve Liljenconvaljen-
stolpe fått sin inlaga färdig; endast karta fat-
tades. Såsom appendix och till egen rättel-
se hade han uppsatt följande promemoria:

1:o. Besökes Justitie-Ombudsmannen,
för hvilken målet, med hänvisning till åtskil-
liga paragrafer i grundlagen, i korthet an-
drages. Frågas om recipisse härå skall tagas?

2:o. Kongl. Poliskammaren. Sanning och
ett frimodigt språk vare här lösen. Den rin-
gaste medborgares rätt är helig. Likhet in-

för lag, grundvalen. Erinras om tillämpningen af 29 Cap. 1 och 3 § Rättegångsbalken, item 4 Cap. 8 §, samt 60 Cap. 1 § Missgeringsbalken.

3:o. Besökes presidenten W. och statsrådet R. Höflighet, men intet kryp. Efterfrågas, på samma gång, om några elektoralbaggar blifvit införskrifna och till hvad pris?

4:o. Hjelper ej detta, efterhöres, när nådigst företräde kan erhållas hos Hans Majestät sjelf, eller

5:o. Uppsökes redaktören till Argus, med anhållan, att handlingarne måtte i hans tidning blifva införda, och allmänheten sålunda icke längre hållas bakom ljuset i en sak, som knappast är tänkbar i ett hyfsadt och konstitutionellt samhälle.

Klockan slog nio och ännu satt grefven fördjupad i sina betraktelser, då det knackade på dörren och en betjent med gullbroderad krage och ficklock inträdde. — "Hå, hå!" mumlade grefven mellan tänderna, i det han reste sig och gjorde en sväng öfver golfvat,

"det här betyder något; men man kommer försent, mitt beslut är redan fattadt." — Med en nästan spotsk uppsyn vände han sig till betjenten, under förfrågan: "hvad vill ni?" — "Jag är skickad från Hans Excellens Herr grefve Husgafvel." — "Åh! det är misstag. Jag vet mig icke äga något obytt med Hans Excellens." — "Förlåt mig," härvid uppdrog betjenten den lemnade adressen, "bor intet här en Hofpredikant Bosander?" — "Jo, han står der." — "Hans Excellens önskar, att Herren är god och stiger upp till honom i dag klockan tio. Hans Excellens har något angeläget att tala med Herr Hofpredikanten." — Bosander bugade sig mycket ödmjukt. — "Hvaruti, fortfor grefven, kan det bestå?" — "Det vet jag icke," var betjentens svar. — "Nå, så vet jag det då," i det han betydligt höjde tonen och slog sig för bröstet; "men hälsa Hans Excellens och säg, att hans mellankomst blir här utan ändamål. Hvad för öfrigt Herr Bosander beträffar, skall han på klockslaget infinna sig, blott han får veta adressen." — Den lemnades och betjenten gick.

"Hör på Herre," sade grefven, så snart betjenten var utom dörren, "nu inser jag ganska ljust och tydligt, hvad spel man vill drifva med mig. Men jag låter icke missleda mig. Troligen söker man att genom er utforska mina tankar; men de bedraga sig. Innan ni står i excellensens förmak, är redan min inlaga inregistrerad. De få sedermera se sig om, huru de skola bete sig. Emellertid går ni dit, säg hvad ni vill, jag är och förblifver en man för mig, och dermed basta."

Bosander ref sig i hufvudet och var högst beklämd: 1:o i afseende på besöket hos en så förnäm och högt uppsatt man, hvarvid han ej rätt visste, huru han skulle bete sig; 2:o i afseende på sin förestående examen. Han lagade sig emellertid i ordning, borstade med mycken omsorg den nyvända koftan, hängde den hvita näsdukssnibben ett halft kvarter utom fickan, strök håret i en halfcirkel åt sidan, stack en bit violrot i munnen för andedrägten, och fattade hatten under en djup suck. — "Se så, ropade gref-

ven, klockan är tre quart; skynda er, jag måste äfven ut." — "Än jag då," hviskade Julius, i det han hängde sig vid grefvens arm. — "Du får bli hemma." — "Söta pappa, får jag intet följa med Hr Bosander?" — "Så gack då; men med vilkor, att du ej gör några snedsprång, det vill säga, väntar beskedligt nedanför på gatan; du får icke gå upp, hör du det! Jag hoppas att excellenstrapporna aldrig skola komma att besvära hvarken mig eller dig. Herr Bosander, kom ihåg, hvad jag sagt! Föröfrigt: *fiat justitia et pereat mundus*. Farväl!"

Enligt den uppgjorda promemorian aflades det första besöket hos Justitie-Ombudsmannen. Efter en stunds väntan blef grefven invisad i ett förmak, der en något undersättsig, bestjernad herre mycket höfligt emottog honom med anmodan att sitta ned. Grefven androg sitt ärende, upprepade alla möjliga grundlags-stadganden och lagparagrafer, kom slutligen i extase, steg upp, skrek och slog omkring sig med armarne. —

"Herr Justitie-Ombudsman," tillade han, "samhällets väl, äran och menskligheten kräfva härutinnan den strängaste räfst. Det är ej i mitt, det är i rättvisans, i sanningens och lagarnes namn jag yrkar denna åtgärd." — "Min vän," svarade den bestjernade, med en kall och liknöjd ton, "jag är nyss återkommen från en embetsresa; detta mål är mig alldeles okänt. Efter er berättelse och i det skick saken sig befinner, får jag meddela det svar, att jag för det närvarande ej kan upptaga eller befatta mig dermed. Den hör på intet sätt under min handläggning." — "Verkligen!" — "Ja, herr grefve; föröfrigt hindra mig mina göromål från allt vidare samtal i detta ämne. Ursäkta mig, jag måste ingå i mitt kabinett, för att expediera åtskilliga skrivelser. Farväl." — "Nå, så ger jag," utropade grefven," skock granater i en sådan rättvisa. Är detta en Justitie-Ombudsman? Ett sådant svar. Han kan icke emottaga inlagan. Hvarföre lönas han då, af staten? Är då denna syssla en nullité. . . ." "Jag har nyss

kommit från en embetsresa," . . . "målet är mig okänt." Skenfagra undanflykter. Och embetsresan! För att få flacka kring land och rike, och uppbära skjuts för 8 à 10 hästar, och dricka brunn, nyttja saltsjöbaden, eller äta ostron och hummer i skärgården, samt för syns skull besöka några förruttnade fängelsehvalf, att sedermera vidt och bredt få orda derom uti Post- och Inrikes Tidningarne, och sedan ytterligare omkoka det i en Justitie-Ombudsmans berättelse till nästa riksdag. Vänta, vänta, rättnu börjar jag komma i mitt rigtiga element. Förr anade, nu ser jag det i verkligheten, att äfven detta embete är ett gyckel. . . . "Har föröfrigt intet tid, måste expediera åtskilliga skrivelser" . . . Ja visst, ja visst! Till den och den borgmästaren, den och den landshöfdingen, för de förträffliga kalasen, den deliciösa sparrisen, de väl lagade kycklingarne, det ytterst fina vinet, den upplifvande champagnen och så vidare! Nej, jag måste upp i polisen. Blixt och dunder, och pest och förödelse, att man

så skall förderfva sin tid och sitt lynne, och på köpet skrika sig hes för att äntligen få det svaret utpinadt: "Jag har intet tid, jag måste gå in i mitt kabinett," (för att taga mig en god frukost), "och expediera åtskilliga skrivelser," (det vill säga spetsglas portvin).

Ett lika litet tillfredsställande besked erhöill han i poliskammaren. Ett tjuftband var just då före, och man sade honom, att först efter en à tvenne timmar kunde han komma före. På tillfrågan hvad han ville, och sedan han derpå lemnat nöjaktig upplysning, underrättade man honom, att ransakningen, rörande det så kallade assistans-målet, redan blifvit slutad i poliskammaren, och saken förvisad till kämnersrätt. Vid der anställdt förhör hade det blifvit utredt, att hästen tillhört en Löjtnant Klatsch, och blifvit af hans dräng stulen. Drängen fortfor väl att neka; men flere bindande skäl tycktes sätta utom allt tvifvel ofvannämde persons brottslighet, så väl i afseende på det olofliga tillgreppet af hästen,

som

som ock af de å assistansen saknade persedlar. Hvad den unga grefven beträffade, hade samma dag, genom de af licentiaten Bosander qvarlemnade handlingar, blifvit uppdragadt, att ett misstag ägt rum, att hästen allraförst blifvit begagnad af drängen och sedermera lössläppt, enligt postens vittnesmål, hvilken sett kreaturet komma från assistansen. Målet vore visserligen icke ännu till fullo utredt; men sådant det ungefärliga sammanhanget. Grefven skulle gifva sig tillfreds. Man hade i allt fall handlat efter lag. Det hade varit ett okynne af den unga herrn, att tillgripa en annans häst. Fjerdingsmannen hade blott gjort sin pligt. Någon efterlysning var ej gången i verkställighet. Allt vore nu emellertid förbi, och hela saken förgäten.

Detta lugnade icke grefven. Han mumlade en ed mellan tänderna, och begaf sig ut på gatan. Der stötte han på en gammal ungdomsbekant, för hvilken han berättade

förloppet. Denne tilstyrkte honom, i fall han ville fullfölja målet, att förskaffa sig en fullmäktig, och lofvade till och med vidtala någon skicklig och lagfaren man. Detta behagade grefven, och uppvaktningarne hos de tvenne stadsrådena, äfven som på högre ort, uteblefvo helt och hållet.

Vi återvända nu till de tre återstående: excellensen, licentiaten och den unga grefven. Hvilken af dem spelade största narren, bliver icke lätt att afgöra; men hvad vi tryggt kunna försäkra, är att vår Julius var det minst.

Excellensen Husgafvel kunde med fog räknas bland de människor, som hemtat sin mesta och snart sagdt enda verldskännedom från kaleschen, hvori de åka eller hvarifrån de hälsa på de förbigående, eller från bugningarne och smicker strömmarne i hoftraporna, eller sina egna audiensrum; den lilla visdom oberäknad, hvilken de insupit ända från Daddans joller till sin betjenings, sina rakares, hårfrisörers och husdoktorers

sqvaller vid morgontoiletten. Hans uppfostran inföll under den så kallade *bons mots* perioden, då allt ville spela med en bländande yta; då en vacker näsa, ett qvickt infall, en liten nätt talang, såsom att kunna svarfva, asteckna en fiskarekoja med sina upphängda nät, småtäckt dansa och sjunga, författa en versstump eller dertill sätta musik, gälde för någon ting utmärkande; då man i allt bemödade sig att hyfsa och städa, så att sjelfva religionen fick, hvad man sade, ett hyggligare utseende, det vill säga, afkläddes den stela pedantismens och orthodoxiens lifkjortel och ikläddes sentimentalitetens galladrägt, enkannerligen i goda verk och gerningar, hvarmed förstods en viss barmhertighet mot tiggare, så att man verkligen tryggt kan påstå, att ingen under dessa tider befann sig i lyckligare tillstånd än just *dessa* , emedan hela världen, alla människor, från regenten och excellensen till sotaren och trappsoparen, bråkade sina hufvuden med uppbjelpandet af deras kinkiga och förstörda vil-

kor, under det en sådan helt obekymrad från sin halmkärffe i solskenet skrattade åt dem alla.

Härmed förenade sig ännu en annan yr- sel. Man ville nödvändigt förbättra allt, hvad förbättras kunde. Man sammanskref tusende små broschyrer öfver konsten att bli dygdig och klok; den ene bråkade med att göra den andre sedligare, och båda lurade hvarandra; ty ingen ville taga första steget. Emellertid gladdede man sig åt de vackra för- maningarne och kände sitt samvete lättadt. Till en ännu kraftigare befordran af ett så- dant allmänt dygde-tillstånd, (hvilket med an- dra ord ville säga, att dryckeskaret måtte blifva utvärtes rent och väl polerad), inrät- tades kommittéer, som skulle äga sig upp- draget att lära, huru man borde kläda sig, äta och dricka: ordnar, den ena befängdare än den andra, hvilka med hand på boken skulle förbinda sina ledamöter att blifva oge- ment dygdiga och framför allt barmhertiga; man utfäste högst uppbyggliga belöningar, af

silfver gräddskålar, matskedar, guld- och silfvermedaljer att bära på bröstet. Liksom det tillhörde polisen att blanda sig i allt offentligt, borde äfven moralen lägga sig ombord med allt enskildt. Deviserna på konfektyrer, emblemerna på snusdosor, krokammar, bröstnålar, ja sjelfva bränvinsglasen förseddades med dygdesentenser. Äfven poésien måste beqväma sig att antaga samma ton. Skulle man sätta sig ned att frossa, var det hennes pligt, att genom en moralisk dryckesvisa, åtminstone i sista versen, varna för svalg och dryckenskap, äfven som att påminna om: "att göra den usla godt och vara beständig mot sin flicka." Emellertid blefvo människorna allt värre. De åto och drucko och togo sig hustrur, besökte bordeller och spelhus, gjorde bankrutter, diskontlån; mördade och stulo; lemnade tempel och hönehus toma; gjorde falska sedlar och smädade hvarannan; barnmorskor blefvo en stående kast, under hvars vingars skugga tygellösheten utplånade hvarje blygsel; presten

skulle icke blott föra boken och de heliga sakramenten, utan äfven plåsterburken och lansetten, predika om potatesodling, färgstoffer och bästa sättet att förekomma brand och mäلتning på åkern; skolkarbasen kastades i den evinnerliga fördörelsens eld, i stället upptogs moralen med sina små sockergryn, utmärkningstecken och rosenkransar; hvar man gick, stod, satt, låg eller befann sig, hade man den hedersgumman för sig, och sjelfva papegojorna lärde att *frukta Gud och älska fäderneslandet*. I romaner, predikningar, theaterpjäser ville man intet annat se och höra, än det som kunde uppbygga och röra. Emellertid blefvo, som sagdt är, människorna ej ett hårsman sedligare, och verldsförbättrarne kunde icke nog förvånas öfver de felslagna beräkningarne. Man fortfor, detta oaktadt, på samma väg, ehuru med lika slät framgång. Det mest förundransvärda var, att icke allt störtade tillsamman i ett bottenlöst och ohjelpigt kaos.

Denna teckning torde kunna anses såsom en tillräcklig ledtråd för uppskattandet af

vår excellens, äfven som hans fantastiska äf-
 lande med dygdesällskaper och mera sådant.
 Sin lycka hade han grundlagt i hofstjenster,
 der han alltid förstått att lämpa sig efter om-
 ständigheterna; börden jemte de derifrån oät-
 skiljaktiga anspråk på högre platser, hade
 äfven gjort sitt lilla till. Nu mera till åren
 hade de gamla idéerna så petrificerat sig i
 hans hufvud, att det starkaste äkslag ej
 skulle hafva mäktat rubba en enda från sin
 plats.

Våra två andra vänner tågade emeller-
 tid gatan fram, och hunno det uppgifna huset.
 Julius lofvade vänta, och Bosander steg un-
 der tunga pustar trappan uppföre. Efter
 knappa fem minuter nedkom han och för-
 kunnade, att alldenstund företräde ännu ic-
 ke på en halftimma vore att förvänta, kun-
 de den unga grefven, för att förströ sig, slå
 några slag nedåt gatan och kring kvarteret,
 dock ej så, att han för långt aflägsnade sig.
 Härmed var Julius naturligtvis icke obelät-
 ten. Han tog genast märke på huset, lade,

för mera säkerhet skull, ett afbrutet tunnband vid stenfoten, och vandrade gatan uppåt. Många föremål fästade här hans nygri-
 riga blickar. Än var det de lysande åkdo-
 nen, än de grannt utstyrda bodarne, än re-
 flektions speglarne utanför fönstren, än de
 halftspringande fotgångarne, hvilka alla tyck-
 tes hafva så brådt, liksom något obehagligt
 skulle hafva händt dem. Slutligen uppnåd-
 de han Brunkebergs torg, der det icke litet
 förundrade honom, att se en sådan mängd af
 kuskar, schäsar och hästar. Att de ej för-
 skrefvo sig från det kongl. stallet, kunde han
 förstå af utseendet, hvilket just icke var in-
 bjudande. Han beslöt emellertid att på när-
 mare håll betrakta detta för honom så egna
 och nya skådespel. I ögnablicket kommo,
 liksom på en trollvink, alla schäsar i rörel-
 se, af hvilka hvar och en i olika riktningar
 gjorde sina svängningar kring honom. — "Hur
 är det," skreks från alla håll, "ska vi ut och
 åka i dag, ska vi köra fram med Grolle el-
 ler Svarten, eller Bläsen, eller stora Galion,

eller det Unga Lifvet eller Lilla Friesendorfskan? Sitt upp! sitt upp! Hit herre! hit!" — Julius blef alldeles rådlös öfver en så oförklarlig artighet, ehuru han visserligen mycket hört omtalas den Stockholmska belevnheten. Slutligen tog han sitt parti, hoppade upp i närmaste schäs, och klatsch! bar det af med både grefve och åkaredräng ned åt Gustaf Adolfs torg, förbi stora theatern och Carl den Trettondes torg.

För andra gången är han nu ute på halsbrytande äfventyr. Från gatustenarne gnistrar det af hjulen. Schäsen guppar och åkaren slår. Bosander håller på att bryta rygg inför excellensen, den gamla grefven är på vägen hemåt, jag utropar med Carl den Elfte i hans syn: "hvad skall allt detta betyda och hvad blifver resultatet?"

Trött och mödad inträdde Liljenconvalljenstolpe i sitt rum. Ingen menniska syntes till. — "Högst besynnerligt," mumlade han för sig sjelf. "Klockan är öfver tolf och ännu ingen Bosander." — Han ropade på drän-

gen, samma svar. Ändtligan öppnas dörren. Den kostnade licentiaten står midt på golfvet och vänder hvitögat ut. Grefven sprang upp. — "Nå, hur gick det? Hvad sade excellensen? Var han uppskrämd? Räckte examen länge? Stod herrn på sig? Ville han ackordera? Svara, det hin anfäktar herrn!" — Bosander stod under tiden och stirrade rakt framför sig, vände alltjemt hvitögat ut, och kunde ej framföra ett enda ord. Grefven började att stampa i golfvet. — "Har ni då förlorat målet herre, eller hur tunnor tusan är det fatt med er?" — "Är intet Julius här," frampustade ändtligen licentiaten. — "Julius! han följde ju med eder ut!" — "Ja, visserligen; men jag ser ej till honom här. Jag trodde, att han gått före mig hem." — "Före er hem! Var det inte er pligt att efterse gossen? Ernar ni åter anställa med mig ett nytt spektakel? Ni måtte väl åtminstone kunna ge ett klokt svar ifrån er. Ni tittar på er, liksom ni inte skulle känna igen er sjelf. Eller har ni blifvit tokig? Vet ni hvem

ni är?" — "Jag? Jo jag är sekreterare!" — "Se så, nu är saken komplett! Har ni nu äfven blifvit sekreterare. Nej! detta här går för långt. Herre! står ni inte och grinar mig midt upp i ansigtet! Ni är en sakramenska hundsvott och rätteligen borde jag på fläcken pryglad den kongliga sekreteraren ur er, om ni ej hade krage på er; ehuru, om jag rätt besinnar mig, jag hade lust att anställa ett försök." — Bosander drog sig tillbaka mot kakelugnen, för att hafva ryggen fri, och grefven, som redan fattat käppen, slängde den åter ifrån sig, kastade sig i soffan under utrop: "ni är och blir ett sakramenska nöt, så kongl. hofpredikant och licentiat ni äfven är, vore ni äfven på köpet en revisions sekreterare!"

Den bekymmerfulla ovishheten blef dock snart skingrad. Julius i sällskap med en okänd inträdde och berättade: att han på ett torg blifvit tillbuden få, som han trodde, åka för intet. På tillfrågan, hvart han ville färdas, hade han svarat, att detta qvittade honom

lika, blott att åkningen kunde för sig gå innan en halftimma. Den skjutsande hade då föreslagit Rosendahl, under försäkran, att man på tio minuter skulle kunna hinna dit. Man hade derpå farit öfver en lång gata förbi åtskilliga kaserner, sedermera öfver en bro, hvarest man utkommit på en grön plan, tagit af åt sjökanten, och anländt till ofvannämde ställe. Här hade Julius gått och sett sig omkring, stadnat framför en blomsterrabatt och afbrutit en löfkoja. I detsamma hade en gardist rusat fram och fattat honom i kragen, under hotelser af arrest, eller 3 riksdalers plikt för okynnet. Då Julius försäkrat, att han icke ägde en skilling på sig, hade äfven den skjutsande tillkommit och äskat betalning. Midt under detta tumult hade denne okände vännen, hvarvid han pekade på sin följeslagare, händelsevis gått förbi, och efter inhemtande af sakens förhållande, godgjort åkaren, och med några tolfskillingar tillfredsstält den postande gardisten. Nu hade

en

en hofbetjent utkommit från slottet med anmodan, att de båda ynglingarne skulle följa honom. Vid inträdet i slottet, funno de framför sig ett ungt och välbildadt fruntimmer i sällskap med några andra. Med en synnerlig vänlighet hade man frågat dem om deras namn och om sjelfva händelsen, hvarpå det unga och vackra fruntimret klappat Julius på kinden, bedt honom icke vara förskräckt, samt bortgått till fönstret, afbrutit en eternell och räckt honom. Hvem denna dam varit visste de icke." — Till bevis på berättelsens sannfärdighet framvisade nu Julius den oförvissneliga blomsterskänken.

Grefven, hvilken i begynnelsen ämnat skrubbhyfla sin son för hans öfverdåd, lugnade sig allt efter berättelsens fortgång, och kände sig vid dess slut hemligen smickrad af den uppmärksamhet hans son väckt hos det obekanta fruntimret. Han vände sig nu till den trogna ledsagaren, med tacksam anhållan att få afbörda sin skuld, och lära kän-

na namnet på sin sons borgenär. — "Mitt namn, sade den okände, är *Nahum Fredrik Bergström*, och min titel — blott och bart *Student*."

Värdaste läsare! Ändtligen hafva vi då åter sammanknippat den afbrutna berättelsen. Var ej manövern lyckad och fintligt uttänkt? Det är dock icke författarens utan ödets förtjenst, som förstått att så sammanfoga allt, till läsarens nöje och tillfredsställelse.

Bosander, hvilken småningom återkom till rediga sinnen, begynte nu framlägga sitt äfventyr hos excellensen. Han hade bland annat, äfven blifvit lofvad att få ingå som tjenstgörande Hofpredikant vid hofvet. Hans lön som sekreterare skulle uppgå till 666 R:dr 32 sk. B:co utom ljuspenningar. Resultatet blef, att Bosander kvarstod i hufvudstaden, Julius afreste, utan informator, med sin far och sin nya vän till Upsala, der han ställdes under en allmänt aktad professors uppsigt, och bodde med Nahum i samma gård, hvartill nämde professor kallade sig ägare.

IX. **Kapitlet.**

På det jag må göra mina bref brukliga för de slags lärde, som tala och tänka helt annorlunda, än förnuftigt folk tänker och talar, har jag infört denna brefvexling.

Rabeners Brefställare.

1.

Brefvexling.

Från Julius.

Till mina hulda Föräldrar, min goda Pappa och Mamma samt syster Paulina!

Min sista skrifvelse var mycket knapphändig; men pappa skall se, att här går helt annorlunda till än på Gårdshamra och under herr Bosanders ögon. Här är icke tid på att sofva tills klockan ringer sju, tacka Gud till tu om morgnarne, då man får sätta sig och läsa utan både eldbrasa och kaffe. Om pappa vore inne i rummet, skulle pappa se, hvilken hög af böcker öfver allt ligger uppstaplad! böcker vid hufvudgärd och fötter, på golf och stolar, under sängen, i

fönstren och på alla hyllor. Det är omöjligt att komma fram till mig, utan att förut ha läst sig fram till student. Så stor massau är det. Pappa kan då förstå, huru pass mycken tid man har öfrig till brefvexling, likasom rum, när man så der måste armbåga sig genom högen.

Annars skall jag säga mamma, att hon ej skall oro sig, att jag lagt mig till en tagelmadrass, i stället för ett dunbålster. Jag kunde ur både Grekiska och Latinska auktorer bevisa gagnligheten häraf. Mitt pennfodral glömde jag visst hemma, och det ålägger jag dig, Paulina, att taga reda på. Jag vill ogerna att det skall förkomma, eftersom jag fått det af morbror. Nu, för att komma till hvad pappa vill veta, så vill jag derpå lemna besked, så godt jag kan.

1:o På pappas förfrågan, om några offentliga föreläsningar hållas öfver *vår välsignade konstitution*, så svaras: blott öfver konstitutioner i allmänhet, af anatomie professorn, som har en lång, krokig knif och

lika lång näsa, hvilken under dissekeringen förlorat allt väderkorn.

2:o Hur det kan hänga tillhopa med den så kallade *historiskheten*. — I brist på säkra underrättelser har jag frågat mig för. En del påstå, att alltsammans är ett non sens; andra, att den finnes, men inträder ej förr än man erhållit någon ordinarie befattning, eller vid de tillfällen då man ligger i ansökan.

3:o På frågan, huru en *Phosphorist* ser ut, får jag ge det svar, att den rasen nu mera skall vara nästan utdöd, och att de som återstå, endast äro batarder. I stället säljes nu i krambodarne ett slags eldtyg, som kallas phosphorister.

4:o Hur det bedrifves med *kameralen* eller *kamerillan*, jag kunde ej rätt läsa, hvilketdera pappa menade, så får jag meddela, rörande den förra, att den lärer gå på styltor; om den sednare har jag, oaktadt efterfrågan, ej kunnat inhemta något visst.

5:o *Torgpriserna, matanstalterna, m. m.* som höra till den ekonomiska professionen. De

förstnämde variera. Om de sednare kar jag lemna åtskillige upplysningar. På dagens matsedlar stå nejönögon alltid främst jemväl om qvällarne, då man läser nejönögon och ölost. Jag har sett en student, som aldrig åt annat än dylika, kanske för att vinna ett öga till, emedan han hade blott ett. De så kallade Upsala-limporna äro uppösta och kryddade med pottaska, så att man blir riktigt inlutad. Vattnet från Slottskällan är förträffligt, ölet berömmes och man äter i allmänhet väl nog.

6:o *Hvilka Predikanter* m. m.? — Till svar lemnas, att här brukar man aldrig gå i kyrkan, undantagande seminarister, som stå på gången och annotera, eller gå dit af artighet mot predikanten; men sitta i stället och sofva eller lornjettera fruntimer.

7:o *Nyheter.* Ja, den som sådant visste. Här synes mig den ena dagen alldeles lik den andra. Att berätta, hur den och den professorn borttappat sin filosofi mellan torget och kuragebacken, och för dess åter-

finnande utlofvat 20 R:dr, men kan under tiden ej hålla några föreläsningar; vidare huru man från lyktpålarne lyst efter en oäkta rosensten, som förkommit, eller hur några råa och slyngelaktiga studenter ingått i landshöfdingens kök, och, som det förtäljes, derstädes uppätit en kalfstek, och knipit en hjerpstek, bestämd för hans Nådes egen munn; huru det på konventerna tvistas och grälas om konstitutioner och inbördes rättigheter och pligter, utan att någondera parten rätt vet, hvad han vill; huru somliga sätta sig i skuld och erhålla portförbud, andre strö prustrot i danssalarne och ådraga sig hela det täcka könets outsläckliga hat; huru man gör buller af litet; hur den ene tager sig ett laudatur, en annan släpar sig fram till Helikon med ett admittitur; allt detta äro saker, så obetydliga eller fremmande att de ej kunna intressera pappa. Likväl vill jag berätta ett och annat.

För en tid sedan, skall pappa tro, var här en allmän uppståndelse, värre än om elden suttit i alla fyra hörnen af staden. Det

omtalades som säkert, att någon af de kungliga personerna skulle aflägga ett besök vid lärosätet. Genast uppkom ett förfärligt löpande. Säkert afnötte nordanvinden, hvilken häftigt stormade dessa dagar, mer än ett halfpund hår på vissa bestälsamma hufvuden. Somlige förkylde sig, andre refvo sönder sina kapprockar mot spikar, knutar, ledstänger och tullbommar; någre halkade i brådskan utför de slintiga stentrapporna, och bröto af sig reffbenen, och en och annan höll i distraktion på att stupa i Fyris ån. Man talade om lusteldar på höjderna kring staden, om äreportar, inskriptioner, illuminationer, processioner, orationer och disputationer; om införskrifning för tillfället af unga bondflickor och tiggare från närgränsande socknar, för att fylla härvarande korrektions- och invalid-inrättning, hvilken deraf skall lida brist, äfven som borstar, fogelburar, garnhärfvor, m. m. från handelsbodarne för arbetsinrättningens fromma; om splitter ny musik och en enkom sång, hvilken för tillfället

och under mycken födslovånda skulle se ljuset. Jag lemnar detta prat i sitt värde. Kom allt omkring, så var hela historien en dikt, och den som anlände var en kurir till landshöfdingen, rörande spanmålsundsättning för länet.

Några små anekdoter för dagen kan jag meddela. Jag vet att de roa pappa. Den första skall Paulina höra på, så kan hon få skratta; men den är ganska kort. En viss liten fiffig musikus på basviol förälskade sig för några månader sedan i en Upsala mam-sell, och det så för gruffligt, att han ägde ingen ro hvarken natt eller dag. Om dagarna stod han nästan alltid i sitt fönster, och blickade upp mot den sköna, hvilken bodde midt emot. När han tröttnade vid att stå, satt han och gned på sin basviol ömma och hjertsmältande toner. Om natten bandt han alltid på ryggen sin mathemtare, för att ej besväras af oroliga drömmar. Ändtligen besluter han, att genom ett kärleksbref yppa sitt bittra qval, inlindar skrifvelsen i några nya klavernoter, dem han går att presentera den

sköna, under förevändning af lån. Flickan lärer emellertid ägt mera tycke för kul- och kanonomusiken än för den skorrande basviolens; ty det sades, att hon förälskat sig i ett par yfviga mustascher. Under afbidan på svar satt emellertid vår stränggnidare, och gjorde sina krokågar med armen öfver instrumentet. Mot skymningen kom en biljett; i full hänryckning uppstiger han i fönstret, för att vid den melankoliska och ljuftva månens försmältande sken läsa det dyrbara svaret. Men i brevet, huru han vände det, stod ej annat att läsa än dessa grymma ord: "*jag kan ej ha den äran*". Häröfver liksom slagen af åskan, stupar eller rättare svimmar han baklänges ur fönstret, och faller — — i sitt eget basviols-fodral, hvilket jemt passade efter längden. Af den förfärliga knuffen och dunsen slår fodralet igen, och karlen är ej menniska att komma derur. Han bultar, han sparkar, han ropar. Ingen hör. Slutligen inkommer hans gamla städerska; men flyr vid bullret hals öfver hufvud genom dör-

ren och tillkallar gårdsfolket, under bedyrande, att fan sjelf krupit in i fodralet. Nu blir gåtan upplöst, och den arma fången förlössad ur sitt trånga fängelse. Historien tillägger, att han från den stunden förlorat all färdighet att drilla på basviol.

Åter en annan. Härom afton var min vän Nahum och jag, efter fyra veckors oafbruten läsning, ute för att *hagla*. Pappa torde intet veta, hvad det vill säga, likaså litet som det Uppländska ordet: *busåka*, som betyder kälke. Lik godt, vi vore ute för att hagla, det vill säga slå oss lösa med ett par glas vin eller en mugg gammalt öl. Vi ingingo på ett förfriskningsställe, då en, hvilken Nahum kände, och som kallade sig *Carl-vagnen* inträdde, och för hvilken jag blef förestäld. Efterhand uppfyldes rummet af en mängd borgare, hvilka vid hvar sina bord suto och rökte, samt drucko sina halfqvarter. Carlvagnen begynte nu med högljudd stämma, i anledning af några utnämningar i de officiella bladen, som lågo framme, att vidt och bredt orda om frihet och jemnlighet.

”Hvad tusan, utropade han, och slog knytnäfven i bordet, därför att jag heter baron eller grefve, skall jag äga försteg framför dem, hvilka ej bära något sköldemärke. Jag frågar, hvad stort har jag uträttat till mitt fäderneslands båtnad, för att äga rättighet, att genom säterier, prejerier, prerogativer och invektiver utsuga dess bästa märg och blod? Är icke den, hvilken med sina händers arbete i svett och möda ärligen närer sin familj, och derjemte betalar ganska dryga utskylder till kronan, långt aktningvärdare och bättre. Derföre, att min farfars farfars far genom penningar, hofgunst och limeri uppstigit till baronlighet, skall jag i 5:te, 6:te led efter honom åtnjuta samma förmån! Följer äran, hvarföre går då icke vanäran på samma vis i arf? Om min farfar stått i halsjern, så borde väl, enligt den uppgifna grundsatsen, äfven hans efterkommande ärfva samma straff. Och hvem är det väl, hvilken nu mera utgör samhällets frukt och blomma, must och kärna?

kärna? Måne de smalbenta gardes baronerna eller denna skara af grefvar och adelsmän, betitlade än med stallmästare, än med kammarherre namn, eller, om de bo i ett förpestadt träsck på landet, åtminstone med heder och värdighet af deras nåder kammarjunkare? Jag svarar på denna fråga med ett absolut: nej! Tvertom, det är den stilla, den flitiga, den arbetsamme, den redliga, den fridsamme borgaren och handtverksmannen, hvilka utgöra statkroppens lif och blod, dess styrka och bestånd. Eller huru, min unga grefve, "i det han vände sig till mig," har jag icke rätt i mitt påstående? Jag vet, att ni är fördomsfri." — Nahum stötte på mig; jag förstod vinken och svarade: "ja visserligen, ganska rätt!"

Hittills hade de öfriga källarkunderna tegat, och blott åhört. Nu uppsteg en tjock och rödbrusig slagtare, slog likaledes knytnäfven i bordet och sade: "nä ändtligen efter sextusen år, som verlden stått, får man

då höra ett förnuftigt ord. Herre, ni har talar som en krona! Jag är slagtare, och vet hvad det vill säga, att ur utmagrade Upplands oxar och kor utpina mina års-kontributioner och ha en skilling öfver för ett halffvarter. Kypare, hör hit! fram med en bål och tio glas! Förlåt mig, i det han vände sig till oss, får jag inte bjuda på ett glas? Vi äro alla hederlige borgare, och hvad som blifvit sagdt, borde ta mig tusan kungöras från predikstolarne och i dagbladen!"

Adjö nu pappa! — Nu vill jag språka litet med min mamma. Vet mamma, Nahum och jag, vi äro så goda vänner! Hvad jag icke vet, lär han mig, och tvertom; ehuru, gudnås, jag ännu är långt efter honom i kunskaper. Men det skall väl bättra sig. Mamma vill att jag skall taga undervisning i flöjt. Den som blott ägde tid dertill. Få se efter jul. Ack! apropos om jul. Skall jag nu ligga här öfver den tråkiga julen? Fast jag får väl lof, efter pappa så vill, och på det jag må hinna något stycke fram i min läs-

ning. Men nog vore det bra roligt att få klappa händerna åt de stora julljusen, och de vackra bullarne och julklapparne sedan. Eller tycker inte mamma så? Men mamma skall icke vara ledsen; det blir dess roligare, när jag hemkommer i Maj, och heter herr student, och har tagit min nations-examen och skrifvit och disputerat pro excercitio; fast det är sannt, mamma vet ej, hvad det vill säga. Jag skall skrifva en grann dedikation till pappa och mamma, på Latin eller Svenska, derom är jag ännu icke rätt ense med mig sjelf. "Eller en sonnett," sade Nahum, härom dagen småleende. I förtroende skall jag säga, att han skrifver litet smått vers; men tyst dermed, jag har någon plan derunder. Kors, om jag fick falla mamma om halsen och säga, hur mycket jag håller af mamma, det vore för roligt.

Men det var grusligt, hvad jag har skrifvit långt. Jag får väl intet alldeles glömma bort dig, goda Paulina. Ack, jag fick ej tagga farväl af dig, när jag reste; ty du var

icke hemma. Det har jag gråtit öfver mer än en gång. Kommer du ihåg din bror Julius? Fyra i lifvet äro mig kärast, min mamma och pappa, och du och Nahum. Ack! du skulle känna honom; han är så god, så förständig, så lugn, så vänskapsfull. När jag brusar upp, så hejdar han mig. "Jag är," sade han härom dagen, "som en ensam fogel på qvisten." — "Hvarföre så," svarade jag. — "Jag har icke någon far och icke mer någon mor. Hon är nyligen död." — Härvid lutade han sig emot mig, och jag kände, huru tårarne, brännheta, föllo på min hand. — "Har du icke eller någon bror," sade jag. — "Nej, nej!" var hans svar. — "Så vill jag då blifva din bror, och Paulina skall bli din syster — gråt ej så bittert." — Han slöt mig i sin famn och uppblickade lugnt och stilla. Det gick mig riktigt till hjertat, att han ej ägde någon huld eller skyld. Men jag måste sluta. En qvart återstår blott till posttimman. Farväl Paulina. Jag har visat brefvet för Nahum. — "Hvar-

före skall du skrifva om mig? sade han. Stryk ut det der." — Men jag låter det kvarstå. Det är ju ingen osanning deri. Farväl pappa och mamma. Glöm mig ej med bref. Ack! jag kan inte låta bli att längta hem. Eder

Julius.

2.

Från gamla Grefve Liljeconvaljenstolpe.

Min älskade Julius!

Se så, nu är fan lös, icke på ett håll utan på tusende. Gack genast i kryddboden och köp dig kulor och krut. Du skall på fläcken jaga en muskötkula igenom pannan på Bosander, NB. när du får fatt på honom. Kan du väl föreställa dig något så förskräckligt, som händt oss! Om det ej vore sju mil och så gement väglag, skulle jag genast befalla dig resa till hufvudstaden, och (den drummelfoten är icke värd en kula), ge honom ett dråpslag med mitt bästa Spanska rör. Det är ju alldeles himmelsrasande tokigt, bakvänt och befängdt. Kan du väl gissa eller ens ana, hvilket högdjur vår Lisette varit?

Hon, i hvilken Bosander, efter hvad vid tingsrätten blifvit upplyst, förälskat sig, och med löfte om äkta förening? O, om jag hade honom här, han skulle genast få kopulera sig med min största knölpåk, och det evinnerligen!

Ja, hvad tyckes, den föregifna Lisette, det var en vacker fogel, intet mer och intet mindre än *Lasse-Maja*, stortjufven, som nu för andra gången förklädt sig till qvinna för att taga pigtjenst, och undkomma all vidare efterspaning. Jag förstår ej mina ögon, som ej upptäckte detta befängda bedrägeri. Vål fästade det någon gång min uppmärksamhet, att mina rakknifvar blifvit i en hast så slöa, äfvensom att raktvålen fortare än vanligt förbrukades; men, då jag af naturen icke gerna är misstänksam, forskade jag ej vidare derefter. Hon var dessutom mycket flink i uppässning och alla förefallande göromål, så att både jag och din fru mor, voro mycket belätne vid att behålla henne qvar. Upp-täckten skedde aldräförst genom en fånggevaldiger, hvilken en kort stund rastade vid

gården; han lät mig oförmärkt förstå, att han i den föregifna kammarjungfrun såge, ej mer och ej mindre än sjelfva Lasse-Maja. Jag blef alldeles förstenad, lät tillkalla mitt folk och ransaka. Hon ville springa ut genom ett fönster, kjortlarne fastnade lyckligtvis i vår stora törnrosbuske; mitt folk skyndade till, och nu var saken tydlig. Vi låto genomsöka hennes kista. Der fanns intet, som kunde röja henne; men i en vrå af vinden, under en bjelke, påhittades händelsevis hela den snygga brefvexlingen, äfvensom tobaksrullar, en halft uttömd bränvinsflaska och nära 20 R:dr, hvilka hon tid efter annan nupit från min fru grefvinna. Derjemte är utredt, att den stora silfverkalken, hvilken för ett år sedan blef genom inbrott bortstulen ur vår kyrka, annammats af samma galgfogel.

Din fru mor ligger af alteration illa sjuk. Det är ej stort likare med mig. Så roligt ditt bref var, kunde det icke trösta oss i vår bedröfvelse. Den hundsvotten Bosan-

der! Han, hvilken ingått såsom medlem och sekreterare i sällskapet för utrotande af stöld och tjuveri, har, efter hvad nu är upplyst, ägt kompakt med den största erkebof och stortjuf sedan skapelsen. Vackert spektakel! Hedrande rekommendation till att framdeles blifva theol. doktor. På tillfrågan, hvarföre Lasse-Maja velat begagna just honom till sin harlekin, har han eller hon, jag vet ej, hvilket jag skall säga, svarat: "för att destomer bortblanda korten." Men hur kan man då blifva kär i en sådan satan? Dertill fordras att man skall vara kongl. hofpredikant, theologie licentiat, juris utriusque doktor och chirurgie magister.

Hör du Julius, du får aldrig bli licentiat. Det ångrar mig nästan, att jag lofvat hålla dig i Upsala till graden. Hälsa din unga vän rätt mycket. Din mamma hälsar och Paulina äfven; "och Nahum ock, hvi-skade din syster mig i örat, efter han är så beskedlig mot Julius." Nu orkar jag ej mer, Pennan faller mig ur handen. Skrif snart.

Läs dig ej tokig; hagla ej för mycket, någon gång kan det få passera.

Din hulda pappa
Liljeconvaljenstolpe.

3.

Från en Vän i Lund till Nahum Bergström i Upsala.

Broder!

Jag har skrattat och läst och åter om-läst din berättelse, rörande Josua Bosander och Lasse-Maja. Den låter alltför väl tänka sig, när man känner sjelfva personen och vet, under hvilken egid den förre stod då han stretade sig fram till licentiaturen. Du har troligen hört omtalas en viss professor X . . . , en liten figur, mera tjock än lång, med ett ansigte lika bredt som hans akterkastell, och lika långt som distansen emellan knäet och fotleden. En frossare, som dricker fläskflott till frukost, äter hela förmiddagen och sofver eftermiddagen; nyttjar brunn om sommaren och far då helt

illa med sig, ty han äter ingen annan frukost än en hummer, tre portioner rökt lax och ett fat med ostron. Efter en sådan diet predikar han alltid på fjerde böndagen: "om Guds underbara försyn medelst anskaffande af födoämnen åt kreaturen." Han är med ett ord den dummaste i Svea och Götha riken. Denne var Bosanders synnerlige gynnare och mæcenat. Se här ett motstycke af hvad du skickade mig; det är en stump af Bosanders licentiat-protokoll. Frågorna äro af professoren, och svaren af den sistnämde *).

Hvarföre antog djefvulen skapnad af en orm? — Om djefvulen hade antagit skapnaden af ett större eller fyrfota djur, så hade han af Adam kunnat blifva utkörd ur paradiset. Att förskapa sig till en menniska, dertill hade han icke tillåtelse, alltså återstod honom icke annat än att förskapa sig till en orm.

Hvad är Anthropolomorphism? — Jo, t. ex. när det står i skriften, att himmelens

*) För att göra det begripligt för alla läsare, har man öfversatt protokollet på Svenska, hvilket för öfrigt har sin kända urbild.

fönster öppnade sig, så är sådant en anthropomorphism; ty se, nu veta vi af erfarenheten, att himmelen har hvarken dörrar eller fönster.

Huru skall man försvara begreppet om en försyn i afseende på krig, gift, pest, sjukdomar och slutligen döden och andra landsplågor? — Krig kunna visserligen föranleda till mycket elände, hunger och blodsutgjutelse; men de äro dock ganska nyttiga, som tillräckligen synes deraf, att Alexander Magnus, hvilken var en stor krigshelte, lärde Hyrkanierna äktenskapet, och att våre Svenska soldater i Pomerska kriget på sextioalet, som ändå gick så olyckligt, införde potates planteringen i vårt kära fädernesland. Frukta för döden lærer människor välgörenhet; ty hvilken kunde förmås gifva något ifrån sig, om han icke visste, att han skulle ändå en gång lemna det. — Pest, sjukdomar och död äro ganska nyttiga; ty ingenting är nyttigare än att människor dö och lemna plats åt andra, som komma efter dem. Tänkom

oss, om våra förfäder lefde ännu, hvad ore-
 da skulle icke deraf uppkomma, hvilket
 slitande om det nödtorftiga. Menniskorna
 skulle då tvingas att äta upp hvaran-
 nan. — Hvad giftet beträffar, så har försy-
 nen gifvit menniskan förstånd att undvika det,
 och en högre hand styrer äfven detta till det
 bästa, hvilket ögonskenligen bevises af skor-
 pionen; ty när man blifvit stungen af en så-
 dan, skall man blott taga och döda djuret
 och lägga detsamma på såret, så blifver det
 läkt. — Slutligen och hvad pesten angår, så
 hafva sådane länder blifvit skapade, der icke
 pest finnes, och det står hvar och en fritt
 att begifva sig dit. Den som nu qvarblifver
 i ett land, der han vet pesten rasar, han må
 skylla sig sjelf för följderna.

*Tillhör förstånd äfven ursinnige? — Ja
 visserligen; ty det utgör deras väsende.*

*Hvarutaf kan man finna att läran om
 transsubstantiation är en uppenbar galen-
 skap? — Af blotta smaken; ty hvar och en
 känner*

känner ju med tungan, att det är ett vanligt bröd och vin; samt af blotta utseendet, ty det skall ju synbarligen undergå förändring.

Hvaruppå igenkännes den hedniska religionen? — Den dyrkar flere gudar.

Huru många? — Hufvudsakligast två: större och mindre (*majores et minores*).

Hvad förstås med majores? — De som hade ett större bekymmer om de skapade tingen.

Dyrkade de sina gudar på ett tänkbart sätt? — Nej!

Huru kan Gud styra världen, då der är så mycken villervalla? — För att kunna döma om hans regering, skulle vi sjelfve vara gudar, det vill säga, se det förflutna, närvarande och tillkommande.

Kunna svaghets synder blifva lika svåra som uppsåtliga? — Ja, om föräldrar ej uppfostra sina barn i annat än sjelfsväld. Detta är värre, än om man råkar taga någon ting från sin nästa, ehuru alla synder till sin natur äro obehagliga.

Hurudan var Pelagii villfarelse? —
Han var en lärd man i fjerde seklet.

Huru skall man vederlägga kättare? —
Jo, man skall tala med dem uppriktigt och fråga dem på samvete, viljen J hafva edra hustrur och edra barn kränkta och skändade, icke vara säkra till lif, lemman och egen- dom och icke få ett evigt lif efter detta? Se, så skall man vederlägga kättare.

Hvad förstås med himmelskriande syn- der? — De som ske i hemlighét.

Exempel? — Mandråp t. ex. Kains.

Hvilken trop är det? — Prosopeja.

Flere exempel? — Sodomitiska synder.

Straffet? — Eld och svafvelregn.

Hvad få Mahomedaner icke göra? —
Äta fläsk och dricka vin.

Tillät Mahomed flera laster? — Jo, flere hustrur.

Hvarföre? — För att dana dugtiga krigsmän.

Hvari bestod Katholikernas vidskepelse? — De fingo ej under fastan äta kött, smör, ost och ägg.

Hvad lefde de då af? — Grönsaker.

Hvarmed begynte Luther? — Med theser.

*Hvilka voro hans beskyddare? — Kur-
fursten Johan i Tyskland och hans bror.*

*På huru många handa sätt hade man
kunnat biläggæ saken. — På tre sätt.*

Först? — Med härsmagt.

*Hvarföre blef detta ej af? — Man får
icke tvinga menniskan i samvetsmål.*

Det andra? — Jemka satserna.

*Hvarföre blef det intet af? — Nej, san-
ningen är icke mer än en.*

*Tredje sättet? — Att alla antagit Lu-
thers lära.*

*Hvarföre blef det intet af? — De vil-
le icke.*

Men det anförda torde vara nog till din
uppbyggelse. Du kan här af ungefärligen sluta
till det stora ljuset, som genom Bosander
herrskade och lyste vid universitetet. Jag såg
honom aldrig, ty han var redan då härifrån;
men ännu i en rund af år gingo många hi-
storier efter honom, den ene befängdare än

den andra. En sägen förmäler, att ett förnämre blod, ehuru på sidolinien, rinner i hans ådror. Den som i det allmänna lifvet skulle föreställa fadern och fick uppbära hela skammen, lærer varit kusk hos den verkliga, hvilken af ömhet mot familjen, som i många år troget och väl tjent honom, höll sonen först i skolan och sedan vid akademien, samt förskaffade honom slutligen hofpredikants fullmagt. Men dermed vände lyckan om. Den högt förnämne gynnaren dog, och de efterlevande, som kände rätta förhållandet, drogo sin hand tillbaka. Bosander nödgades att öfvergifva trakten, och taga sig huspredikants kallelse och kondition i Westmanland. Från den tiden har jag ej hört något vidare om honom förr än nu. Han var en kort, hjulbent figur, på det sätt, att han gick inåt med fötterna, armbogarne stodo som ett par sprättbogar, och ögonen liknade mera kalf- än mennisko-ögon. Nedra läppen var alltid halföppen och något framskjutande mot den öfre; ofvanför hängde nä-

san, såsom hade den blifvit ditsatt efteråt,
 sedan hela menniskan var färdig. Hvar gång
 jag hör den gamla presthistorien upprepas
 om en pastor, hvilken på ett husförhör för-
 klarade Adams tillkomst på det sätt, att vår
 Herre gjorde honom af en stor lerklimp, och
 stälde den att soltorkas mot en gärdesgård,
 har jag alltid tänkt på licentiaten Bosander.
 Tillnamnet lärer han tagit från en gård Bos-
 arp, hvartill ofvannämde f. d. hans patron
 är ägare, och Josua med hänsyftning på mo-
 dren, hvilken ur den svåra kuskträldomen och
 ökenvandringen ändtligen, genom patronen,
 blef införd i det förlofvade landet. Dock nog
 härom. Hvarken Gud eller menniskor för-
 må omskapa honom till annat än ett nöt,
 och man kan till alla delar lämpa på honom
 och alla dem, som bråka med hans förbät-
 tring, Ehrensvärds karrikatur öfver revolu-
 tionen 1772. Gustaf den tredje står och hål-
 ler en oxe i hornen för att draga honom
 upp ur en brunn. Ofvantill läses: *Ho kan*
draga oxen utur brunnen? och nedantill:
Hvilken oxe!

Men då vi tala om dylika fyrbenta ämnen, skall jag fagna dig med en lugnelig nyhet. Din fordnä discipel går här vid akademien (jag kan icke säga att han *ligger*; ty han är ännu icke student), för att lära sig fäkta och rida samt undervisas i de lefvande språken. Hvar morgon (han bor midt emot mig), vandrar han klockan 8 till fäktsalen och ridhuset, och det slår sällan felt, att han ju icke ställer sig och gäspar i porten och det vanligtvis tre gånger. I hörnet af en gränd, straxt bredvid, brukar han taga sin frukost, och ofta har jag i mitt kammarfönster skrattat åt en annan osed han här, nämligen att snyta sig, när han får skylten i ögnasigte. En gång hände det, att han upptog näsduken för tidigt, och var just färdig att verkställa det vanliga experimentet, då han såg upp och höll inne dermed, tills han framhunnit några alnar och fått fast öga på sitt mål. För en vecka sedan stötte vi på hvarannan hos en af professorerna. Jag, utan att låtsa någon bekantskap med dig,

gaf mig i samtal om hans hemort, m. m., och kan sålunda lemna dig derifrån de färskaste underrättelser. Den älskvärda guvernanten befinnes icke mera der. Hon påstås hafva flyttat till Stockholm, och, såsom pojken med en malitiös mine tillade: "för att uppsöka den afvikne informatorn." Det unga frökenljuset vistas hos en släkting, och den äldsta af de gamla fröknarne har aflidit i lungshot. På tillfrågan, hvad han tyckte om dig, svarades: "han var en förtorkad pedant, annars beskedlig nog."

Du tillspörjer mig, om jag läst Lord Byron, en man hvarom hela Europa nu mera talar? Jag har från Köpenhamn förskaffat mig honom. Litteratur-tidningen och Edinburg Review äro ganska orättvisa. Byron hvarken förnekar eller hånar den sedliga storheten; tvertom, han tecknar den i åtskilliga af de skönaste och sublimaste bland sina taflor. I omdömet om Don Juan har Argus åtminstone mera rätt än Upsala litteratörerna. Sedan hvilken tid hafva desse be-

slutit att efter tio Guds bud döma om en æsthetisk förtjenst? Den sköna äktenskapsbryterskan i Don Juan har i Angelica (tragedien Manfred) sitt fullkomliga motstycke, en karakter, som i qvinligt moralisk skönhet, åtminstone i skaldens *idé*, icke öfverträffas af Desdemona. Icke ens emot Leopold begår man den orättvisan, att låta "Den vackra Bedjerskan" passera för en fläck på hans moralitet. Byron skillrar tvenne karakterer, den recensenterne icke begripa; dels den karakter som skrymtar både för andra och för sig sjelf, och under onda gerningar förer goda ord på tungan; dels den helt vanligt mensklige inkonsequensen, som är en hvardags menniska 27 dagar, 23 timmar och 59 minuter af hvarje månmanad, men stor och sublim den återstående tiden. Den otrogna enkans oändligt sköna bref till Don Juan, sin älskare, tyckes isynnerhet hafva väckt vissa recensenters förargelse. Tro de då på fullt allvar, att en brottslig kärlek aldrig, icke ens i den stund, då den pliktar för sitt brott

är i stånd till någon upphöjning i tanken, kan vara stor, innerlig till och med ädel? Eller åtminstone *vill* vara det, vill ge en högre färg åt sin förbrytelse och bemantla allt det vederstyggliga? Eller om det äfven så förhåller sig, är det tilläfsventyrs en Potiphars-hustru historia, som bör utklippas ur vår kyska tids barnbibel? För öfrigt är denne Don Juan ibland det mest humoristiska, man vill läsa. Äfven detta har förvandlat sig till en förebråelse mot honom. Sin tro på Jean Pauls kapitel om humor oakadt, har Litteraturtidningen klandrat hans många lokala allusioner, icke mindre än hans anstötlighet. Underbart, att Don Juan blir evinnerligen förtappad inför samma heliga domstol, som kanoniserat *Tom Jones*, *Tristram Shandy* och *die Wahlverwandtschaften*. — Hvad dina anmärkningar vidkommer, rörande det humoristiska, så kan jag ej till alla delar deri instämma. Allusioner på förgängliga ting, omständigheter och förhållanden skada icke absolut ett arbetes oförgång-

lighet. Se Aristophanes och Bellman. Den som skrifver odödliga ord, finner i efterverlden alltid någon Walter Scott, som trälrar igenom luntorna, för att kunna kommentera sin Swift. I ett levande språks förändrighet ligger ett stort hinder för deras odödlighet, som dikta i det. Den komiska skalden är mest fritagen från denna vansklighet; ty den sublīma delen af språket förlorar dagligen, men den komiska eröfrar. De komiska skrifterna äro språkets guldgrufvor, och uttrycka trognast dess genius, lika visst och af samma skäl, som packet uttrycker nationens. När Dionysius af Syrakusa begärte af Plato den bok, af hvilken han bäst kunde lära Grekiska, skickade denne Aristophanes; och Aristophanes lärde tyrannen att vinna priset för en tragedi. Hvasällsammare är: Chrysostomus hade sin andeliga vältalighet af Aristophanes, hvilken var hans dagliga studium.

Så när hade jag förgätit en sak, som återkallar oss till vår första bekantskap på djek-

ne lasset, då du reste till skolan och examinerades af mig och min bror i Latinska grammatikan. Jag skall oändligt och hjertligt kunna hälsa dig från vår gamle hederlige magister och skollärare. Jag besökte honom under en förbifart i somras. Han är sig helt och hållet lik, har icke åldrats, tvertom nästan erhållit ett föryngradt utseende, är gästfri, glad och munter, och ser isynnerhet de fordna disciplarne gerna hos sig. Jag tillbragte der nära tre dagar. Första dagen genomgingo vi alla, som han stutat eller handplaggat; hvad han ej ihågkom erinrade jag honom om; derpå forskade vi efter de fordna disciplarnes lefnadsöden, så mycket vi deraf visste. Andra dagen besåg jag hans vackra hvete och råg, det sköna mulbetet i bagarne, de trinda kalfvarne och lammungarne; man gick, man satt, man sof middag i gröngräset, man rodde ut på sjöen, och hade med ett ord obeskrifligt nöjsamt. Guds välsignelse på mat och välfägnad! Han är älskad, nästan afgudad af sina sockenboer;

befinner sig sålunda i den mest paradisiska belägenhet; skuldfri, ja en förmögen man, oberoende, frisk till själ och kropp, lycklig inom och vördad utom hus, hvad kan han mera önska sig? Vid ett hänger han dock ännu lika envist fast som fordom, den djupa respekten för förmän. Ordet biskop och konsistorium skulle kunna komma honom att stiga upp, äfven om han i fötterna ägde den pinsammaste podager, ja om han låg nedmyllad i sjelfva grafven.

Genom honom erhöll jag den underrättelse, att vår *röfware-höfding i skogen* verkligen är på god väg att bli röfware. Han har antagit värfning såsom gardist. Det gjorde mig ondt att höra detta; han hade dock varit min kamrat, hans största olycka bibragtes genom fattigdom och dagdrifveri; i grunden fanns ingen elakhet i hans hjerta.

Hur långt har du nu framstretat på den Pindiska stråten? Du blifver väl magister nästa promotion? Din unga grefves och väns

syster

syster skall vara en oändligt söt och vacker fröken, så har ryktet ända hit ner förmält, jag får tillägga, genom en officer. Akta dig för Cupido. Bli du i Upsala öfver somaren, eller hvarthän styrer du din kosa? Skola vi träffas någonsin mer i lifvet, för att få snacka om nytt och gammalt. Det torde hända att jag i sällskap med några andra besöker Omberg för att rikta min örtsamling. Jag ämnar, som du väl påminner dig, att gå den medicinska vägen, ehuru, sanningen att tala, jag verkligen baxnas vid de många stridiga åsigterna i denna kunskapsgren. Det är ett bottenlöst haf. Man skall vara född till läkare, likasom till det att vara prest och poet, jag menar i ordets egentliga bemärkelse. Och nu farväl. Här läses och sjunges Tegnér öfverallt, och sjelfva de småtäcka Blekingiska bondslicorna kunna utantill hans och

din trogne

Axel.

Ungdoms Fantasier.

15

Från Läsaren till Författaren.

Nej, basta! min gunstige eller höggunstige herre, hvilketdera jag får säga. Det här går för långt! Ni har redan narrat mig att genomläsa öfver 160 sidor på andra delen af er bok, och ändå står jag på samma punkt. Nog går munnlädet, det höra vi; men hur det vänder sig med er historia, se det är och blir en hieroglyf. Tror ni då, att man i våra upplysta tider utkastar sina penningar förgäfves, eller vill ni leka Orden med oss, och inviga vår nyfikenhet i den ena graden efter den andra, och lemna oss i lika kol svart mörker? Då jag för er kalender Freja utkastade mina 1 R:dr 24 sk., så såg jag ej så mycket derpå, emedan det var jul, och man då är frikostig jemväl mot tiggare; men om jag också afdrager de 24 sk. för edra verser, så återstår likväl en banko riksdaler, för hvilken er första del af *Nahum Bergström* skulle gifva valuta. Men hur flat

blef jag icke, då ni lemnade mig på Riddarholms stranden, sedan jag två gångor kostat ut mig att följa med edert ångfartyg till och från Westerås! Jag och publiken gáfvo oss emellertid tillfreds. Ni fick till och med beröm, och det öfver all höfva, i tidningarne. Allt detta borde ha gjort er förståndigare. Jag var också verkligen litet pickhågad på fortsättningen. I stället för att halfsula mina stöflar, skyndade jag att köpa er andra del; jag läser och läser; nej ändå får jag ej veta någon ting. Hvad har ni väl, jag frågar er på samvete, uträttat med eder eller edra hjeltar till denna dag? Att vi blefvo af med Bosander? Den kunde ni genast ha låtit kasta ut genom fönstret! Ja, det är också, ta mig f-n, alltihop. Nu kommer ni och vill proppa oss fulla med en brefsamling, hvilken kanske räcker hela boken ut, och endast handlar om, hvad de unga studenterna läsa och företaga vid akademien, och huru den gamla grefven går hemma och svär.

Nej, min herre, basta med sådant otyg! Bref får jag läsa mer än jag vill. Men det är icke blott för eget intresse, nej det är äfven för edert, som jag yrkar, att ni bör kasta er brefvexling på elden. Skall ni relatera allt hvad edra hjeltar sagt, så tillhör er, af samma skäl, äfven uppgifva en lista på allt hvad de förtärt och tagit till lifs. Eller skola vi nu i hela 5, 6 år, det vill säga 5, 6 delar vänta och vänta, tills de unga herrarne, hvilket vi gissa är meningen, hafva tagit graden, och sedan se hvad som med dem kan åtgöras? Nej, min herre! Ernar ni på sådant sätt behandla en fördragsam och lätrogen allmänhet, då misstager ni er, och då försäkrar jag på min heder, att jag ej skall blifva den enda, som återkastar edra luntor i boklådorna, och återtager de utlagda penningarne.

Jag begagnar detta tillfälle för att derjemte gifva er några vänliga råd. Ni kan naturligtvis icke känna allas omdömen och anmärkningar. Jag vill alltså, af ren vän-

skap och medlidande, lemna eder del af några, i öfvertygelse att ni har det vettet och anständigheten att för framtiden draga nytta af dem. Några klaga deröfver, att det är för mycket snus i pjesen och för litet tobaksrök, intet thevatten och allsingen som tuggar pikanel. Andra förtreta sig öfver att all militär saknas, hvarförutan intet agreeabelt sällskap är att påräkna. Dessutom är der ingen enda bal, ingen gång vira, intet spektakel, ingen eldsvåda, ingen som vill dö, intet barnsöl, intet skott, ej en gång på en tätting. En och annan dam vill nödvändigt ha in en förförare eller en bof, hvilken rassar och far fram likt en vild Turk. Min egen hushållerska har äfven gjort sitt lilla till i följande, som jag finner, ganska rigtiga och fina anmärkning. Ni låter er enögda gumma stå och baka pannkakor. Detta, säger hon, låter sig icke tänkas, när man är enögd. Man måste då mot kolelden beständigt vända en och samma sida, hvaraf följden blir, att man inom natt och år blir som

månen, svart och förkolnad på den ena samt ljus och mensklig på den andra halfvan af kroppen.

En af mina kusiner, en sjutton års flicka, frågar, om det då verkligen blir något parti af, i annat fall beklagar hon sig, att hafva blifvit narrad till att läsa en roman, den första i hennes lifstid, der ingen kärlek förverkligats. Och jag tillägger, visserligen såg man den beskedlige Lafontaine på sin tid låta de älskande hjertan gå och pjolra hela 100 ja 200 sidorna innan någon kärleksförklaring kom till stånd, och kanske tjugu fem innan första salfvan gafs, det vill säga första kyssen; men när de älskande väl kommit fram i elden, så skonade han dem icke, utan lät det tillgå helt lusteliga. Ni åter tyckes vilja, som ordspråket säger, spara ert krut för döda kråkor, det vill säga, tills personerna aflidit, och då saligen låta kopulera dem.

Ni synes dessutom icke vara någon fruntimmers kännare. Hur kan ni begära, att en

bildad dam skall stå ut med att läsa en bok, der föga eller allsintet af hennes kön vidröres, och der sådant äntligen förekommer, är den ena en kokett guvernant, den andra halt och enögd, den tredje en utklädd karl och den fjerde, jag menar den första, er *Christine*, tar hin onde innan man väl fått göra hennes bekantskap. Men ännu en sak. Ni lemna så godt som i mörker det der ascistansmålet. Känner ni då icke tryckfrihetsförordningen, som bjuder, att rättegångshandlingar icke få stympade, utan i sin helhet, utgifvas? Jag menar icke härmed, att ni skall aflassa på oss hela den smörjan för att därför låta oss betala lika mycket som för processen mot Fransyska exministrarne; men ni kunde trycka den serskildt.

Slutligen och för att ej längre uppehålla er, så yrkar jag först och sist, att ni låter det gå litet raskare, och att på trettionde sidan härefter vi åtminstone måtte få se skynten af någon slags kärlek, den må nu i guds namn bli hur som helst: ägg eller vind-

ägg. Och härmed befaller jag eder i den stora Apollos hand, alla vitterhets idkares stöd och patron! Måtte han bättre än jag förmå taga eder per aures, för att leda eder fram till det föresatta målet! Farväl!

En *Läsare.*

5.

Författarens Svar.

Min högtärade Herre och Mæcenat!

För edert likaså upprigtiga som vänskapsfulla bref af den 17 passato får jag af lägga min ödmjuka tacksägelse, med fullkomligaste erkännande af mitt förseende, hvilket jag genast skyndat att rätta, dels genom hela brefsamlingens uppbrännande, dels genom en skrifvelses afskickande så väl till gamla grefven, som till Nahum och Julius, att genast påskynda sina lefnadsödens snabba fortgång, och väntar jag härå postdagligen svar. Jag har derjemte, till ett kraftigt påskjutsningsmedel, låtit de tvenne unga vännerna förstå, i hvilken misskredit de sätta sig hos

de sköna, om icke snart någon kärlek följer. Likaledes har jag i en epistel, likväl anonym, föreslagit den förra guvernanten, i fall det skulle gälla hårdt på, att hals öfver hufvud begifva sig till Upsala, der gifta sig med Nahum och hålla spisqvarter för studenter. Tit. täcktes sålunda gunstbenäget inse, att jag sökt sätta allt mitt maschineri i gång.

Slutligen, och hvilket jag nu först, dock under tysthets löfte, yppar, har jag i Stockholms Dagligt Allehanda låtit, och det med antiqua stil, hvilket kostat dubbelt emot vanligt, införa en annons: "att en ogift herre, ganska hygglig och något tät — hvarmed jag ej menar penningtät, utan tät i allmänhet — önskade sig en huld och älskvärd ledsagarinna genom lifvets ofta törn- och tistelsåddad; hans pretentioner voro icke stora; visserligen såge han på ungdom, men förnämligast på ett ädelt hjerta, trohet, uppriktig tillgifvenhet och en stilla belåtenhet, m. m." — Denne ungarl var ingen annan än min Bergström. Femtiofem biljetter erhöll jag

till återsvar med uppgifven adress. De fleste af de sig anmälande voro bedagade, någre temligen unga. Då jag nämde friaren: *Nahum Fredrik Bergström*, drogo sig alla tillbaka, påstående att han icke vore någon karl i verkligheten, utan blott en romanhjelte, hvarmed ingen menniska kunde finna sig belåten. En enda blef ståndaktig; det var en bysatt aktris vid theatern. Hon yttrade sig villig att tråda i äktenskap när som helst, emedan, såsom orden föllo sig: "hon ofta i theaterpjeser fått undergå dylikt, nemligen, att gifta sig i inbillningen." Hon förbehöll sig likväl att dessförinnan blifva ur häktet förlöst. Då jag sjelf är en oförmögen karl, var det mig omöjligt att villfara hennes önskan.

Skulle icke ni, min herre, hvilken uppgifver eder för *Läsare* (förmodligen från Norrbotten), kunna skaffa ett skiekligt ämne, ett värdigt föremål för min hjelte? Någon, som t. ex. deltagit i de så kallade Norrbottiska icke elf-, men engla-dansarne? Un-

der afvaktan på höggunstigt svar, har jag
äran framhärda Tit.

ödmjuka

Författare.

X. Kapitlet.

*Hu! det är kallt att gå på jordens yta
I munkedrägt, och heta Peregrinus.
Jag längtar åter till det gamla hemmet,
Der sorl och larm, ett evigt stridens buller,
Der dofva åskor utaf djupa suckar,
Och utaf tårars svall från qualens klippor,
Förta det stilla, men dock skarpa ljudet
Af verldsharmoniens näktergal, den lilla,
Som sitter tyst, men slug, i verldens centrum
Uppå den stora, ljusa liljeklockan,
Och breder sina små, solklara vingar
Med sken utöfver de planeters kulor,
Och sjunger så, att man kan blifva galen.*

NICANDER.

Det var en herrlig Majafton. Viken vid Gårdshamra låg, som en bländande flickas arm på en grästapet, utsträckt mellan björkdungar, sippbeströdda stränder och behagligt rundade kullar. Den fattade med sin lilje-hand en hel solfjäder af ljusbestrålade lönnar, hvilka med sina nyspruckna löf skuggande nedhänge öfver vattubrädden. I den-

na löf-, vatten- och blomster-ängd satt Paulina, grefve Liljeconvaljenstolpes enda, sexton-åriga dotter, och spelade på luta. Tätt vid hennes fötter sorlade det sakta vattenfallet af en bäck, som sökte i slingrande bugter sin väg ned åt viken. Näst suset af en stilla sommarvind, hvilken med sina lena vingar vidrör de dallrande och skimrande bladen, erbjudes väl för örat och känslan knappast något angenämare än brusets af ett kristallklart vatten.

Också lyssnade Paulina mer än hon spelade. Stundom blundade hon med ögonen hela långa stunden, för att höra det jemna, beständiga sorlet, någon gång skiftande genom ett flytande spån eller något annat, som satte sig fast mellan stenarne, och liksom dämde den obehindrade farten. Då arbetade de små vågorna, liksom med ett pip, ungefär som biens vid förestående svärmning eller någon öfverhängande fara, för att få den lilla seglaren loss. Det lyckades äntligen

ligen, och nu återtog den lugnade bäcken sitt förra ljud. Detta förnöjde Paulina obeskrifligt, och, då hon sedan öppnade ögonen, var allt så nytt och underbart omkring henne. När hon några stunder jollrat med denna lek, satte hon sig att se längs utåt bäcken. Då fann hon det så roligt att betrakta de små krusningarne, mörka i skuggan, men åter uppglittrande i solskenet; så lustigt att beskåda de kommande och bortflygande fjärrilarne, än parvis, än i flock, än åter en och en. Ingen dröjde. Blott ett par sekunder hvilade den ostadige på hvarje blomma. Så kommo trollhästar med sina breda, surrande och lysande vingar, viga som blixten i sin flykt. Midt framför sig till venster hade hon utsigt öfver vikens hela spegel, och på sidan en blomsterkulle med nyss uppblommande, sött doftande narcissor och violer. Längre bort en klipphäll, hvilken allmänt kallades Echo-berget, emedan ett melodiskt genljud derifrån lät höra sig, hvilket åter,

ehura ej så starkt, besvarades från ett annat midt i viken. Det förnöjde henne att låta dessa återsvar leka med hennes toner, hvarvid hon mellan hvarje ackord lyssnade och smålog. Till det först omnämnda berget hörde jemväl den egenheten, att när solen derpå kastade sina aftonstrålar, bildade det för ögat, mellan asp, rönn och hasselträd, en människofigur, insvept i sin gröna, vidtomfattande mantel. För att fullkomna synvillan, hade den fordna ägaren låtit i klippspetsen uthugga ett qvinnoansigte. Gick man på sidan af berget, uppslingrade sig en gångstig till höjden, ofvanpå hvilken en slät gräsplan utbredde sin rika matta, som ägde midt uti en källa, hvars späda rännil genom en uthuggning ledde sig ned, och förenades med den språksamma bäcken.

Paulina återtog sitt instrument, och började efter några löpningar att spela och sjunga den bekanta visan: "*Jag väntar dig.*" Knappast hade hon slutat den första versen, förrän ett mildt och melodiöst återsvar af en

flöjt klang henne från bergshöjden till mötes. Hon blef förskräckt; men satt dock stilla i förväntan att få höra fortsättningen. Men allt var åter tyst. Hon började då den andra versen, oviss om ej hennes inbillning gycklat med hennes sinnen. Efter dess slut hördes ånyo samma efterklang. Hon fattade i största hast sin luta, och skyndade till ett på sidan stående tempel, för att derifrån medtaga sin schavl och sin sykorg, sedan nedstiga i den lilla grönmålade båten, och sjövägen begifva sig hem, en rymd af blott några hundra alnar eller litet deröfver. Under det hon sysselsatte sig att hopplocka sina småsaker: fingerborgen, stålsaxen med sina förgyllda ritningar, den lilla nålboken, hvaren Förgät mig ej, ett minne af Julius, låg förvarad, det snöhvita nystanet med sin nummer på den röda, i toppen fästade lappen, kom hon händelsevis att kasta ögonen i en reflexions spegel, hvilken sommartiden var uppsatt i templet och vände glaset mot sjön. Med förvåning skådar hon deri en henne alldeles

okänd, som hon kunde tycka, tjuguarig yngling, med lockar ljusa som sommarskyar, lätt fallande kring kragen af en himmelsblå rock, och med ett par spelande ögon och rosenfärgade kinder. Han stod liksom begrundande. I samma ögnablick framkom en annan, och de båda gestalterna föllo i hvarandras famn. Hon kunde ej, i anseende till hastigheten, se den sednares ansigte; men när de båda åter vände sig mot sjön, hur stor blef icke hennes förvåning och glädje, då hon i den sist anlände igenkände Julius.

Hon ilade ut, kastade korg och nålbok och alltsamman ifrån sig, och ropade: "Julius! Julius!" — Intet återsvar mer än genljuddets, som efterklingade "Julius! Julius," och åter framhviskade ut på sjön "Julius." Hon röjde sig väg genom snåren upp till berget, förnyade ropen; men ingen svarade eller syntes. Slutligen återvände hon till templet, satt ännu en lång stund och såg i spegeln; ack! synen var försvunnen. Hon började gråta. — "Stygga Julius, som så kan springa undan

för sin syster! Jag skall min sann banna dig, när jag kommer hem." — Härpå hopsamlade hon sina småsaker, och satte sig i båten för att ro tillbaka.

Farkosten hade ej väl landat vid stranden, förrän hon hoppade ur, glömde både schav!, luta och sykorg, och skyndade in i salen, hvars dörr uppslogs på gafvel, under ett hänryckt anskri: "Hvar är Julius? Är han intet här?" — Derpå flög hon genom alla rummen intill sin mor, fattade om hennes knän: "hvar är han? hvar är han?" — Slog ihop händerna, började leta bakom skåp, dörrar och stolar, liksom han der skulle hafva gömt sig, sprang åter ut, gjorde en rund kring byggningen, derefter ned i trädgården och så tillbaka. — "Pappa hvar är Julius?" — "Han är i Upsala!" — "Nej! han är här, jag har sett honom, jag har hört honom blåsa flöjt, och jag har äfven sett hans unga vän, Nahum eller Fredrik, hvilket jag hellre vill kalla honom." — "Är du tokig flicka? Julius kommer ju icke förrän i morgon, om intet almanachan bedrar

mig. Han skref ju i brevet: den 16 Maj *), icke förr, är jag, vill Gud, hos min pappa och mamma och min goda Paulina." — "Åh! han är här, det försäkrar jag pappa." — "Nå, om du icke tror mig, så fråga domestikerna om någon resande anländt."

Paulina sprang till kusken, och fick det svar: "ingen grefve har här synts till." — Hon berättade nu för sina föräldrar den syn hon haft, och tillade: "på det intet pappa må tro, att jag narras, så vill jag beskrifva, (härvid flög en lätt rodnad öfver kinden), hans vän Fredriks utseende." Sedan hon tecknat personen, sade den gamle grefven: "din beskrifning är träffande; men hur skall jag förstå allt detta? Du har säkert, hvad man säger, sett i syne." — "Nå, än Julius då?" inföll grefvinnan. — "Ack! Julius, han var så vacker, med sina mörka, hängande lockar, med den hvita broderade kragen, som föll nedvikt kring halsen. Men jag tyckte, att

*) Infaller på *Peregrinus*. Se det anförda motto, jemfördt med Kongl. Sundhets Collegii afhandling om barnförlossningar, uti Kongl. Vetenskaps Akademiens almanacka för år 1831.

han blifvit så lång och manlig." — "Låt oss intet mer grubbla härpå, fortfor grefven, i morgon få vi ju alla omfamna honom och hans vän, och dermed basta." — "Ack! utropade Paulina, låt oss då dricka thé i templet, och der öfverraska dem!" — "Paulina, hviskade grefvinnan, stör ej din pappa, han har nyss fått tidningarne, och önskar då, som du vet, tystnad." — "Ja! Ja! mamma lilla! jag vet det; men jag kan ej tiga med den elaka Julius." — Härvid lutade hon sig mot grefvinnans bröst. En varm tår glänste i ögat; ömt tryckte hon sin mor mot sitt hjerta, kysste hennes panna, och smög sig på tå ut, smått runkande på hufvudet.

Hur det var, rådde dagen derpå, vid Gårdshamra en mer än vanlig rörlighet och beställsamhet. Det såg ut som man väntat fremmande. Till och med grefven gick i ett af sina helgdagsplagg, och det var icke utan, att Paulina vägde mellan en hvit och en ljusblå klädning, icke af fåfånga; men för att söka göra Julius bäst i läg. Tidigt på

morgonen voro sal och förmak skurade, ditto ungherrarnes rum, nystärkta gardiner uppsatte, fönstren rentvättade, gården sopad, dammet från blomsterkrukorna afblåst, vingarne ånyo stäckta på gässen, ett nytt trädfat framsatt för svarta Morian, och foten på ena grindstolpen omtjärad. Paulina sysselsatte sig nästan hela förmiddagen med att putsa blomsterparterrererna, och sjelf gick hon och biträdde trädgårdsmästaren med gångarnes krattning. Straxt på eftermiddagen rodde hon med en piga öfver till templet, lät iordningstäda detsamma, upphänga kring väggarne små blomsterguirlander och midt uti en stor krans af violer, oxläggor och syrener, med bokstafven *J* i sin medelpunkt. Mot aftonen kommo grefven och grefvinnan landvägen till stället, sedan de förut tillsagt, att, när de unga herrarne anlände, skulle de begifva sig bortåt echoberget och templet. Qvällen var lika skön som den föregående. Alla suto tysta och väntande. Ändtligen afbröt grefvinnan: "Paulina, sade hon, tag din luta, och sjung

något vackert stycke." — Paulinas hjerta började klappa; hon påminte sig gårdagen. Med darrande hand fattade hon instrumentet, och började med en något sväfvande, men melankoliskt smältande stämma: "*Jag väntar dig.*" En oförmärkt tår tillrade utför grefvinnans bleka anlete; ty hon tänkte på sin Julius, och grefven kunde ej undertrycka en lätt suck. När första versen var sjungen, gjorde Paulina ett uppehåll, och, o underbara skickelse! då höjde sig i samma stund en mild flöjtstämma fjerran ifrån i luften till återsvar. Alla hjertan lågade. Man tordes knappast andas.

"Se, der är Julius," ropade Paulina, och pekade på reflexions spegeln. Ögonen riktades nu ditåt, och som en blixtnö var man utom templet, och efter några minuter slutet i den väntade, efterlängtade ynglingens armar. Så kom ordningen till Nahum, hvilken vi hädanefter vilja kalla vid sitt andra dopnamn, *Fredrik*, emedan Paulina så önskat. — "Ack! min Gud! hur likt" utbrast Paulina, i det

hon blef honom varse och slog händerna tillsammans, utan att komma ihåg att hälsa. — "Du elaka Julius," härfpå föll hon sin bror ånyo om halsen och gret, och de greto tillsammans, "som så kunde narra mig i går! Jag har för omaket ej fått en blund i mitt öga på hela natten; men nu är allting glömdt, ty du är här, här, hos din pappa och mamma, och hos mig!" — "Nå, hvad du är efterhängsen," sade grefvinnan, "du klämmer ju honom, så att han ej kan framföra ett enda ord! Se så barn, sätt er ned." — "Välkommen, välkommen, herr magister Bergström." — "Kalla honom icke så utan *Fredrik*," sade Julius, "min Fredrik, eller Julius's Fredrik, eller mammans Fredrik, eller hur mamma vill." — "Nå, välan då, *vi krusa ej*, Julius och Fredrik, se der är plats; sitt nu beskedligt stilla, ni behöfver hvila er efter resan."

Någon förlägenhet röjdes väl i början mellan fremlingen och det öfriga sällskapet; men efter en half timma var detta bekymmer

öfverståndet. — "Ser du hur grannt jag låtit utstyra lusthuset," yttrade Paulina, "allt för din skull, lilla näsperla. Men det är ju fasligt, hvad du blifvit stor, alldeles som en professor." — "Du pratar då, så att ingen annan får säga ett ord," inföll grefven. "Du gjorde mycket bättre, om du stoppade pipan åt mig. Se der! har du länsmannen på köpet." — "Än de andre herrarne?" nickade hon småleende. — "Vi röka icke," genmålte Fredrik. — "Jo litet kan jag röka," sade Julius. — "Ack! det var för roligt," utbrast Paulina, "jag skall straxt laga till en dugtig pipa åt dig, klar som en flöjt; men du får intet bolma, och intet blåsa tobaksröken i ansigtet på mig. Uff! då nyser jag och gråter. Se der pappa! se här Julius! Än din Fredrik då?" — "Jag tackar, jag röker ej." — Julius satte sig med en lång turk; Paulina bredvid att se på, emellanåt bortviftande röken med sin näsduk. Grefven öppnade nu ett samtal om Upsala, dess landshöfding, erkebiskop, konsistorium, professorer och docenter, om ångbåtsfärderna med mera dylikt.

”Nå, nu skall ni bekänna kort,” inföll Paulina och hotade med fingret: ”hvarföre gycklade ni med mig i går. Se, här på hand bär jag ännu en strimma efter en törnbuske, hvilken ref mig, när jag ropade efter er.” — Härpå berättade hon hela händelsen med flöjten och synen i spegeln. — ”Allt det der känna vi ej, svarade Julius, så mycket mindre, som vi i går ännu befunno oss qvar i Upsala.” — ”Åh, du narras! Hvarföre dölja rätta förhållandet?” — ”Jag försäkrar att så är, fråga Fredrik.” — ”Ja, så är det, instämde denne. Fröken har kanske under en liflig inbillning förestält sig allt detta.” — ”Nej, nej! det är så mycket sannare, då jag nu igenkänner den himmelsblå rocken. Det var emellertid högst besynnerligt.”

Det torde nu vara tid att lemna läsaren, hvilken författaren, ända från kapitlets begynnelse, behandlat likasom han icke varit till, några upplysningar. Orsaken, hvarföre Fredrik kom att medfölja till Gårds-
hamra,

hamra, faller sig gifven i den nära vänskap, hvilken sammanknutit de båda unga vänerne; dertill kom grefvens uttryckliga önskan, på det hans son under sommaren måtte äga ett godt sällskap, så väl vid sin läsning som sina nöjen. Han ville också härigenom afbördas en gammal skuld. Skälet, hvarföre de, tidigare än annars, afreste från akademien, låg i den plan grefven hade, att den följande månaden låta sin fru grefvinna begagna någon hälsobrunn; emedan hon, allt sedan händelsen med Lasse-Maja, dels af skrämsel, dels af harm, befunnit sig skräpig. Närmaste tillfälle erböd Sätra eller Loka; men grefven ville, som han sade, slå två flugor på en gång, och hade fått i sitt hufvud, att Medevi vore bäst: "emedan statens kräfte, den riksförderfliga, dumma, gagnlösa kanalen strök förbi den trakten, och han ville nödvändigt med egna ögon öfvertyga sig om företagets jemmerlighet." Resan var utsatt till slutet af

Maj, och Julius samt hans vän jemte Paulina, det vill säga hela hushållet, skulle äfven medfölja.

Morgonen derpå vid kaffedrickningen kom Julius insläpandes med en stor kappsäck, hvilken såg ut som en död varg, uppslog midt på golvet ett fällbord och började snöra upp. "Här pappa, är mitt betyg öfver min theologi-examen, den stora, förstår pappa; der står *cum laude*, hvilket betyder: det var rätt galant min gosse. Här är betyget öfver min nations examen; den var hvassare att bita på, men jag tog densamma styft nog. Här är krutet och kulorna, hvarmed jag skulle knäcka Bosander; men då pappa ej skickade mig några penningar till bössa, så står saken in statu quo, det vill säga, han är ännu icke skjuten. Här, men det skall Paulina se på, här är min disputation, hållen den 6 Maj, det vill säga för tio dagar sedan; se hvilket grant omslag! Här frammanföre står dedikationen till min goda pappa och mamma." — "Gud bevars,

hvad ni har mycket att läsa," sade Paulina; "se på, hvilka underliga kråkfötter der stå." — "Det är Arabiska skall du veta," genmälte Julius. "Ytterligare för min pappas räkning en liten satir i manuskript, kallad: *Rikskrukorna, eller sådan som klangen är, sådant är Rådet.* — "Vasserra, vasserra!" utropade grefven, "det var prägtigt, tack skall du ha, min gosse!" — "Ytterligare för dito dito: *Den heliga alliansens trosbekännelse, de Europeiska folken enfaldeligen att förhålla.*" — "Åh! vasserra, vasserra!" fortfor grefven, "det var oförlikneligt. Har du mer af den sorten?" — "Jag vet ej, jag skall se efter! Jo, se här: musik till Vårsång, dedicerad till den studerande ungdomen uti Upsala, orden af en prest i Stockholm, musiken af Arrhén von Kapfelman. Den skall Paulina få. Se der! Vänta, hvad kan här vara för kras? *Bevis att två gånger två äro fem*, med dedikation till finansministern S — — —." — "Ha! ha! skrattade grefven, jag förstår, han med kragen. Den

satsen skall bli rätt artig att se utredd." — "Nu har jag intet mer åt pappa; men här, Paulina, gissa hvad det kan innehålla? Det är för din räkning. Detta paket förvarar de superbaste blomsterlökar af alla möjliga slag; hyacinter, liljor och tulpaner; och detta, med blåa papperet, en mängd rara blomsterfrön." — "Ack! ack!" utropade Paulina, och hoppade omkring på golfvet; "du elaka Julius, som är så snäll, dem skall du genast i dag hjälpa mig att sätta, din stygga unge!" hvarvid hon föll honom om halsen och kysste honom.

"Och om äfven jag får lof att bidraga med en ringa gåfva," afbröt Fredrik, i det han framräckte en ritning. "Jag har först på ett år börjat teckna. Arbetet är tyvärr högst ofullkomligt." — Paulina stod häpen och förvånad. — "Hur skall jag förklara detta?" — "Förlåt, pappa och mamma, sade Julius, vår lilla osanning i går. Vi ha verkligen varit på Gårdshamra tvenne dagar. Vi anlände den femtonde på

qvällen, låto qvarsätta vårt åkdon i Mellstorp och vandrade hit till fots. Sednare på aftonen ernade vi öfverraska med musik i mänskenet; men hur vi samspråkade, beslöto vi att tillbringa natten under öppen himmel, och ej förrän den följande dagen gifva oss tillkänna, isynnerhet som det var fullmåne, och vi icke på nära ett år sett Guds klara sol gå upp. Under denna öfverläggning varseblefvo vi, från vår bergspets, Paulina, och hälsades af hennes luta och sång, hvilket jag besvarade med min flöjt. Under tiden satte sig Fredrik och aftecknade Gårdshamra, äfvensom templet och kullen, i det ögnablick Paulina fattar sin luta och spelar derpå." — Alla samlade sig kring taflan och försäkrade, att Paulina var väl träffad. Hon rodnade, neg för Fredrik och tackade. — "Än lilla mamma då," inföll hon efter en paus; "stackars mamma, hon får allsintet." — "Tålmod! tålmod!" sade Julius: "se här det nyaste häftet af modejournalen, det skall mamma studera

på, tills vi resa åt Medevi." — "Nej!" jollrade Paulina, och småluggade Julius, "nu får du ej längre stå här vid den gamla kappsäcken, du måste följa med mig ned i trädgården och se hur städadt och snyggt jag har, och din vän skall också medfölja. Se så, lägg nu bort de lärda sakerna. Jag har så mycket att säga och visa dig."

Det hjälpte ej; han måste lyda. Paulina sprang långt förut och kastade än en krusbärskart, än en utsprucken syrenqvist på Julius; slutligen kom hon tillbaka med tvenne narcissor, fästade den ena i bröstet på sin bror med tillägg: "se det får du, för du är beskedlig," räckte den andra åt Fredrik: "om jag får lof, Herr Fredrik." — "Herr Fredrik," sade Julius, och slöt dem i sin famn, "ni skall kalla hvarannan du." — "Ja, ja, bästa Julius, du, du, jag skall komma ihåg det till en annan gång." — Nu skulle allt synas och granskas, jemväl äppel- och päronträden, om de lofvade mycket frugt, ehuru de knapt hade hunnit

i blomma. "Se här," pekade Paulina, en splitter ny rosenparterr. Pappa kallar honom den Julianska; ty der äro endast höstrosor satta." — "Jag förstår," genmälte Julius, "pappa har härvid haft i tanken den Julianska tideräkningen. Men," i det han vände sig till Fredrik, "hvarföre är du så tyst?" — "Jag," sade denne småleende, "icke är jag så tyst." — "Ack! han har kanske ledsamt," småsuckade Paulina, "du, du skulle jag säga." — "Tvertom, bästa Paulina, blef svaret, jag har för mycket roligt." — "Är det upprigtigt." — "Så upprigtigt som blicken i ditt rena, oskuldsfulla öga!"

Två saker utgjorde nu på Gårdshamra de förnämsta föremålen för eftertanken och de dagliga samtalen: resan till brunnen och en fest för de under godset lydande bönder och torpare. Till den förra rustade man sig med all ifver. Grefven lät syna vagnar och seldon, tillkallade en sadelmakare och en målare för att laga, omkläda och uppmåla. Fruntimren arbetade jemte en från staden

hemtad symamsell på söm och broderingar. Blott om aftnarne ägde Paulina ledighet. Julius och Fredrik ströfvade kring berg och baekar, fiskade, botaniserade, läste, skuro sig metspön och käppar, besökte grannarne, hjälpte fruntimren emellanåt att spjelka valfiskben, föreläste ur Frithiof, Shakespeares Romeo och Julia, hvilken Fredrik öfversatt på prosa, Cervantes, Don Quixote, Lidner, Walter Scott, med flere. Så förflöto dagarne.

Hvad festen angick, var förhållandet följande. Sedan uråldrig tid plägade ägaren af Gårdshamra midsommarsaftonen anställa för sina underhafvande en högtidlighet, då de dansade kring midsommarsstången och erhöillo välfägnad. Denna lofliga plägsed hade äfven den nu varande innehafvaren iakttagit; men, emedan han nu skulle resa bort, och ej efter vanligheten kunde med sin familj personligen bivista festen, beslöt han, att i stället låta densamma för sig gå innan affärden, och Pingstafton bestämdes till dess firan-

de. I förmodan att det torde roa läsaren, vilja vi derpå lemna en liten beskrifning.

Utanför byggningen lågo tvenne gårdar, en inre och en yttre; den förra med sina sandade gångar, den sednare gräsbeväxt, med undantag af stora körvägen. På planen af denna såg man frampå aftonen en hel skara af underhafvande, män och qvinnor, gossar och flickor församlade. Alla voro utstyrda i sina bästa plagg, och nästan lika klädda. Ett och annat undantag röjdes. De hustrur eller pigor, hvilka fordom tjent på herregården, och ville gälla för något "likare," utmärkte sig genom en och annan mera nymodigt tillskuren klädespersedel, isynnerhet tröjorna, hvilka buro den så kallade herregårds snitten; äfven i hårbanden framstack denna åtskillnad. Högtidligheten tog sin begynnelse med att på den gröna planen springa *Sista paret ut*. Det var lustigt att åse de klumpiga bonddrängarne, huru de luffsade åstad för att fånga sig en "jänta," och stundom, under flickornas gapskratt, stupade på näsan.

Härvid kunde man tillämpa den allmänna anmärkning, att de menniskor, hvilka hafva djur under sin vård, ofta taga sedvanor efter dem. Man skall nemligen finna, att en ladugårdspiga har en helt annan gång än en kammarpiga, en oxdräng en annan än en stalldräng, den som mycket kör i åkern en annan hållning, än den som sitter och kör lass och foror. Äfven i uttalet finner man ej sällan denna utmärkelse. När man nu såg de lekande i sitt anlopp, kunde man lätt utpeka: der kommer en calf eller stut, der en qviga, der en herregårdsdragare och så vidare.

Nu syntes en ung bonddräng, utstyrd till ett slags Bacchus; han drogs på en öltunna under mycket hurrande och hviftande med hattarne. Leken upphörde. Man satte sig ned i det gröna: de gifta karlarne och qvinnorne för sig, och ungdomen midt emot. Bränvinstumlaren började dansen, och vandrade laget om. På samma gång utdelades ost och bröd. Så framträdde

Bacchus med ölstånkan. Sedan man tagit denna förfriskning, hördes en viol vara i antågande. Då sprungo alla upp, och inom ett ögonblick rörde sig hela massan i en hurtig slängpolska. Qvinfolken kastade sina halsdukar och karlarne sina hattar och rockar i en hög. De blänkande skinnbyxorna, de röda eller blå strumpebanden, de fläktande skjortärmarne, det upplösta och i fria lockar fladdrande håret, framstälde en brokigt skimrande taffla, hvori blandade sig de unga flickornas nätta lifstycken och en och annan glimrande guldring. Nu var man outtröttlig. Här gafs ingen rast eller ro. Bonddrängarnes ben kastade sig om hvarandra, hastigare än spånor och halmstrån under en våldsamt väderil. En timma efter solbergningen uppdukades maten på långa bord, och man satte sig att spisa. Den äldsta af bönderna, en silfverhårig gubbe, föreslog med ölbägarn i hand skålarne, hvarvid det hurades utan mått. Skålarne yoro minst tio å tolf. Efter måltiden togo alla i en dan-

sande ring. Julius och Paulina framträdde äfven i kretsen, och luften skallade ånyo af jubelrop, hvarefter bondpojkarne hurrande upphöjde och kringburo sin unga grefve, och bondflickorna sin sköna fröken. Slutligen framstego alla, fattade nådig grefven och grefvinnan i hand, tackade och aflägsnade sig.

Julius, Fredrik och Paulina gingo ned åt sjön, och satte sig i båten att ro. Vattnet stod mörkblått, men lugnt. Klart nedskimrade aftonstjernan, och försilfrade de från årbladen fallande dropparne. Julius framtog sin flöjt och blåste: "*Hulda Rosa, fjärlin frågar,*" hvartill Paulina sjöng orden. Det märkvärdiga var, att när orden: "vakna, se det dager är," framklingade öfver vattenspegeln, blef det verkligen dager; ty månen rann upp öfver skogstopparne, ehuru i aftagande, och blänkte på stränderna midt emot. En och annan fogel började att småqvittra. Fjerran i skogen hörde

man

man ännu bondflickornas trallande. Man framrodde till echoberget. Här höll man med båten och instämde ånyo i musik och sång. — "Åter är du så tyst," sade Julius till Fredrik. — "När hjertat är fullt, blifva orden så få," var hans svar. — Härvid undföll honom en suck; Paulina lekte med fingrarne i vattnet, och slog ned ögonen. Man återvände hem.

Blott några dagar återstodo till affärden. Julius och Fredrik hopbundo en bok till resjurnal, man utvalde äfven tjenlig läsning för resan. Grefven å sin sida inpackade alla riksdagstal och memorialer, hvilka blifvit hållna *emot* kanalen, äfvensom sina *Strödda Tankar*, rörande detta ämne. Betjenten förseddes med en ny rock, och för kammarjungfruns räkning utgallrades ur garderoben åtskilliga klädningar. Inspektoren presenterade karfstockarne, der dagsverkena voro inskurna, och grefven tog dem tills vidare i sitt förvar, under erinran till

denne, hvad han i grefvens frånvaro hade att efterse, verkställa och iakttaga, insynnerhet, "att ej låta rida sig på näsan af någon herr löjtnant eller kornett, i afseende å monderingen; kronans rätt må hållas i helgd, men ej en hårsman deröfver." Likaledes utfärdades fullmagt i afseende på möjligheten af någon vigtig sockenstämma: "ty satan passar alltid på det lägligaste tillfället, och presten är ett enfaldigt får, som landshöfding och kronfogde kunna vända hur de behaga. Kommer hästdoktorn åt trakten, skall han anmodas fara upp, och emottagas höfligt och anständigt, samt inlogeras i unga grefvens kammare, och njuta all möjlig upppassning, likaledes skjuts till staden!"

XI. Kapitlet.

En filosof af det lyckliga slaget, finner i verdens lopp flere ämnen till löje än tårar.

Svenska Akademiens Handlingar.

Den som besökt Medevi skall visserligen erkänna, att denna hälsobrunn framför

andra, äger en högst behaglig naturomgifning, och, såsom Tuneld säger, är belägen i en ljuslig ort. I fjerran framför sig bar det den källklara Vettern, omkring sig svala och angenäma löfskogar, och på sidorna snygga herregårdar, en välmående allmoge och rik tillförsel. Det synes väl ligga något täppt och lågt; men under de månader brunnen begagnas, kan man vistas öfver allt, utan fruktan för sumpiga ångor eller en osund luft. Midsommars aftonen lockar till detta ställe en stor skara människor. Der hålles då ett slags hästmarknad, och beklagansvärd den, som på qvällen den dagen nödgas begifva sig till brunnen; han kan vara viss om, att vid hvart femtionde steg möta marknadsfolk, hvilka i friska tag och under det förfärligaste damm rulla med sina vagnar utåt vägen. Sjelfva midsommarsdagen är brunnsbal; inkomsten tillfaller de fattige. I salongens öfra ända svettas då de dansande brunngästerna jemte andra, hvilka för tillfället deltaga i nöjet, i den nedra ser-

veras, vid en rankig och ful disk, med thevatten, brännvin och smörgåsar. Åt dem, hvilka för sin förströelse begagna stället, lemna Motala en njutningsfull hvilopunkt, och till välfägnad den smakfullaste färska ål och lax, smultron och mjölk jemte en fräsande porter, hvilken sjövägen öfver Vettern gungat till stranden. För fornforskaren erbjuder Wadstena sina rika minnesmärken, och åt naturhistorikern Skenninge oxmarknad en outtömlig källa till imposanta betraktelser. Älskar man ett gladt umgänge, dans, musik, spektakel och väl försedda bord, förflyttar man sig till Linköping, hvilken också benämnes: *Lilla Paris*. Med ett ord, hvart man vänder sig, äro nöjet och belägenheten rikt omvexlande och mångfaldiga.

Det var här Liljeconvaljerna nedslog sina bopålar: grefvinnan för att dricka vatten, grefven för att betrakta vatten, nemligen kanalen, och de tre öfrige för att fara på vatten. Resan till brunnen gick lyckligt och utan äfventyr. Fredrik färdades

baklänges och hade solen beständigt i ansigtet, det vill säga Paulina, hvilken satt midt emot. Väderleken var högst förträfflig. Ingen enda regndroppe föll på grefvinnans nya hufvudbonad. Tvifvelsutan är också slutet af Maj den herrligaste reseårstid. Allt tillväxer då och frodas; det är idel ungdom; harmoniska sällskaper i hvarje skogslund; dans af fjärilar, mygg och flugor öfver alla rosor, trädtoppar och böljor. Hvilken tjusande prakt, hvilka doftande ångor utbreda icke de täcka, blommande trädgårdarne! Alla anleten äro gladdare. Den hårda årstiden är öfverstånden. Är ladan tom, så börjar naturen i stället att fylla sina händer med rika gåfvor. Boskapen tarfvar ej längre att stå och tugga på de torra halmpiporna, den får hvar dag kalas i det gröna, och äger deras herre intet rågkorn qvar i sin bod, har han åtminstone spenat, reddisor, patientia, och björklake ur naturens stora förrådshus.

Medevi var detta år mer än vanligt besökt. Ofta kan man icke förklara detta mi-

nus eller plus, hvilket uppenbarar sig i lifvet. Det tyckes förhålla sig med detta som med företeelserna i naturen. Det ena året stå alla frukträd nedtyngda af glänsande astrakaner och gullgula päron, ett annat år är knapt någon kart synlig. För den som fann sig road af att se människor och hafva sällskap, var detta brunnsår lockande. Grefvinnan sökte det mindre, i grefvens hufvud spökade kanalen; de unga slöto sig inbördes till hvarannan, och ägde nog i sitt tretal. Visserligen sneglade de unga kavallerierne på den vackra fröken, utstötte för henne sina platta fraser, tillturfvade sina hårlockar och ryckte emellanåt på halskragarne; men verkan blef ringa. Paulinas hjerta rördes af helt andra känslor. Det dagliga umgänget med Fredrik slöt henne, ehuru omedvetet, allt närmare till den lugna ynglingen, och Julius gick hemligen och fröjdade sig åt denna växande harmoni. Ack! vid denna ålder skimrar ännu en glimt af det försvunna Eden. Verlden har då ännu

icke aftagit masken för att visa sitt vederstyggliga skelett. Kärlek, vänskap, oskuld, sanning, upprigtighet, ett okonstladt väsen, som ej ännu blifvit fångsladt i conventionella bojer, se der, ungdomstid! dina skyddsgudar och din ljufvaste tillflykt!

Morgonstunderna tillbragtes naturligtvis vid brunnen, der ett och annat glas tömdes för sällskaps skull. Längre fram på förmiddagen promenerades i vagn. En del af brunns-sällskapet åkte då två och två tillsammans på små, nätta med fjädersäten försedda kärror. Merendels togs vägen framåt Nykyrka. På eftermiddagen blåste Julius flöjt, Paulina sjöng och spelade luta, eller ock ritade de tillsammans för Fredrik. Ledsnade man vid detta tidsfördrif, sökte man sig väg åt Vettern, och gungade lätt och gladt på dess böljor. Res- och dag-journalen blef ej heller förglömd. Här inskref än den ene, än den andre sina anmärkningar och reflexioner. Tröttnade man vid denna selsättning, roade sig de tre vännerna med

brefvexling. Fredrik förestälde då *Abailard* och Paulina *Heloisa*. Tiden aflopp icke utan ett och annat spratt. Merendels var Julius, i hvilken odygden mest lekte, en tillställare af dylikt. Vi vilja anföra ett af dessa.

Bland de vattendrickande damerna befann sig äfven en landtmätardotter, i högsta grad behagsjuk. Hon hade ett temligen hyggligt utseende; men hvilket helt och hållet vanställes af hennes tillkonstlade väsende. Jemte det hon anfäktades af denna onda genius, var hon äfven besatt af en annan, nemligen äktenskaps djefvulen. Hon ville nödvändigt gifta sig, kosta hvad det ville, och den allmänna kärleken till människor hade hos henne öfvergått i den enskildta till karlar. Det var ej utan, att något hvar vid brunnen gjorde denna anmärkning. En dag satte sig Julius och Fredrik ned, och skrefvo till henne ett kärleksbref i de mest besatta och bombastiska uttryck. — "Pistolerna," så började det, "ligga redan

spända på mitt bord att afgöra mitt öde, i fall jag skulle vara nog olycklig att flamma af en hopplös kärlek för er!" — Härpå kom kärleks förklaringen, målningen af hennes oförlitneliga skönhet, m. m., och slutligen löftet om de snart anländande presenter, hvaribland uppräknades en halfspann confekt och fem skålpund fikon. Underskriften lydde: "Eder evigt tillgifne tillbedjare, Uno von Trassenberg." — Brevet förseglades med ett sigill, hvilket tillhörde en f. d. kapten vid stånddrabanterna, en femtio års man, ogift, med krokiga stånddrabantensben och ett stort körsbär på näsan. Sigillet hade Julius på ett behändigt sätt vetat förskaffa sig till läns.

Mamsellen fick brevet. Som qvinnan sällan förmår att behålla en hemlighet för sig sjelf, såg man genast, morgonen derpå, landtmätardottern inbegripen i ett hemlighetsfullt samtal med några unga flickor af hennes bekanta. De höllo sig skilde från andra och läste på ett papper, än bakom

en syrenhäck, än bakom en knut, än bakom en kägelbana; man slog sina krumbukter kring kapitenen, som ströfvade gångarne utåt med sina krokiga ben, och tycktes ej yttra det ringaste tecken till kärlek. Vid middagsbordet jemkade sig, hur det var, vår sköna till kapitenen för att riktigt mäta och gradera hans kärleksbarometer. Den stod på nollpunkten, ja, han vore nära färdig att sjunka derunder, och hota med isbark och snöglopp. Den unga damen släppte honom likväl ej så lätt. Hon språkade med honom utan uppehör, och framkastade slutligen åtskilliga vinkar om konfekt, pistoler, halsband med mera dylikt. Detta var för honom ren Kaldeiska. Efter måltiden steg han upp, vände sig till Fredrik, hvilken händelsevis sutit straxt bredvid, med förfrågan, hvem det unga fruntimret kunde vara: "fan vet, hvad hon menade: hon kallade mig major, det jag aldrig varit, ordade om den hyggliga militären, frågade mig, hvar jag bodde, om jag trufdes i ensligheten, och på-

stod helt envist, att jag fått ett sabelhugg i näsan, hvilket prydde mig oändligt väl. Jag börjar tro, att hon velat drifva gäck med mig." — Fredrik underrättade honom, hvad han kände om damen, hennes namn och vistelseort, och försäkrade, att han verkligen tyckt sig läsa i hennes öga en mer än vanlig tillgifvenhet för herr kapitenen. — "Det ger jag den onde," svor denne till, "en gammal skräpuke som jag, skulle flänga åstad och gifta sig! Jag fick väl femton horn i pannan före årets slut." — Härvid stannade hela upptåget, och den sköna drog sig efter hand tillbaka inom sina fordna förskansningar.

Förrän vi sluta detta kapitel, vilja vi meddela läsaren åtskilliga figurteckningar, äfvensom en liten berättelse om grefvens resa till kanalen.

Bland de första figurer, hvilka om morgnarne instälde sig vid brunnen voro: de tveägne *Grosshandlare* från Göteborg, båda utmärkta för sin ogemena tjocklek.

De hade i all sin tid lefvat af Engelsk rostbiff, ostron, hummer och porter. De liknade två stora smörklimpar, som ännu ej kommit ned i smörasken för att erhålla krusning och form.

2:o En *Baron*, smal som en spröta. Om honom yttrar Paulina i resejournalen: "visst folk äro som vatten. Man må dela dem i sjöar, strömar, bäckar och pölar, det är och blir ändå samma rörliga, flyktiga ämne."

3:o En *herre i grå bonjour* med fysionomi af spader knekt. Om honom visste man ej mer, än att han för tre år sedan rest till Paris att köpa nya strengar till sin viol. Ville annars passera för ett slags virtuos.

4:o En *Enkefru Prostinna*; kunde aldrig få i sitt hufvud, att *Ryssar voro människor*, och antecknade alltid antalet af sina glas med prestnackar. Hon var en riktig kökspiga, rymlig som en gryta, med eldgafflar till ben, grytringar till öron, skyflar till

till händer och ansigtet som en eldbrasa. Läger man härtill munnen, så har man en blåsbälg på köpet.

5:o En *medicinæ kandidat*. Såg ut som kremor tartari och rabarber. Att han nyligen genomgått den anatomiska kursen kunde man förstå af hans fingrars rörelser, äfvensom af ryggen, hvilken alltid förde en lutande ställning, ungefär som hade han stått öfver ett dissektions bord.

6:o *Fröken P.* En yrhätta. Förmådde aldrig öfver två sekunder qvarsitta på ett ställe. Om henne har Fredrik i resjurnalen yttrat: "jag säger med Jean Paul, jag undrar, hur hon bär sig åt om nätterna för att kunna ligga stilla i sin säng?"

7:o En *Smålands prest*; lefde på suspension. Saken var den, att han från predikstolen råkat benämna hin onde en landstrykare. Konsistorium tog den sednares parti och suspenderade presten. — Och nu må med detta sjutal den komiska sidan af brunnspersonalen vara fulländad.

Vi öfvergå till kanalresan. Utom sina kanal-luntor och strödda tankar, medtog grefven äfven åtskilliga aktier, dem han ägde i kanalen, och hvilka han ernade korfästa på den första sluss han fick i sigte. Paulina måste qvarstadna vid brunnen för att hålla sin mor sällskap. Jemte Julius och Fredrik medföljde åtskillige herrar brunns-gäster. Man framkom till Motala, for upp på gästgifvaregården och frukosterade. En reslig man i kurirjacka och byxor trädde dem till mötes, och hälsade bekant på våra två unga herrar. Det var Carlvagnen. I förtroende berättade denne, att han såsom en föregifven kurir genomflackat halfva Sverige, utan att det kostat honom en skilling. I Skåne hade visserligen länsmanen, hvilken blifvit tillkallad, prutat emot att å Kongl. Maj:ts och kronans vägnar erlägga dagtraktamente; men sedan Carlvagnen skrifvit ett långt och skarpt memorial till landshöfdinge-embetet, med anhållan, att den tredskande länsmanen ge-

nast måtte afsättas, samt för denne i hållstugan uppläst inlagan, med hotelse att skyndsammast afskicka skrifvelsen, hade den arma harkranken af förskräckelse fallit till hönboken, och icke allenast utlagt pennin-
garne för förtäringen å gästgifvaregården, utan äfven på köpet undfagnat med en ståtlig frukost. Carlvagnen befann sig nu här för att bese kanalen. Fredrik förebrådde honom det elaka i det nyss berättade skälstycket. "Åh! lappri, svarade Carlvagnen, länsmän skall man plåga; ty de äro landets värsta blodsugare, isynnerhet den fattiga allmogens!"

Härpå gaf han sig i samtal med grefven, sade infall på infall om Platen och staten, och kanalen, samt hur hvar och en var galen, som i detta riksdike ville nedlägga sina fyrkar. Grefven blef alldeles hänrykt och erböd honom att medfölja på kanalfärden, ifrån Motala samt vidare till Berg, der de flesta slussarne befinna sig. Han anförtrodde honom derjemte i ifvern sin plan

med aktierna. — "Nej, nej! sade Carlvagnen, jag har ett bättre förslag att meddela; men det är tidsnog, när vi framhunnit." — Färden gick nu för sig långs utåt kanalen, genom ängar och böljande rågåkrar. Till höger, på andra sidan vägen, hade man nedanförl sig den brusande Motala ström, beprydd med qvarnverk, eller på höjderna, bredvid liggande, täcka landt gårdar. — Vagnarne fingo fara förut, och man fortsatte resan landvägen till Berg. Här råkade grefven i full furioso, slog upp sina Strödda Tankar, läste, skrek och deklamerade. — "Hvar äro aktierna," afbröt Carlvagnen. — "Här min vän! här!" — "Godt," fortsatte Carlvagnen, "nu begifva vi oss ut i tvenne båtar på Roxen, der vill jag midt på sjön hålla ett litet kort jordfästningstal öfver dem." — Man gick till strand, lånade sig farkoster, och begaf sig ett godt stycke ut på vattnet. "Basta! ropade Carlvagnen, här hålla vi." — Han framdrog aktierna. "Med herr grefvens tillåtelse," fortfor han, "låta

vi skådespelet taga sin begynnelse." Härpå reste han sig upp i båten och höll, under det han högt i vädret visade pappersrullen, följande monolog:

"Ve eder, J förförare, som sägen er vara guld och ären dock mindre än de lumpor, hvaraf J ären gjorda! J som lofven stort och hållen intet, gån omkring och förespeglen grossörer, brukspatroner och kräfstinna landtbrukare gyllene förhoppningar, dem J aldrig ernen uppfylla! Hvarvid skall jag likna eder? Vid skyar, som icke gifva regn. J skolen nu undfå eder välförtjenta lön. Bland millioner skuggor af Malmö diskontsedlar, dryga anslag till strömmrensningar, garnisons-sjukhus och allmänna magasins-inrättningar, skolen J vandra, ständigt sargade af öfverkorsande gåspennor, dömda att brinna i den underjordiska papperseld, som aldrig dör, så länge projektmakare, banker, riksgäldskontor, Judar och stående härar finnas. Blifve eder ändalykt en varnagel för alla assignanter, vaxelvinglare och stats-

låns befordrare! En qvarnsten skall bindas om eder hals, och J skolen sänkas ner i hafsens djup."

Derpå framtog han en sten, bandt densamma vid rullen och kastade alltsammans öfver bord, under anförande af dessa salig Bagers ord:

"O Mannahem! märk,
Och stärk de verk,
som gifva bröd
I allan nöd."

Man återvände till Medevi, och Carlvagnen fortsatte sin resa uppåt bergstrakten.

XII. Kapitlet.

*Lyft då din slöja upp
Och afhölj för min blick de lockande behagen!*
INGELMAN.

"Fredrik," sade Julius en morgon under brunnspromenaden, "har du gifvit akt på det der fruntimret, som går der borta, hon med den långa, ogenomträngliga slöjan?" —

"Nej! hur så?" — "Hon måtte visserligen känna dig; ty jag såg henne, när du i går samspråkade med min syster, stå och betrakta dig en lång stund, och en suck undföll henne, så djup, så tung." — "Du tar vilse. Här äger jag inga andra bekanta än dig och de dina." — "Jag bedyrar, hon måtte säkert känna dig. Kom, låt oss uppsöka henne. Jag tyckte hon nyss vek af inåt stora alleen, i sällskap med det der åldriga fruntimret, hvilket alltid följer henne." — "Som du vill," svarade Fredrik, och de gingo. Efter några slag fram och åter lyckades de att upphinna och genskjuta henne. Man gick förbi hvarandra. Fredrik såg henne skarpt i ansigtet; men hon röjde intet tecken till förlägenhet. Slöjan var dessutom så tät, att man omöjligen genom den kunde redigt urskilja anletsdragen, blott det, att damen tycktes vara mycket blek, och äga en hy, bländande och hvit som alabaster.

"Såg du ej," hviskade Julius och ryckte Fredrik till sig, "hur hon rodnade, när

vi gingo förbi?" — "Det kunde vara lika så väl för dig som mig, genmälte Fredrik. Men vi skola snart af brunnsläkaren erhålla upplysning om saken." — Man uppsökte och tillsporde honom om den beslöjade. Han svarade: "min själ, är icke jag lika klok som herrarne. Man kallar henne här vid brunnen den unga nunnan, det är allt, hvad jag vet." — "Kom," sade Julius, och drog Fredrik med sig, "vi måste nödvändigt ha reda på denna hemlighet. Se der kommer hon." — I det de befunno sig helt nära, vek hon af åt en sidogång och bortblandade sig i mängden af de spatserande. Julius blef alldeles utom sig af otålighet och ville förnya försöket. — "Nej, nej! bästa du," erinrade Fredrik, "var ej obeskedlig. Låt den unga, okända få förblifva i fred, hon önskar det säkert sjelf." — "Paulina," ropade Julius, och vinkade system till sig, "vet du hvad! vi ha fått ett icke ringa bekymmer i våra hufvuden. Känner du, hvem den damen är, som alltid går med en slö-

ja öfver sig?" — "Hon med det vackra, bleka ansigtet?" — "Ja!" — "Nej, sannerligen jag det vet. Hon promenerar ständigt för sig sjelf, och tyckes likasom undvika allt sällskap." — "Se der, kommer hon," blinkade Julius, "låt oss för tredje gången försöka gå henne till mötes." — Vid detta tillfälle kunde hon ej, utan att väcka uppmärksamhet, vika af; men när de gingo förbi, spridde sig en högröd purpur öfver hennes kinder, hvilken i ögnablicket förvandlade sig till en snövit likfärg. — "Låt oss gå in, jag mår icke väl," klang en sväfvande röst från hennes läppar, och med stapplande steg ingick hon, understödd af sin ledsagarinna, i byggningen midt emot. — "Rösten är mig icke obekant," sade Fredrik; "men hvar och när jag hört densamma, minnes jag icke." — "Så få vi väl bida tills i morgon," tillade Julius, och de återvände till sällskapet.

Följande dagen på slaget sex spatserade redan våra unga vänner fram och åter

bland brunnsgästerna. Ingen dam syntes till. De togo alla möjliga vägar, genom-sökte brunnssalongen och alleerna, och åter-kommo; men ändå ingen beslöjad varelse. Det ringde till morgonbön, drickningen var slutad. — "Säkert är hon sjuk," sade Julius, "kom, vi gå in i byggningen och höra efter." — I förstugan mötte man en piga, och på tillfrågan, hur den unga, sjuka damen mådde, svarade denna: att hon gårdagen af-flyttat, efter att hafva fått ett förfärligt an-fall af blodstörtning. Hvarthän, visste hon ej bestämdt; men som hon hört, till ett landställe, nära vid stora herrgården, hvar-est hon ämnar nyttja mjölkkuren, ty den stackars flickan lär ha lungsot. — "Hvad heter hon?" — "Nog har jag hört namnet; men jag minnes det icke, det är så kon-stigt. Jag tror det var Näscher eller Näs (nièce), så har jag hört den gamla frun kalla henne." — Besynnerligt mumlade de tvenne vännerna och aflägsnade sig.

Straxt på eftermiddagen kom en liten flicka och räckte Fredrik en förseglad bil-

jet. Han bröt den och läste: "hvarföre förföljer ni mig? Unna mig då åtminstone att få dö i lugn." — Ingen namnteckning, blott dessa tretton ord. — "Hvem är brefvet ifrån," frågade Fredrik, i det han såg efter flickan. Hon var försvunnen. — "Se här Julius, läs och uttyd. Det är en biljet från vår beslöjade dam; men hvarföre den är stald just till mig förstår jag icke, då det egentligen varit du, som plågat henne med din nyfikenhet." — Julius genomögnade lappen, återlemnade den och sade: "nä, så skola vi minsann ej hädanefter besvara henne, ehuru det egentligen var för din skull jag intresserade mig för hennes person."

Hela händelsen var nästan bortglömd, då den omtalade pigan en dag kom springande mot Fredrik, och sade, att ett fruntimmer ned i byggningen önskade tala vid honom. Han skyndade dit. Det var den äldriga damen, som plögade ledsaga vår beslöjade Madonna. "Förlåt mig," sade hon

med en sorgbunden stämning, "att jag besvärar er med att stiga ned. Jag har en begäran från en person, hvilken fordom stått i det närmaste förhållande till er, med ett ord från min systerdotter, att ni ville med edra vänner vara god och besöka henne i eftermiddag." — "Allt för gerna," framstammade Fredrik, i det han anade, hvem hon menade. Den gamla fortfor: "ni minnes troligen den vackra, oskuldsfulla och naiva flickan, hvars bekantskap ni gjorde vid ett tillfälle då ni gick att bese en mängd sällsynta djur. Ni erinrar er hennes far, hvilken beklagligtvis var rubbad till sin sinne, ända till dess dödens välgörande handlade hans trötta lemmar tillsammans. Ett år derefter slutade äfven modren sina dagar. Antingen genom ett slags arfeller under vistelsen i en treårig enslighet på landet, har bedröfligtvis samma sinnestillstånd öfverflyttat sig på dottern. Jag tog henne till mig, sökte genom åtskilliga förströelser, med önskan att hon skulle resor

resor, m. m. skingra hennes dysterhet. Jag rådfrågade läkarekonstens alla hjälpkällor, och äfven nu sednast har jag gjort försök med brunnskur; men utan framgång. Hennes för-ryckthet är likväl icke af det förfärliga slaget. Den yttrar sig mildt, svärmande och stilla. Hon påstår sig vara förenad med en *Engel*, hvilken än om dagen än under natten besöker henne. Ofta hör jag henne samtala med denna föregifna, osynliga varelse hela långa stunden, och när de då skiljas, faller hon i den bittraste gråt. Troligen har ni varseblifvit, under hennes vistelse vid brunnen, huru hon liksom skytt er närvaro, äfvensom i allmänhet allt umgänge. Jag fruktar, sade hon en gång, att hans anblick kan hos mig återväcka den jordiska kärlekens känslor och göra mig otrogen min utvalde. I dag på morgonstunden inträdde hon till mig, och bad med ett glädt och liksom förklaradt ansigte, att jag skulle besöka och anmoda er

att komma hit. Hon ägde något viktigt att säga er. Jag har nu framfört hennes önskan, hvilken jag hoppas, ni icke afslår." — "Visst icke" svarade Fredrik, jag vill här-om straxt underrätta Julius och Paulina."

Sedan de tre vännerna erhållit anvisning om stället, hvilket låg en knapp åttontedels mil från brunnen, begåfvo de sig på vägen. De inträdde i en liten rödmålad byggning, der den åldriga damen kom dem till mötes, och ledsagade dem ned i trädgården. På en kulle, beprydd med blomster och doftande syrener, satt den beslöjade, klädd i en hvit sidenklädning och en myrtenkrona på hufvudet, lutande sig mot en lummig och högstammad lind. Slöjan var, som vanligt, kastad öfver ansigtet, och rördes helt smått af fläktarne från sjöstranden. Hon hälsade med en stum nick och med högra handen på hjertat. Hur våldsam hände sig ej bröstet på Julius vid denna sorgliga anblick! Hur strömmade icke tårarne ned för hans kinder vid minnet af

det flydda och den dag, då han af dessa bleka läppar mottog den första liksom den sista kyssen! Han såg den lilla trädgården, der de lekte tillsamman, och den ros hon bröt och räckte honom till ett kärt minne. Huru var nu icke allt förändradt, bleknadt och förkolnadt! Den glada, den sorgfria, den himmelska flickan fanns icke mer. Ett rof för en svärmande inbillning, tillhörde hon icke mera jorden utan högre verldar. — De trenne vännerna anmodades att sitta ned på en grässoffa. Den åldriga aflägsnade sig obemärkt.

Efter en lång tystnad, och sedan den beslöjade hemtat sig, sade hon med en matt stämma: "förlåt mig, att jag besvärat er. Ni har varit allt för god, som bönhört min sista önskan. Fredrik, minnes ni för många år sedan en flicka, hvilken ni så ömt älskade och hon er, och de voro sälla? Ack! det var alltsamman blott en dröm." — Här gjorde hon ett uppehåll. Fredrik kunde ej uttala ett enda ord. — Hon uppslog

slöjan. Ett blekt, men himmelskt ansigte, utan fläck, utan skrynkla. — "O, Gud!" utropade Fredrik, och sjönk till hennes fötter. "Stå upp," hviskade hon, "det som har varit, är icke mer. Bandet är brustet. En högre verld har slutit mig till sitt bröst. Der uppe bor min älskade, och i dag är min bröllopsdag." Hon kastade slöjan ånyo öfver sig.

Jag vill i korthet upprepa mina öden. Efter er bortresa sörjde jag er länge; men tiden utplånade minnet. Vi flyttade åt landet. Jag vistades till större delen allena; min far var, som ni erinrar er, rubbad till sitt förstånd, han dog och min mor snart derefter. En afton, för trenne år sedan, just på denna dag (solen stod liksom nu i sin nedgång och kastade sina röda strålar öfver de dallrande löfven), trädde mig en snöhvit, bevingad gestalt till mötes. Han var så skön, så himmelsk. Mina ögon liksom bländades af hans glans. Han såg på mig med så rörande, talande och ömma blickar, li-

kasom han vélat genomstråla hela mitt inre. Jag satt förstummad och helt och hållet försmält i det sköna föremålet. Jag ville utsträcka min famn; men då försvann han. Dagligen började jag nu besöka detta kära ställe; jag satt der långt inpå qvällarne. Ack! jag väntade förgäfves. Då bad jag så innerligt, att åtminstone ännu en gång få återse det himmelska sändebudet, och jag blef bönhörd. Han sade mig, att han utkorat mig till sin himlabrud, och vid stjernornas silfversken trolofvades vi. När vår bröllopsdag skulle inträffa, ville han återkomma. Ack! i trenne år har jag med tålamod och trohet förbidat hans ankomst. I natt besökte han mig. "I morgon," hvi-skade han, "är du min brud." O himmelska ögnablick! då jag evigt får sluta honom i min famn, till mitt hjerta; då min varelse, mitt allt får med honom sammansmältta! Fredrik, vårt band är brutet! Jag kan icke älska er. Det var ock hvarken er eller min bestämmelse. Men jag vill ri-

keligen godtgöra er förlust. Min Engel, min trolofvade, min brudgum har sagt mig, att ni älskar en ren, oskyldig och huldrik flicka och hon er."

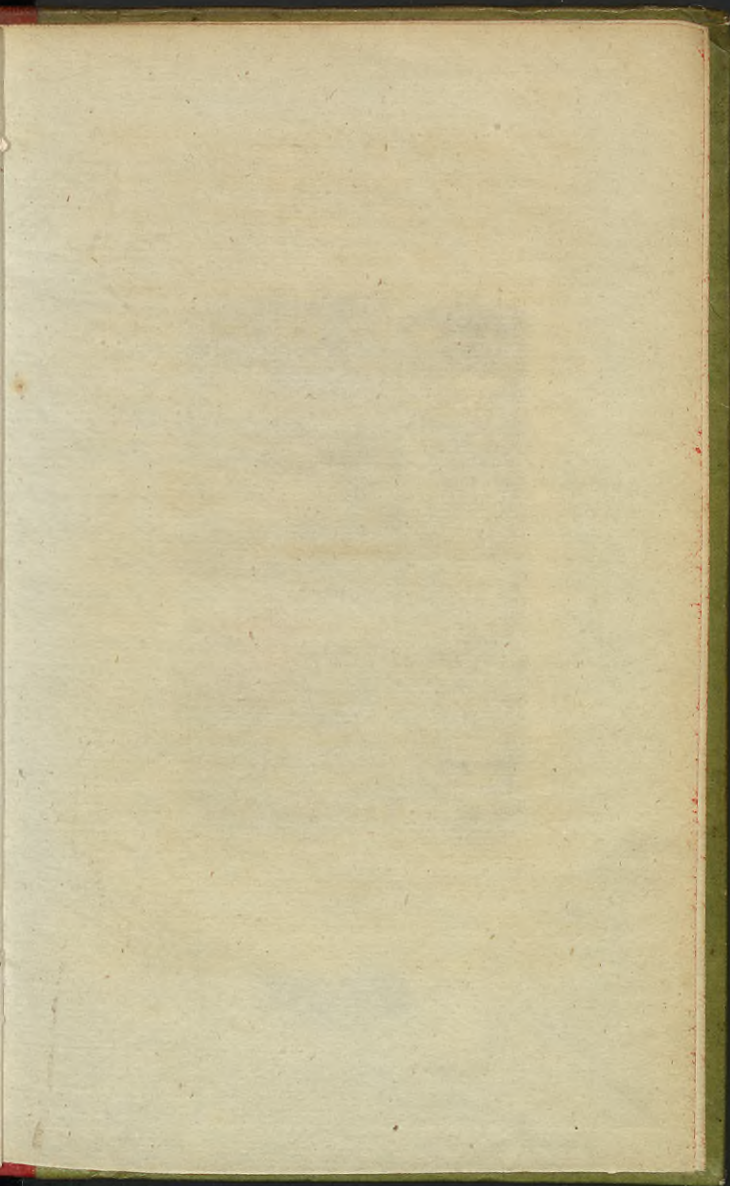
Nu, liksom fattad af en högre, osynlig magt, uppsteg hon, gick emot Fredrik och Paulina, lade deras händer tillsamman: "tro ej, att en döende i sin bröllopskrud bär lögnens ande på sina läppar. Tag, unga, oskyldiga flicka, det hjerta, som fordom var mitt, tryck det till ditt eget, och gör det lyckligt! Det älskar dig upprigtigt och ömt. Och du, Fredrik, vårda den späda plantan. Qvinnan är en ömtålig blomma. Stöd, hägna och upprätthåll henne med din kraft och ditt alfvar; lik murgrönan kring ekens stam vill hon sluta sig till dig, och derigenom skall hon blifva stark." — Nu tystnade hon. En konvulsivisk rörelse, likt ett elektriskt slag genomlopp alla hennes lemmar. Hon stod der som en darrande lilja. — "Himmel, han kommer, han kommer," utropade hon, i den

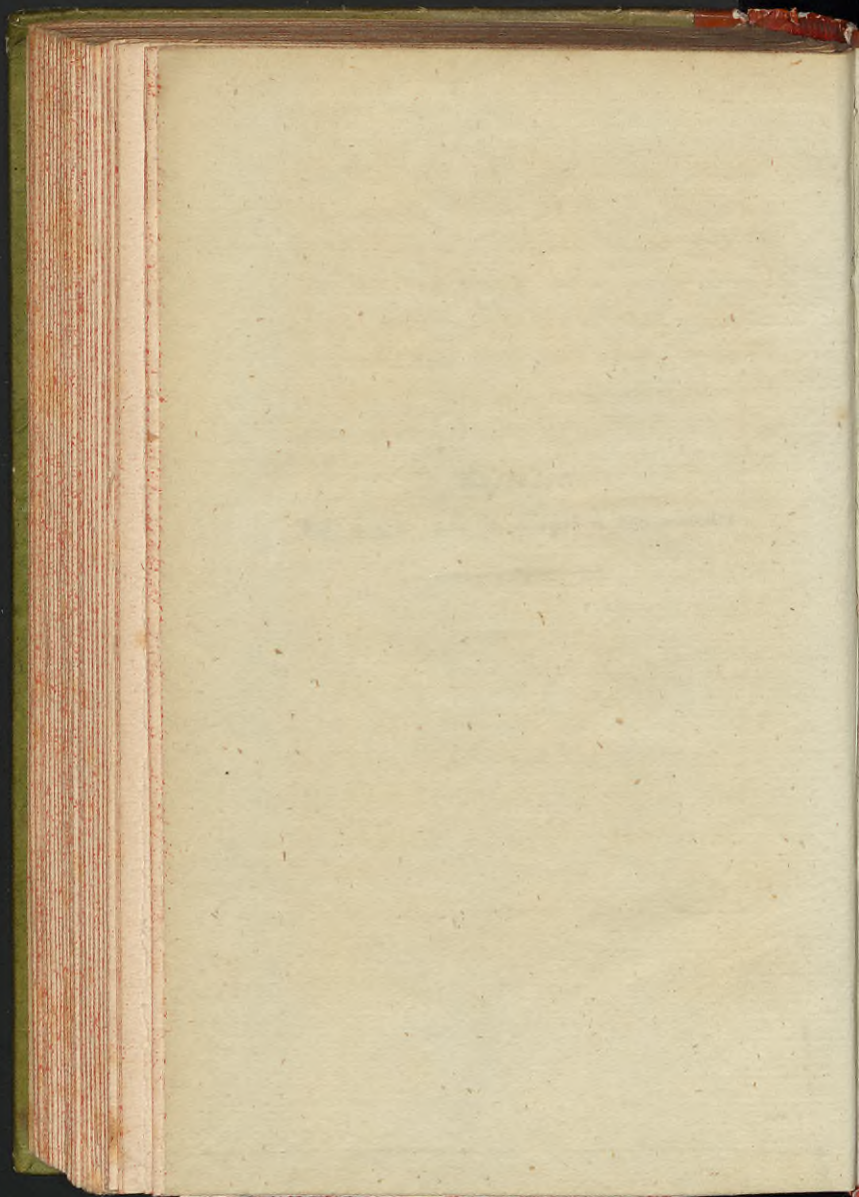
fullaste hänryckning, "jag hör hans vingar
susa, jag ser hans ansigte glänsa, farväl
Fredrik, farväl Paulina — en gång, en gång
återser ni — — — dagen då" — — nu
nedsjönk hon lik en af stormilen afbruten
blomma. Intet ljud, intet ord, ingen suck.
För evigt var hennes jordiska lif slocknadt;
men öfver de förbleknade läpparne sväfva-
de ännu ett stilla, saligt leende, likt de si-
sta aftonstrålarne öfver ett bländande snöfält.

Slut på Andra Delen.

Rättelse.

Sid. 104 r. 1, 2, st. tempel l. tempelstoder.

1001850508

